

บทที่ 4

บทวิเคราะห์

ในการดำเนินการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเพลงพระฉันทมอญของทางปทุมธานี และทางปากก๊าด โดยทางปทุมธานีนั้น เลือกศึกษาจากบ้านคนตรีเสนาะ ซึ่งเป็นทางที่ผู้วิจัยได้รับการถ่ายทอดจากนายสุรพล พงษ์เจริญ บุตรชายของนายมงคล พงษ์เจริญ ครูเพลงมอญปทุมธานีและเป็นหลานชายของครูเจี้ยน คนตรีเสนาะ ส่วนในทางปากก๊าดนั้นผู้วิจัยเลือกศึกษาจากบ้านนายชื่น हरिमพานิช ซึ่งเป็นทางที่ผู้วิจัยได้รับการถ่ายทอดจากนายสุเชาว์ हरिमพานิช บุตรชายของนายชื่น हरिमพานิช และเป็นหลานชายของนายสังข์ เจริญบุญ ครูเพลงมอญปากก๊าด

สัญลักษณ์ในการบันทึกโน้ต

ในการดำเนินการวิเคราะห์เพลงพระฉันทมอญ ทางห้องมอญวงใหญ่ของทั้งสองทางนี้จะใช้ระบบการบันทึกโน้ตแบบไทย คือ ค ร ม ฟ ช ล ท

การบันทึกโน้ตในเพลงพระฉันทมอญนี้ มีสัญลักษณ์ต่างๆที่ใช้แสดงเพื่อสื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจดังต่อไปนี้

ในการบันทึกโน้ตจะใช้ตารางโน้ต 2 เส้นต่อหนึ่งบรรทัด โดยบรรทัดบนใช้แทนทางห้องมอญวงใหญ่ มือขวา ส่วนบรรทัดล่างใช้แทนทางห้องมอญวงใหญ่ มือซ้าย

มือขวา

มือซ้าย

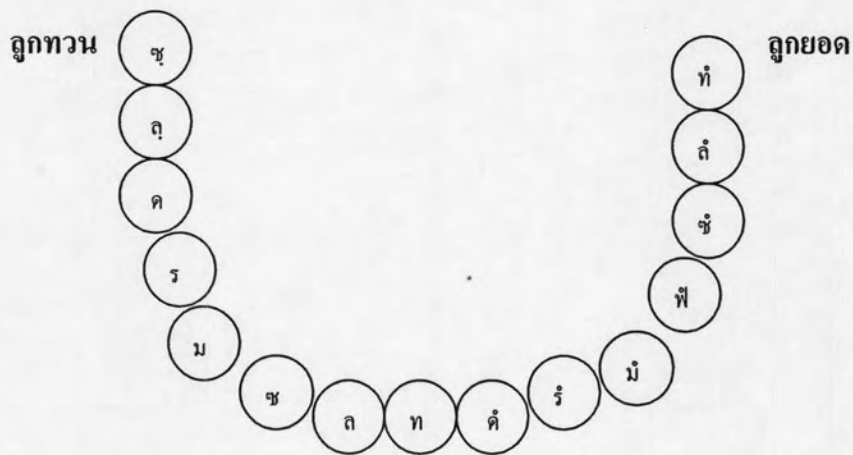
สัญลักษณ์ที่ใช้แทนทำนองต่างๆในเพลง

สะบัดสะเคาะ

การกรอลากเสียง

ภาพแสดงลักษณะลูกฆ้องมอญวงใหญ่และตำแหน่งเสียง

4.1 เพลงพระฉันทมอญ ทางบ้านคนตรีเสนาะ

ในการวิเคราะห์เพลงพระฉันทมอญ ทางปทุมธานี ประกอบด้วยเพลงมอญต่างๆ ดังนี้

เพลงละครากอปอน

เพลงชะปอยทอ

เพลงเลอทอ

เพลงจ้ำกมัวกะปาด

เพลงชะเคहनก

เพลงยกตะคุ่ม

เพลงที่ 1 ละครากอปอน

1. สังคีตลักษณะ

เพลงละครากอปอน มีรูปแบบดังนี้

ก ข / ค ข / ง จ ฉ /

โดยกำหนดให้	ก	แทนเนื้อทำนองประโยคของท่อนหนึ่ง
	ค	แทนเนื้อทำนองประโยคของท่อนสอง
	ข	แทนการซ้ำทำนองทำนองในท่อนหนึ่งและท่อนสอง
	ง	แทนท่อนสาม
	จ	แทนท่อนสาม วรรคสอง
	ฉ	แทนท่อนสาม วรรคสาม

2. จังหวะ

จังหวะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. จังหวะฉิ่ง

ในเพลงละครชาตกอปอน จะใช้จังหวะฉิ่ง สองชั้น ซึ่งจังหวะฉิ่งจะตีเปิด - ปิด
ดังนี้

--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ
----------	---------	----------	---------	----------	---------	----------	---------

2. จังหวะหน้าทับ

ในเพลงพระฉันทมอญ เพลงที่ 1 เพลงละครชาตกอปอน จะไม่มีจังหวะหน้าทับมา
กำกับ

การวิเคราะห์เพลงจะแบ่งเป็นประเด็นดังนี้

1. บันไดเสียง
2. การดำเนินทำนอง

ท่อนที่ 1

ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ประโยคที่ 1 - 4

ประโยคที่ 1

(--- รี่	- - มี่ มี่	--- ชี่	- - มี่ มี่)	- รี่ - มี่	- ชี่ - ลี่	- ชี่ - มี่	- รี่ - คี่
(--- ร	- ม - ม	--- ช	- ม - ม)	- ล - ท	- ช - ล	- ช - ม	- ร - ค

ประโยคที่ 2

- ช - คี่	- รี่ - มี่	- ชี่ - มี่	- รี่ - คี่	- ล - ช	- ช - -	คี่ คี่ - -	รี่ รี่ - มี่
- ร - ค	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ค	- - ช -	- ร - ค	- - - ร	- - - ม

ประโยคที่ 3

--- รี่	- - มี่ มี่	--- ชี่	- - มี่ มี่	- รี่ - มี่	- ชี่ - ลี่	- ชี่ - มี่	- รี่ - คี่
--- ร	- ม - ม	--- ช	- ม - ม	- ล - ท	- ช - ล	- ช - ม	- ร - ค

ประโยคที่ 4

- ช - คี่	- รี่ - มี่	- ชี่ - มี่	- รี่ - คี่	- ล - ช	- ช - -	คี่ คี่ - -	รี่ รี่ - มี่
- ร - ค	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ค	- - ช -	- ร - ค	- - - ร	- - - ม

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1 - 4 มีการใช้บันไดเสียงทางเพ็ชงอบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญจมูล ครมXชลX
การดำเนินทำนอง

เพลงนี้มีการบรรเลงลูกเท่าเสียง มี (เท่ากับ 4 ห้องโน้ตไทย) แต่ในการบรรเลงจะไม่บรรเลงลูกเท่าในเที่ยวแรกจะบรรเลงตอนกลับคืนเที่ยวสอง เพราะฉะนั้นการขึ้นเพลงจึงเริ่มในห้องที่ 5 ของประโยคที่ 1 ในประโยคที่ 1 และ 2 นั้น เสียงที่ใช้พบว่า ใช้บันไดเสียงเพียงออบน

ลักษณะการดำเนินทำนองมีการแจกทำนองออกเป็น 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 ประโยคที่ 1 ห้องที่ 5-8

ชุดที่ 2 ประโยคที่ 2 ห้องที่ 1-4

ชุดที่ 3 ประโยคที่ 2 ห้องที่ 5-8

พบว่าในชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของเสียงไปสู่ลูกตกที่เสียง โดสูงเหมือนกัน การดำเนินทำนองมีการเปลี่ยนลูกตี จากชุดที่ 1 เริ่มด้วยเสียง ริ ม ฆ ล แต่ชุดที่ 2 เริ่มด้วยเสียง ช ค ริ ม ส่วนทำนอง ฆ ม ริ ค มีทำนองที่เหมือนกัน ดูเหมือนว่าทั้ง 2 ชุดนี้มีสำนวนเพลงคล้ายกันแต่เปลี่ยนเพียงลูกตี ส่วนชุดที่ 3 นั้น มีการเคลื่อนที่ของเสียงต่ำไปหาเสียงสูง คือ ช ค ริ ม ในสำนวนเพลงชุดที่ 3 นี้เป็นสำนวนที่เป็นเอกลักษณ์ของสำเนียงมอญ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับสำนวนไทยได้ดังนี้มีมือฆ้องไทย

ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ประโยคที่ 5-8

ประโยคที่ 5

- - - -	ช ล - -	- ช - -	- ม - ช	- ล - ล	ท ล - -	- - - -	- ช - ล
- - ร ม	- - ช ม	- - - ร	- - - -	- - ช -	- - ช ม	- ร - ม	- ร - ม

ประโยคที่ 6

--- ท	- ท ท	- - - ริ	- - - ริ	- - ล ท	ริ ท - -	- ล - ล	ท ล - -
--- ม	- ท	- ท - -	- ท - -	- ช - -	- - ล ช	- - ช -	- - ช ม

ประโยคที่ 7

- - - -	ช ล - -	- ช - -	- ม - ช	- ล - ล	ท ล - -	- - - -	- ช - ล
- - ร ม	- - ช ม	- - - ร	- - - -	- - ช -	- - ช ม	- ร - ม	- ร - ม

ประโยคที่ 8

--- ท	- ท ท	- - - ริ	- - - ริ	- - ล ท	ริ ท - -	- ล - ล	ท ล - -
--- ม	- ท	- ท - -	- ท - -	- ช - -	- - ล ช	- - ช -	- - ช ม

บันไดเสียง

ประโยคที่ 5-8 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญจมูล ชลทXรมX

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 5 การเคลื่อนที่ของเสียงขึ้นลงไปมา ในห้องที่ 8 มีการจบประโยค โดยการไ้

คู่สาม ส่วนประโยคที่ 6 ลักษณะทำนองเพลงในห้องที่ 1 – 2 เป็นการดำเนินทำนองเสียงที่ ขึ้นอยู่กับที่และห้องที่ 3 – 4 เป็นการดำเนินทำนองเสียงเรสูง ขึ้นอยู่กับที่เช่นเดียวกัน และประโยคที่ 7 - 8 เป็นการลงทำนองเพลงของประโยคที่ 5 และ 6

ช่วงที่ 3 ตั้งแต่ประโยคที่ 9 - 12

ประโยคที่ 9

--- รี่	- - มี่	--- ชี่	- - มี่	- รี่ - มี่	- ชี่ - ลี่	- ชี่ - มี่	- รี่ - คี่
--- ร	- ม - ม	--- ช	- ม - ม	- ล - ท	- ช - ล	- ช - ม	- ร - ค

ประโยคที่ 10

- ช - คี่	- รี่ - มี่	- ชี่ - มี่	- รี่ - คี่	- ล - ช	- ช - -	คี่ คี่ - -	รี่ รี่ - มี่
- ร - ค	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ค	- - ช -	- ร - ค	- - - ร	- - - ม

ประโยคที่ 11

--- รี่	- - มี่	--- ชี่	- - มี่	- ท - ท	รี่ ท - -	- ล - ล	ท ล - -
--- ร	- ม - ม	--- ช	- ม - ม	- - ล -	- - ล ช	- - ช -	- - ช ม

ประโยคที่ 12

- ท - ท	รี่ ท - -	- ล - ล	ท ล - -	- ล ช -	ช - ช -	คี่ คี่ - -	รี่ รี่ - มี่
- - ล -	- - ล ช	- - ช -	- - ช ม	- - - ม	- ร - ค	- - - ร	- - - ม

บันไดเสียง

ประโยคที่ 9 – 10 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญจมูล ครมXชลX ส่วนประโยคที่ 11 ห้องที่ 1 – 4 ยังใช้บันไดเสียงทางเพียงออบนอยู่ แต่มาในห้องที่ 5 – 8 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเป็นทางเพียงออล่าง และประโยคที่ 12 ห้องที่ 1 – 2 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง แต่มาในห้องที่ 5 – 8 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเป็นทางเพียงออบน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 9 – 10 เป็นการบรรเลงทำนองของประโยค 3 และ 4 ส่วนประโยคที่ 11 ห้องที่ 1 – 4 จะขึ้นต้นด้วยลูกเท่าเสียงมีสูง ห้องที่ 5 – 8 มีลักษณะการดำเนินทำนองการตีสลับมือ ขวา – ซ้าย – ขวา โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองจากเสียงที่ลงไปหาเสียงมี ในประโยคที่ 12 ห้องที่ 1 – 4 เป็นการบรรเลงทำนองเพลงของประโยคที่ 11 ห้องที่ 5 – 8 และประโยคที่ 12 ห้องที่ 5 – 8 เป็นทำนองการจบประโยค โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงจากเสียงต่ำขึ้นไปหาเสียงสูง ซึ่งมีเสียงหลักคือ ช คี่ รี่ มี่

ท่อนที่ 2

ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ประโยคที่ 1-4

ประโยคที่ 1

--- มี่	--- มี่	- ม --	ม -- ล	--- ล	--- ล	- ม --	ม -- ซ
--- ลู	- ม --	- ล --	- ล - ล	--- ร	- ล --	- ล --	- ล - ซ

ประโยคที่ 2

--- ซ	--- ซ	- ล --	ซ ม --	ซ ล - ซ	- ซ --	คี่ คี่ --	รี้ รี้ - ม
--- ค	- ซ --	-- ซ ม	-- ร ค	-- ซ -	ร -- ค	--- ร	--- ม

ประโยคที่ 3

--- มี่	--- มี่	- ม --	ม -- ล	--- ล	--- ล	- ม --	ม -- ซ
--- ลู	- ม --	- ล --	- ล - ล	--- ร	- ล --	- ล --	- ล - ซ

ประโยคที่ 4

--- ซ	--- ซ	- ล --	ซ ม --	ซ ล - ซ	- ซ --	คี่ คี่ --	รี้ รี้ - ม
--- ค	- ซ --	-- ซ ม	-- ร ค	-- ซ -	ร -- ค	--- ร	--- ม

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1 – 4 มีการใช้บันไดเสียงทางเพ็ญออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาล ธรรมเนียมXชลX การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1 ห้องที่ 1 – 2 ทำนองเพลงคล้ายกับลูกโยนแต่สั้นกว่า เป็นการขึ้นทำนองของเสียงมีสูง โดยการบรรเลงลูกต่างมือ โดยมีมือซ้ายอยู่ที่เสียงลาและมือขวาอยู่ที่เสียงมีสูง จากนั้นห้องที่ 3 – 4 และห้องที่ 7 – 8 ของประโยคที่ 1 มีการใช้รูปแบบสำนวนที่คล้ายๆ กัน แต่จะแตกต่างกันที่เสียงของลูกตก ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 ประโยคที่ 1 ห้องที่ 3 – 4 มีลูกตกที่เสียง ลา

ชุดที่ 2 ประโยคที่ 1 ห้องที่ 7 – 8 มีลูกตกที่เสียง ซอล

ซึ่งในการจบทำนองของชุดที่ 1 ก็จะมีการใช้ทำนองในการย้ำเสียงของลูกตก (ห้องที่ 5 – 6) ในชุดที่ 2 ก็เช่นเดียวกัน (ห้องที่ 1 – 2 ของประโยคที่ 2) จะเห็นได้ว่าประโยคที่ 1 และ 2 นั้น มีความสัมพันธ์กัน และห้องที่ 3 – 8 ของประโยคที่ 2 นั้น มีการเคลื่อนที่ของเสียงเริ่มจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง ส่วนประโยคที่ 3 – 4 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองของประโยคที่ 1 และ ประโยคที่ 2

ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ประโยคที่ 5 – 6

ประโยคที่ 5

--- รี้	-- มี่ มี่	--- ซี่	-- มี่ มี่	- ท - ท	รี้ ท --	- ล - ล	ท ล --
--- ร	- ม --	--- ซ	- ม --	-- ล -	-- ล ซ	-- ซ -	-- ซ ม

ประโยคที่ 6

- ท - ท	รื ท --	- ล - ล	ท ล --	ซ ล --	ซ ม --	คื คื --	รื รื - มื
- - ล -	- - ล ซ	- - ซ -	- - ซ ม	- - ซ ม	- - ร ค	- - - ร	- - - ม

บันไดเสียง

ประโยคที่ 5 ห้องที่ 1 – 4 ยังใช้บันไดเสียงทางเพียงออบนอยู่ แต่มาในห้องที่ 5 – 8 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเป็นทางเพียงออล่าง และประโยคที่ 6 ห้องที่ 1 – 2 ก็ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่างเช่นกัน แต่มาในห้องที่ 5 – 8 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเป็นทางเพียงออบน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 11 ห้องที่ 1 – 4 จะขึ้นต้นด้วยลูกเท่าเสียงมีสูง ห้องที่ 5 - 8 มีลักษณะการดำเนินทำนองการตีสลบมือขวา – ซ้าย – ขวา โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองจากเสียงที่ลงไปหาเสียงมี ในประโยคที่ 12 ห้องที่ 1 – 4 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 11 ห้องที่ 5 – 8 และประโยคที่ 12 ห้องที่ 5 – 8 เป็นทำนองการจบประโยค โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงจากเสียงต่ำขึ้นไปหาเสียงสูง ซึ่งมีเสียงหลักคือ ซ คื รื มื

ท่อนที่ 3

ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ประโยคที่ 1 - 2

ประโยคที่ 1

--- ซื	--- มื	--- รื	--- มื	--- ซื	--- มื	--- รื	--- มื
--- ซ	--- ม	--- ร	--- ม	--- ซ	--- ม	--- ร	--- ม

ประโยคที่ 2

--- ซื	--- มื	--- รื	--- มื	- ซ - คื	- รื - มื	- ซื - มื	- รื - คื
--- ซ	--- ม	--- ร	--- ม	- ร - ค	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ค

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1 – 2 ของท่อนที่ 3 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญจมูลกรม X ซล X

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1 – 2 มีลักษณะการดำเนินทำนองเพลงซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ชุดคือ

ชุดที่ 1 ประโยคที่ 1 ห้องที่ 1 – 8 และ ประโยคที่ 2 ห้องที่ 1 – 4

ชุดที่ 2 ประโยคที่ 2 ห้องที่ 5 – 8

ในชุดที่ 1 นั้น เป็นการบรรเลงทำนองเพลงต่างๆ ซึ่งดูเหมือนกับการตีขลุ่ยทำนองเสียงเดียวคือ เสียง มีสูง และสังเกตได้ว่า ในชุดที่ 1 นั้น บรรเลงอยู่ด้วยกัน 3 เที้ยว (1 เที้ยว เท่ากับ 4 ห้องเพลง) ส่วนใน ชุดที่ 2 เป็นการบรรเลงแยกทำนองออกจากชุดที่ 1 ซึ่งส่วนมากมีลูกตกเสียงมีสูง แต่ชุดที่ 2 นั้น เปลี่ยนลูกตกมาเป็นเสียง โดสูง ซึ่งเป็นการเคลื่อนที่ของเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ

ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ประโยคที่ 3 - 8

ประโยคที่ 3

-- คํ คํ	- คํ - คํ	คํ รั	--- คํ	-- รั รั	- คํ - ล	-- ซ ล	- คํ - รั
---	--- ซ	- ล	- ค --	- ร --	- ค - ม	- ม --	- ค - ร

ประโยคที่ 4

- คํ - รั	- มํ - รั	- ลํ - รั	- มํ - รั	- รั ค -	-- ล ท	คํ - คํ รั	-- มํ มํ
- ค - ร	- ม - ซ	- ล - ซ	- ม - ร	ร -- ท	ล ซ - -	- ซ - ร	- ม --

ประโยคที่ 5

- คํ - รั	-- มํ มํ	- ลํ - รั	-- มํ มํ	-- รั รั	- คํ - ล	-- ซ ล	- คํ - รั
- ค - ร	- ม --	- ล - ซ	- ม --	- ร --	- ค - ม	- ม --	- ค - ร

ประโยคที่ 6

- คํ - รั	- มํ - รั	- ลํ - รั	- มํ - รั	- รั ค -	-- ล ท	คํ - คํ รั	-- มํ มํ
- ค - ร	- ม - ซ	- ล - ซ	- ม - ร	ร -- ท	ล ซ - -	- ซ - ร	- ม --

ประโยคที่ 7

- คํ - รั	-- มํ มํ	- ลํ - รั	-- มํ มํ	-- รั รั	- คํ - ล	-- ซ ล	- คํ - รั
- ค - ร	- ม --	- ล - ซ	- ม --	- ร --	- ค - ม	- ม --	- ค - ร

ประโยคที่ 8

- คํ - รั	- มํ - รั	- ลํ - รั	- มํ - รั	- รั ค -	-- ล ท	คํ - คํ มํ	- รั - คํ
- ค - ร	- ม - ซ	- ล - ซ	- ม - ร	ร -- ท	ล ซ - -	- ซ - ม	- ร - ค

บันไดเสียง

ประโยคที่ 3 - 8 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาผล ครมXซลX การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 3 - 8 มีลักษณะการดำเนินทำนองเพลงซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ชุดคือ

ชุดที่ 1 ประโยคที่ 3 - 4

ชุดที่ 2 ประโยคที่ 5 - 6

ชุดที่ 3 ประโยคที่ 7 - 8

ชุดที่ 1 ประโยคที่ 3 เป็นการขึ้นต้นวรรคด้วยทำนองลูกโยน ซึ่งมีเสียงหลักคือ เสียงโดสูง จากนั้นเป็นการดำเนินทำนองที่มีการเคลื่อนที่ของเสียงเรสูง ลงมาหาเสียงลา และดำเนินทำนองกลับไปหาเสียงเรสูง ตามเดิม ส่วนประโยคที่ 4 เป็นการเคลื่อนที่ของเสียงโดสูง ขึ้นไปหาเสียงซอลสูง และกลับลงมาหาเสียงเรสูง ชุดที่ 2 ประโยคที่ 5 เป็นการดำเนินทำนองคล้ายๆ ลูกเต๋าของไทยชุดที่ 3 ประโยคที่ 7 เป็นการดำเนินทำนองเหมือนกับประโยคที่ 5 ส่วนประโยคที่ 8 ใน 4 ห้องแรกยังมีทำนองเหมือนกับห้องที่ 1 - 4 ของประโยคที่ 6 อยู่ แต่ต่อมาในห้องที่ 5 - 8 ของประโยคที่ 8 นั้น มีการเปลี่ยนแปลงของทำนองเพลงให้มีลูกตกเสียงโดสูง

ช่วงที่ 3

ประโยคที่ 9

- ค - -	ค ค - มี่	- รี่ - คี่	- ท - ล	- มี่ - ร	ค ท - ล	- - - ซ	- - ล ท
- ซ - ค	- - - ม	- ร - ค	- - ล -	- - ร -	- - ล -	- ร - -	- ซ - -

บันไดเสียง

ประโยคที่ 9 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทาง คือ ห้องที่ 1 - 4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน และห้องที่ 5 - 8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 9 ขึ้นต้นทำนองเพลงด้วยการใช้ลูกถ่างมือ โดยใช้มือขวาตีเสียงโดสูง เอาไว้ ส่วนมือซ้ายถ่างมือไปตีเสียงซอลต่ำ ทำนองนี้จึงเกิดการประสานเสียงคู่ห้าคือ เสียงซอลกับโด แต่ในการถ่างมือตีของทำนองนี้เสียงหนักจะอยู่ที่มือซ้ายคือ เสียงซอล จากนั้นในทำนองต่อไปจะสังเกตได้ว่า มีการเคลื่อนที่ของเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำโดยเริ่มจากเสียง มี่ รี่ คี่ ท ล ซึ่งเป็นเสียงหลักในทำนอง และในห้องที่ 5 - 6 เป็นการดำเนินทำนองที่มีลักษณะการย่ำทำนองของห้องที่ 3 - 4 คือ

ห้องที่ 3 - 4

- รี่ - คี่	- ท - ล
- ร - ค	- - ล ล

ห้องที่ 5 - 6

- มี่ - รี่	- ท - ล
- - ร -	- - ล ล

ช่วงที่ 4 ตั้งแต่ประโยคที่ 10 - 11

ประโยคที่ 10

- ค - ร	ม ร - -	- - ล ท	ค - - ร	- ม - ร	- ม - ช	- ท - ล	- ช - ม
- ช - -	- - ค ท	ล ช - -	- ร - -	- - ร -	- ม - ช	- ท - ล	- ช - ม

ประโยคที่ 11

- - ร ร	- ม - ช	- ล - ช	- ม - ร	- ร ค -	- - ล ท	ค - ค ม	- ร - ค
- ร - -	- ม - ช	- ล - ช	- ม - ร	ร - - ท	ล ช - -	- ช - ม	- ร - ค

บันไดเสียง

ประโยคที่ 10 - 11 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญจมูล ครมXชลX โดยมีเสียงที่เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 10 ห้องที่ 1 - 4 ทำนองเพลงมีลักษณะการตีไล่เสียงลงและขึ้นไปหาเสียงสูง ห้องที่ 5 - 8 ของประโยคที่ 10 และห้องที่ 1 - 4 ของประโยคที่ 11 เป็นสำนวนเพลงการถาม - ตอบ คือ

ถาม

- ม - ร	- ม - ช	- ท - ล	- ช - ม
- - ร -	- ม - ช	- ท - ล	- ช - ม

ตอบ

- - ร ร	- ม - ช	- ล - ช	- ม - ร
- ร - -	- ม - ช	- ล - ช	- ม - ร

ส่วนในห้องที่ 5 - 8 ของประโยคที่ 11 เป็นสำนวนการจบประโยค

ช่วงที่ 5

ประโยคที่ 12

- ร - ค	- ท - ล	- ท - ล	- ล - ม	- ช - ม	- ร - ค	ล ท	- - - ล
- - ค -	- - ล -	- - ล -	- ม - ม	- ช - ม	- ร - ค	- ช	- ล - -

บันไดเสียง

ประโยคที่ 12 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญจมูล ครมXซลX โดยมีเสียงที่เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 12 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของเสียงเรสูง ลงมาหาเสียงลา และพบว่ามีการบรรเลงทำนองซ้ำติดต่อกันในห้องที่ 2 – 3 เพื่อย้ำเสียงลา จากนั้นมีการกระโดดข้ามเสียงจากเสียงลา ไปยังเสียงมีสูง ซึ่งห่างกันห้าเสียง ตามปกติแล้วสามารถบรรเลงลูกเสียงมีต่ำได้และใกล้เสียงลา มากกว่า แต่ในทำนองนี้ใช้ลูกกระโดดเสียงเพื่อให้เกิดจุดเด่นและเพื่อบ่งบอกในการจบประโยคของทำนองต่อไปในห้องที่ 5 – 8

ช่วงที่ 6 ตั้งแต่ประโยคที่ 13 - 16

ประโยคที่ 13

- - ล - ล	- ล - ล	ล ท	- - - ล	ล ท	- - - ล	- ซ - ซ	- ซ - -
- - - -	- - - ร	- ซ	- ล - -	- ซ	- ล - -	- - ม -	- ม - ม

ประโยคที่ 14

- ซ - ซ	- ซ - -	- ซ - ซ	- ซ - -	ล ท	- - - ล	- ซ - ซ	- ซ - -
- - ม -	- ร - ร	- - ม -	- ค - ค	- ซ	- ล - -	- - ม -	- - ม -

ประโยคที่ 15

- ซ - ซ	- ซ - -	- ซ - ซ	- ซ - -	ล ท	- - - ล	- คํ - รํ	- - มํ มํ
- - ม -	- ร - ร	- - ม -	- ค - ค	- ซ	- ล - -	- ค - ร	- ม - -

ประโยคที่ 16

- ลํ - ซํ	- มํ - รํ	- ซํ - มํ	- รํ - คํ	ล ท	- - - ล	ท ล - -	- ซ - ล
- ล - ซ	- ม - ร	- ซ - ม	- ร - ค	- ซ	- ล - -	- - ซ ม	- ร - ม

บันไดเสียง

ประโยคที่ 13 – 16 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญจมูล ครมXซลX โดยมีเสียงที่เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 13 ห้องที่ 1 – 4 นั้น ขึ้นเพลงในลักษณะลูกโยนเสียงลา ส่วนในประโยคที่ 13 – 16 มีลักษณะการดำเนินทำนอง ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ชุด ได้ดังนี้

ชุดที่ 1 ประโยคที่ 13 ห้องที่ 5 – 8

ประโยคที่ 14 ห้องที่ 1 – 8

ประโยคที่ 15 ห้องที่ 1-4
 ชุดที่ 2 ประโยคที่ 15 ห้องที่ 5-8
 ประโยคที่ 16 ห้องที่ 1-4

ในชุดที่ 1 ห้องที่ 5-6 ประโยคที่ 13 เริ่มด้วยการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงเหมือนกับห้องที่ 3-4 ประโยคเดียวกัน หลังจากนั้นในทำนองต่อไปเป็นการบรรเลงในรูปแบบการซ้ำสำนวนเพลง แต่จะมีการเปลี่ยนลูกตกท้ายห้องเพลงโดยมีการเคลื่อนที่ของเสียงมี ลงมาหา เสียงโด ดังนี้

- ซ - ซ	- ซ - -
- - ม -	- ม - ม

- ซ - ซ	- ซ - -
- - ม -	- ม - ร

- ซ - ซ	- ซ - -
- - ม -	- ม - ค

ในประโยคที่ 14 ห้องที่ 1-8 และประโยคที่ 15 ห้องที่ 1-4 ก็จะบรรเลงในลักษณะทำนองเดียวกัน

ส่วนในชุดที่ 2 นั้น มีลักษณะการบรรเลงที่คล้ายกับชุดที่ 1 เพียงแต่เปลี่ยนสำนวนทางห้องให้มีความแตกต่างกัน แต่ยังมีลูกตกที่เหมือนกันซึ่งเปรียบเทียบได้ดังนี้

ชุดที่ 1

ล ท	--- ล	- ซ - ซ	- ซ - -	- ซ - ซ	- ซ - -	- ซ - ซ	- ซ - -
- ซ	- ล - -	- - ม -	- ม - ม	- - ม -	- ร - ร	- - ม -	- ค - ค

ชุดที่ 2

ล ท	--- ล	- คิ - ริ	- - มี่ มี่	- ลี - ซี่	- มี่ - รี่	- ซี่ - มี่	- รี่ - คี่
- ซ	- ล - -	- ค - ร	- ม - -	- ล - ซ	- ม - ร	- ซ - ม	- ร - ค

และในชุดที่ 2 นั้นยังเป็นทำนองเพลงที่นำทางไปสู่สำนวนการจบประโยค ในประโยคที่ 16 ห้องที่ 5-8

ช่วงที่ 7 ตั้งแต่ประโยคที่ 17 - 18

ประโยคที่ 17

- - ล ล	- ล - ล	-- ล ท	- - - ล	- รี่ - -	คี่ รี่ - คี่	-- ล ท	- - - ล
- - - -	- - - ม	- ช - -	- ล - -	-- ล ท	- - - ช	- ช - -	- ล - -

ประโยคที่ 18

- รี่ - -	คี่ รี่ - ค	-- ล ท	- - - ล	- มี่ - รี่	- คี่ - มี่	- รี่ - คี่	- ท - ล
- - ล ท	- - - ช	- ช - -	- ล - -	- ม - ร	- ค - ม	- ร - ค	- - ล -

บันไดเสียง

ประโยคที่ 17 – 18 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาจุมล ครมXชลX โดยมีเสียงที เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 17 ห้องที่ 1 – 4 เริ่มด้วยการขึ้นทำนองโยนเสียงลา และห้องที่ 5- 8 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองไปหาเสียงโคสูง ส่วนประโยคที่ 18 ห้องที่ 1 – 4 มีการบรรเลงซ้ำทำนองประโยคที่ 17 ห้องที่ 5 – 8 และในประโยคที่ 18 ห้องที่ 5 – 8 นั้น มีการเคลื่อนที่ของเสียงมีสูง ลงมาหาเสียงลา มี รี่ คี่ ลี่

ช่วงที่ 8

ประโยคที่ 19

- มี รี่ -	รี่ - รี่ -	---ช	-- ล ท	- - ล ท	- คี่ - รี่	- มี - รี่	-- มี มี
- - - ท	- ล - ช	- ร - -	- ช - -	ลช - -	- ค - ร	- ม - ร	- ม - -

บันไดเสียง

ประโยคที่ 19 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ห้องที่ 1 – 4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง และห้องที่ 5 – 8 เปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้ทางเพียงออบน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 19 ห้องที่ 1 – 4 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ ซึ่งการใช้มือฆ้องมอญมีลักษณะคล้ายคลึงกับมือฆ้องไทยคังนี้ฆ้องไทย คังนี้

มือฆ้องมอญ	- มี รี่ -	รี่ - รี่ -
	--- ท	- ล - ช

มือฆ้องไทย	- มี่ - -	รื ท - -
	- - รื ท	- - ล ช

ส่วนในห้อยที่ 5 – 8 นั้น มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเพลง โดยการตีเรียงเสียงจากชอลขึ้นไปหาเสียงมีสูง

ช่วงที่ 9

ประโยคที่ 20

- ลี่ - ชี่	- มี่ - รื	- ชี่ - มี่	- รื - คี่	ล ท	- - ล ล	ท ล - -	- ช - ล
- ล - ช	- ม - ร	- ช - ม	- ร - ค	- ช	- ล - -	- - ช ม	- ร - ม

บันไดเสียง

ประโยคที่ 20 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาคุณ ครมXชลX โดยมีเสียงที เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 20 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของเสียงลาสูงลงมาหาเสียงโดสูง คือ ลี่ ชี่ มี่ รื คี่ ส่วนในห้อยที่ 5 – 8 เป็นสำนวนการจบประโยคเพลง ซึ่งการจบประโยคเพลงในทำนองนี้เป็นการจบประโยคที่เป็นเอกลักษณ์ของเพลงมอญทุกๆ ไปเป็นส่วนใหญ่

จากการวิเคราะห์เพลงละครชาตคอปอน ผู้วิจัยพบว่าเพลงนี้มีการใช้บันไดเสียง 2 ทาง คือ บันไดเสียงทางเพียงออบนและบันไดเสียงทางเพียงอล่าง ส่วนลักษณะการดำเนินทำนองท่อนที่ 1 และท่อนที่ 2 มีลักษณะกลับต้นในท่อนเพลง โดยการบรรเลงลูกเท่าเป็นทำนองเชื่อมและมีการบรรเลงซ้ำทำยประโยคที่เหมือนกัน ส่วนลักษณะทำนองเพลงท่อนที่ 3 วรรคที่สาม ถือว่าเป็นแม่เพลงมอญเพราะทำนองในลักษณะนี้เป็นทำนองที่บ่งบอกว่าเพลงใกล้จะจบแล้ว ซึ่งมีอยู่ในหลายเพลง เช่น เพลงประจำวัด เพลงประจำบ้าน เพลงปะละ เพลงย้าค่าและเพลงพระฉันทมอญ เป็นต้น

เพลงที่ 2 สะปอยทอ

(เพลงนี้ เป็นเพลงที่นำไปทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเพลงคาสทอของทางปากลัด มีทำนองคล้ายคลึงกัน สามารถดูรายละเอียดได้จากกรวิเคราะห์เปรียบเทียบ หน้า 146 – 187)

เพลงที่ 3 เลอทอ

1. สังกีตลักษณ์

เพลงเลอทอ มีรูปแบบดังนี้

ก / ข / ค / ง /

โดยกำหนดให้ ก แทนท่อนหนึ่ง
 ข แทนท่อนสอง
 ค แทนท่อนสาม
 ง แทนท่อนสี่

2. จังหวะ

จังหวะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. จังหวะฉิ่ง

ในเพลงเลอทอ จะใช้จังหวะฉิ่ง สองชั้น ซึ่งจังหวะฉิ่งจะตีเปิด - ปิดดังนี้

--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ
----------	---------	----------	---------	----------	---------	----------	---------

2. จังหวะหน้าทับ

ในเพลงพระฉันทมอญ เพลงที่ 3 เพลงเลอทอ จะไม่มีจังหวะหน้าทับมากำกับ
 การวิเคราะห์เพลงจะแบ่งออกเป็นประเด็นดังนี้

1. บัน ไคเสียง

2. การดำเนินทำนอง

ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ประโยคที่ 1 - 4

ประโยคที่ 1

--- ด	--- ด	--- ด	--- ช	--- ช	-- ด ท	- มี่ รี่ -	รี่ - รี่ -
--- ร	--- ดุ	--- ร	--- ชุ	- ร --	- ช --	--- ท	- ด - ช

ประโยคที่ 2

----	- ช - ด	- ท รี่ -	ท ล --	--- ช	- ด - ร	--- ร	- ม - ช
- ร - ม	----	--- ด	-- ช ม	- ชุ --	- ด - ดุ	- ดุ - ดุ	- ดุ - ชุ

ประโยคที่ 3

--- ช	--- ช	--- ช	--- ด	--- ช	-- ด ท	- มี่ รี่ -	รี่ - รี่ -
--- ด	--- ช	--- ด	--- ด	- ร --	- ช --	--- ท	- ด - ช

ประโยคที่ 4

----	-ช-ล	-ท รื-	ท ล--	---ช	-ล-ร	---ร	-ม-ช
-ร-ม	----	---ล	--ชม	-ช--	-ล-ล	-ล-ล	-ล-ช

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1 – 4 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงอย่างเดียว ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาจุมล ซลทXรวมX การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1 ห้องที่ 1 – 4 เริ่มทำนองคล้ายกับลูกโยนเสียงลา แต่ในห้องที่ 4 ใช้ลูกตกเสียงซอล ลักษณะทำนองเพลงเป็นการตีลูกห่างๆ ส่วนในประโยคที่ 2 ห้องที่ 5 – 8 เป็นสำนวนการจบประโยค ซึ่งมีการใช้การทอดเสียง เห็นได้จากห้องที่ 6 – 8 มีการใช้มือฆ้องแทนเสียงกัน จะสังเกตได้ว่า มือซ้ายจะตีเสียงลาตลอด และในห้องที่ 7 ตามปกติแล้วต้องใช้เสียงที่ต่อเนื่องด้วยเสียงที่ต่ำเป็นเสียงหลุมที่ไม่มีลูกตีจึงจำเป็นต้องใช้เสียงลาแทน

ส่วนประโยคที่ 3 – 4 ทั้ง 2 ประโยคนี้ เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองของประโยคที่ 1 และ 2 แต่ในห้องที่ 1 – 4 ของประโยคที่ 3 นั้น ขึ้นด้วยเสียงซอล ซึ่งไม่เหมือนกับประโยคที่ 1 ทั้งนี้เพราะในประโยคที่ 2 มีการจบประโยคที่เสียงซอล เพื่อความต่อเนื่องของทำนองต่อไปจึงใช้เสียงซอลเริ่มในประโยคที่ 3 ส่วนประโยคที่ 4 บรรเลงเหมือนกับประโยคที่ 2

ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ประโยคที่ 5 - 6

ประโยคที่ 5

---ช	---ช	---ช	---ล	---ช	--ลท	-ม รื-	รื-รื-
---ค	---ช	---ค	---ล	-ร--	-ช--	---ท	-ล-ช

ประโยคที่ 6

----	-ช-ล	-ท รื-	ท ล--	----	-ช-ล	-ท-รื	-รื--
-ร-ม	----	---ล	--ชม	-ร-ม	----	----	-ท-ท

บันไดเสียง

ประโยคที่ 5 – 6 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงอย่างเดียว ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาจุมล ซลทXรวมX

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 5 มีลักษณะการบรรเลงซ้ำทำนองของประโยคที่ 3 ส่วนประโยคที่ 6 ลักษณะทำนองเพลงเป็นทำนองถาม – ตอบ ซึ่งห้องที่ 1 – 4 เป็นสำนวนถาม ส่วนห้องที่ 5 – 8 เป็นสำนวนการตอบ

ช่วงที่ 3 ตั้งแต่ประโยคที่ 7 - 10

ประโยคที่ 7

มี รี - ร	- รี่ - -	มี รี่ - ร	- รี่ - -	--- มี	- รี่ - -	ม ร - ร	- รี่ - -
- - ท -	- ท - ท	- - ท -	- ท - ท	- ท - -	- ท - ท	- - ท -	- ท - ท

ประโยคที่ 8

--- มี	- รี่ - -	- ม - ร	- รี่ - -	--- มี	- รี่ - -	- ม - ร	- รี่ - -
- ท - -	- ล - ล	----	- ล - ล	- ท - -	- ช - ช	----	- ช - ช

ประโยคที่ 9

----	- ช - ล	- ท - รี่	- รี่ - -	ม ร - -	- ร - -	ม ร - -	- ร - -
- ร - ม	----	----	- ท - ท	- - ท ร	- ล - ล	- - ท ร	- ช - ช

ประโยคที่ 10

----	- ช - ล	- ท - รี่	- รี่ - -	ม ร - -	- ร - -	ม ร - -	- ร - -
- ร - ม	----	----	- ท - ท	- - ท ร	- ล - ล	- - ท ร	- ช - ช

บันไดเสียง

ประโยคที่ 5 – 6 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญามูล ซลทXRมX

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 7 – 10 มีลักษณะการดำเนินทำนองซึ่งสามารถแจกแจงทำนองเป็น 2 ชุดคือ

ชุดที่ 1 ประโยคที่ 7 – 8

ชุดที่ 2 ประโยคที่ 9 – 10

ในชุดที่ 1 เป็นการเล่นสำนวนเพลงที่มีลักษณะทำนองการตีสำนวนเพลงซ้ำกัน แต่จะมีลูกตกต่างกัน โดยมีเสียงหลักคือ ท ล ช ซึ่งเป็นการเคลื่อนที่ของเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ

ส่วนในชุดที่ 2 นั้น เป็นการเล่นสำนวนเพลงที่มีลักษณะเดียวกัน โดยมีเสียงหลักคือ ท ล ช แต่ลักษณะทำนองที่บรรเลงนั้นเหมือนกับการทอนทำนองเพลงของชุดที่ 1 มาใช้

ท่อนที่ 2

ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ประโยคที่ 1 - 10

ประโยคที่ 1

--- ค	--- ค	--- ค	--- ร	--- ค	- รี้ - มี่	- ช้ - มี่	- รี้ - คี่
--- ช	--- ค	--- ช	--- ร	- ค --	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ค

ประโยคที่ 2

- ช - ล	- ค - รี้	- มี่ - รี้	- ค - ล	--- ค	- รี้ - ช	--- ช	- ล - ค
- ร - ม	- ค - ร	- ม - ร	- ค - ม	- ค --	- ร - ร	- ม - ร	- ม - ค

ประโยคที่ 3

--- ค	--- ค	--- ค	--- ร	--- ค	- รี้ - มี่	- ช้ - มี่	- รี้ - คี่
--- ช	--- ค	--- ช	--- ร	- ค --	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ค

ประโยคที่ 4

- ช - ล	- ค - รี้	- มี่ - รี้	- ค - ล	--- ค	- รี้ - ช	--- ช	- ล - ค
- ร - ม	- ค - ร	- ม - ร	- ค - ม	- ค --	- ร - ร	- ม - ร	- ม - ค

ประโยคที่ 5

--- ค	--- ค	--- ค	--- ร	--- ค	- รี้ - มี่	- ช้ - มี่	- รี้ - คี่
--- ช	--- ค	--- ช	--- ร	- ค --	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ค

ประโยคที่ 6

- ช - ล	- ค - รี้	- มี่ - รี้	- ค - ล	- ช - ล	- ค - รี้	-- มี่ มี่	- ล - มี่
- ร - ม	- ค - ร	- ม - ร	- ค - ม	- ร - ม	- ค - ร	- ม --	- ม - ม

ประโยคที่ 7

--- ช	- ช --	ล ช - ช	- ช --	--- ช	- ช --	ล ช - ช	- ช --
-- ม -	- ม - ม	-- ม -	- ม - ม	-- ม -	- ม - ม	-- ม -	- ม - ม

ประโยคที่ 8

--- ช	- ช --	- ล - ช	- ช --	--- ช	- ช --	- ล - ช	- ช --
-- ม -	- ร - ร	----	- ร - ร	-- ม -	- ค - ค	----	- ค - ค

ประโยคที่ 9

----	- ค - ร	- ม - ช	- ช --	ล ช - ช	- ช --	ล ช - ช	- ช --
- ช - ล	----	----	- ม - ม	-- ม -	- ร - ร	-- ม -	- ค - ค

ประโยคที่ 10

----	- ค - ร	- ม - ช	- ช --	ล ช - ช	- ช --	ล ช - ช	- ช - ค
- ช - ล	----	----	- ม - ม	-- ม -	- ร - ร	-- ม -	- ค - ค

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1 – 10 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาล ครมXชลX

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1 – 10 นี้ มีลักษณะการบรรเลงทำนองเหมือนกับท่อนที่ 1 แต่จะเปลี่ยนเสียงบรรเลงจากเสียงซอล เป็นเสียงโด เหมือนกับการเปลี่ยนเสียงบรรเลงของเพลงกลม เพลงเหาะ เป็นต้น แต่เพลงนี้เปลี่ยนแค่ 2 เสียงคือ เสียงซอล ซึ่งอยู่ในบันไดเสียงทางเพียงออล่าง(ท่อน 1) และเสียงโด ซึ่งอยู่ในบันไดเสียงทางเพียงออบน(ท่อน2) และเป็นที่น่าสนใจว่าในการเปลี่ยนบันไดเสียงทางเพียงออล่างไปสู่ทางเพียงออบนนั้น มีระยะห่างของเสียงคู่ประสานคู่สี่พอดิ

ท่อนที่ 3

ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ประโยคที่ 1 - 3

ประโยคที่ 1

----	-ม้-ม้	-ซ้-ร้	-ม้-ซ้	----	-ท้-ท้	-ท้-ท้	-ล้-ซ้
---ท	----	-ช-ล	-ท-ช	---ท	----	-ร้-ท	-ล-ช

ประโยคที่ 2

----	-ม้-ม้	-ซ้-ร้	-ม้-ซ้	----	-ท้-ท้	-ท้-ท้	-ล้-ซ้
---ท	----	-ช-ล	-ท-ช	---ท	----	-ร้-ท	-ล-ช

ประโยคที่ 3

---ซ้	---ม้	---ซ้	-ม้-ซ้	-ร้-ม้	-ร้-ล้	--ลท	---ล
---ช	---ม	---ช	-ม-ช	-ร-ม	----	-ช--	-ล--

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1 – 3 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 1 ประโยคที่ 2 และประโยคที่ 3 ห้องที่ 1- 4 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ส่วนห้องที่ 5 – 8 ของประโยคที่ 3 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1 มีลักษณะทำนองเพลงสามารถแบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือ

ช่วงที่ 1 ห้องที่ 1 – 4 มีการเคลื่อนที่ของเสียงต่ำไปหาเสียงสูงคือ เสียง ร้ ม้ ซ้

ช่วงที่ 2 ห้องที่ 5 – 8 มีการเคลื่อนที่ของเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำคือ เสียง ท้ ล้ ซ้

ส่วนประโยคที่ 2 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองของประโยคที่ 1 และประโยคที่ 3 ห้องที่ 1 – 4 มีลักษณะทำนองเพลงต่างๆซึ่งเป็นการใช้มือจาวๆ จากนั้นห้องที่ 5 – 8 เป็นการจบสำนวนท้ายประโยค

ช่วงที่ 2

ประโยคที่ 4

-- รี้ รี้	- มี่ - รี้	- รี้ คี ท	-- ล ท	คี่ รี้ คี -	- คี - มี่	- ช้ - มี่	- รี้ - คี
- ร - -	- ม - ร	ร - - -	ล ช - -	- - - ช	- - - ม	- ช - ม	- ร - ค

บันไดเสียง

ประโยคที่ 4 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ห้องที่ 1-4 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ส่วนห้องที่ 5 – 8 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 4 ห้องที่ 1 – 4 มีลักษณะทำนองเพลงการตีไล่เสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ จากนั้นห้องที่ 5 – 8 มีลักษณะการตีคู่แปด โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงไปหาเสียงโดสูง

ช่วงที่ 3 ตั้งแต่ประโยคที่ 5 – 12

ประโยคที่ 5

- คี - -	- คี - คี	รี้ มี่ - รี้	- ท - ท	รี้ มี่ - รี้	- ท - ท	-- ล ท	-- ล ล
- ช - ค	- - - ค	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล	ล ช - -	- ล - -

ประโยคที่ 6

- - - ฟี้	- - - ฟี้	- - - มี่ ฟี้	ชี้ - - ลี้	- ที้ - ลี้	- ช้ - รี้	- ท - รี้	- มี่ - ช้
- - - -	- มี่ - -	มี่ รี้ - -	- ล - -	- ท - ล	- ช - ล	- - - ล	- ท - ช

ประโยคที่ 7

- - ช ช	- ช - ช	- ล ท	- รี้ - -	- ล ท	- รี้ - -	-- ล ท	- ค - ร
- - - -	- - - ค	- ช - -	- ช - ช	- ช - -	- ช - ช	- ช - -	- ช - ล

ประโยคที่ 8

- คี - รี้	มี่ รี้ คี -	-- ล ท	- รี้ - ท	คี่ รี้ คี -	- คี - รี้	- มี่ - คี	- รี้ - มี่
- ช - -	- - - ท	ล ช - -	ล - ล -	- - - ช	- - - รี้	- ม - ค	- ร - ม

ประโยคที่ 9

- - - ลี้	- ช้ - มี่	- - - ลี้	- ช้ - มี่	- - - ลี้	- ช้ - มี่	- มี่ - ลี้	- ช้ - มี่
- - - ล	- ช - ท	- - - ล	- ช - ท	- - - ล	- ช - ท	- ท - ล	- ช - ท

ประโยคที่ 10

---พี	---พี	--มีพี	ซึ--ดี	-ที-ดี	-ซึ-ริ	-ท-ริ	-มี-ซึ
----	-มี--	มีริ--	-ด--	-ท-ด	-ซ-ด	---ด	-ท-ซ

ประโยคที่ 11

--ซซ	-ซ-ซ	-ลท	-ริ--	-ลท	-ริ--	--ดท	-ด-ร
----	---ค	-ซ--	-ซ-ซ	-ซ--	-ซ-ซ	-ซ--	-ซ-ด

ประโยคที่ 12

-ค-ริ	มีริค-	--ดท	-ริ-ท	คริค-	-ค-มี	-ซึ-มี	-ริ-ค
-ซ--	---ท	ดซ--	ด-ด-	---ซ	---ม	-ซ-ม	-ร-ค

บันไดเสียง

ประโยคที่ 5 – 12 มีการใช้บันไดเสียง 3 ทาง ซึ่งมีการเปลี่ยนบันไดเสียงไปมา จึงสามารถอธิบายได้ดังนี้

ประโยคที่ 5 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

ประโยคที่ 6 ห้องที่ 1-4 ใช้บันไดเสียงทางนอก ส่วนห้องที่ 5 – 8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

ประโยคที่ 7 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

ประโยคที่ 8 ห้องที่ 1-4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ส่วนห้องที่ 5-8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน

ประโยคที่ 9 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

ประโยคที่ 10 ห้องที่ 1-4 ใช้บันไดเสียงทางนอก ส่วนห้องที่ 5-8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

ประโยคที่ 11 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

ประโยคที่ 12 ห้องที่ 1-4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ส่วนห้องที่ 5-8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 5 ห้องที่ 1 – 2 โดยใช้มือฆ้องในลักษณะการถ่างมือ มือซ้ายอยู่ที่ซอลต่ำและมือขวาอยู่ที่เสียงโดสูง ห้องที่ 3 – 6 เป็นการเดินซ้ำทำนองกัน 2 ครั้ง โดยยึดเสียงที่เป็นหลัก จากนั้นลงด้วยเสียงลา ในห้องที่ 8

ประโยคที่ 6 ห้องที่ 1- 4 ลักษณะทำนองมีการเคลื่อนที่ของเสียงฟาไปหาเสียงลาสูง จากนั้นห้องที่ 5 – 8 มีการเคลื่อนที่จากเสียงที่สูงลงมาหาเสียงเรสูง และขึ้นไปหาเสียงจบที่เสียงซอล

ประโยคที่ 7 ห้องที่ 1 – 2 เริ่มด้วยทำนองลูกโยนเสียงซอล (โยน 2 ห้องเพลง) จากนั้น ห้องที่ 3 – 6 เป็นการเล่นซ้ำทำนองกับ 2 ครั้ง โดยมีลักษณะการใช้ลูกสะบัดและการลงจังหวะตกจะใช้มือซ้ายลง (เสียงซอล) ต่อไปในห้องที่ 7 – 8 เป็นการจบประโยคที่เสียงเรสูง

ประโยคที่ 8 มีลักษณะทำนองเพลงการตีไล่เสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ จากนั้นในห้องที่ 5- 8 มีลักษณะการตีคู่แปด โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงขึ้นไปหาเสียงมีสูง

ประโยคที่ 9 มีลักษณะการดำเนินทำนองย้ำเสียงมีสูง โดยมีเสียงหลักคือ ต้ ซ้ มี่ ซึ่งในประโยคนี้อาจดำเนินทำนองซ้ำกัน 4 ครั้ง

ประโยคที่ 10 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองของประโยคที่ 6

ประโยคที่ 11 ก็เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองของประโยคที่ 7

ประโยคที่ 12 ห้องที่ 1 – 4 มีลักษณะทำนองเหมือนกับประโยคที่ 8 แต่ห้องที่ 5 – 8 มีการเปลี่ยนมีการเคลื่อนที่ของเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำคือ ซ้ มี่ รี่ คี่

ท่อนที่ 4

ช่วงที่ 1

ประโยคที่ 1

- คี่ - -	- คี่ - รั	--- มี่	--- รั	- มี่ - รั	- ท - ล	- รั - รั	-- ล ท
- ซุ - ค	--- ร	--- ม	--- ร	-- ร -	-- ล -	--- ซ	- ซ - -

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ห้องที่ 1- 4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ส่วนห้องที่ 5- 8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1 ห้องที่ 1- 4 มีลักษณะทำนองห่างๆ ส่วนห้องที่ 5- 8 มีลักษณะการตีคู่แปด สลับมือขวา – ซ้าย – ขวา โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ

ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ประโยคที่ 2 – 3

ประโยคที่ 2

- ค - รี่	มี รี่ - -	- - ล ท	คี่ - - รี่	- มี - รี่	- มี - ชี่	- ท - ลี่	- ชี่ - มี
- ช - -	- - คี่ ท	ล ช - -	- ร - -	- - ร -	- ม - ช	- ท - ล	- ช - ม

ประโยคที่ 3

- - รี่ รี่	- มี - ชี่	- ลี่ - ชี่	- มี - รี่	- รี่ ค -	- - ล ท	คี่ - คี่ มี	- รี่ - คี่
- ร - -	- ม - ช	- ล - ช	- ม - ร	ร - - ท	ล ช - -	- ช - ม	- ร - ค

บันไดเสียง

ประโยคที่ 2 - 3 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญามูล ครมXชลX โดยมีเสียงที่เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 2 ห้องที่ 1 - 4 ทำนองเพลงมีลักษณะการตีไล่เสียงลงและขึ้นไปหาเสียงสูง ห้องที่ 5 - 8 ของประโยคที่ 2 และห้องที่ 1 - 4 ของประโยคที่ 3 เป็นสำนวนเพลงการถาม - ตอบ คือ

ถาม

- มี - รี่	- มี - ชี่	- ท - ลี่	- ชี่ - มี
- - ร -	- ม - ช	- ท - ล	- ช - ม

ตอบ

- - รี่ รี่	- มี - ชี่	- ลี่ - ชี่	- มี - รี่
- ร - -	- ม - ช	- ล - ช	- ม - ร

ส่วนในห้องที่ 5 - 8 ของประโยคที่ 3 เป็นสำนวนการจบประโยค

ช่วงที่ 3

ประโยคที่ 4

- รี่ - คี่	- ท - ล	- ท - ล	- ล - มี	- ชี่ - มี	- รี่ - คี่	ล ท	- - - ล
- - ค -	- - ล -	- - ล -	- ม - ม	- ช - ม	- ร - ค	- ช	- ล - -

บันไดเสียง

ประโยคที่ 4 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญจมูล ครมXชลX โดยมีเสียงที เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 4 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของเสียงเรสูง ลงมาหาเสียงลา และพบว่ามีกรบรรเลงทำนองซ้ำติดต่อกันในห้องที่ 2 – 3 เพื่อย้ำเสียงลา จากนั้นมีการกระโดดข้ามเสียงจากเสียงลา ไปยังเสียงมีสูง ซึ่งห่างกันห้าเสียง ตามปกติแล้วสามารถบรรเลงลูกเสียงมีต่ำได้และใกล้เสียงลามากกว่า แต่ในทำนองนี้ใช้ลูกกระโดดเสียงเพื่อให้เกิดจุดเด่นและเพื่อป้องกันบอกรูปประโยคของทำนองต่อไปในห้องที่ 5 – 8

ช่วงที่ 4 ตั้งแต่ประโยคที่ 5- 8

ประโยคที่ 5

- - ด ล	- ล - ล	ล ท	- - - ล	ล ท	- - - ล	- ช - ช	- ช - -
- - - -	- - - ร	- ช	- ล - -	- ช	- ล - -	- - ม -	- ม - ม

ประโยคที่ 6

- ช - ช	- ช - -	- ช - ช	- ช - -	ล ท	- - - ล	- ช - ช	- ช - -
- - ม -	- ร - ร	- - ม -	- ค - ค	- ช	- ล - -	- - ม -	- - ม -

ประโยคที่ 7

- ช - ช	- ช - -	- ช - ช	- ช - -	ล ท	- - - ล	- ค - ร	- - ม -
- - ม -	- ร - ร	- - ม -	- ค - ค	- ช	- ล - -	- ค - ร	- ม - -

ประโยคที่ 8

- ล - ช	- ม - ร	- ช - ม	- ร - ค	ล ท	- - - ล	ท ล - -	- ช - ล
- ล - ช	- ม - ร	- ช - ม	- ร - ค	- ช	- ล - -	- - ช ม	- ร - ม

บันไดเสียง

ประโยคที่ 5- 8 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญจมูล ครมXชลX โดยมีเสียงที เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 5 ห้องที่ 1 – 4 นั้น ขึ้นเพลงในลักษณะลูกโยนเสียงลา ส่วนในประโยคที่ 5- 8 มีลักษณะการดำเนินทำนอง ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ชุด ได้ดังนี้

ชุดที่ 1 ประโยคที่ 5 ห้องที่ 5 – 8

ประโยคที่ 6 ห้องที่ 1 – 8
 ประโยคที่ 7 ห้องที่ 1 – 4
 ชุดที่ 2 ประโยคที่ 7 ห้องที่ 5 – 8
 ประโยคที่ 8 ห้องที่ 1 – 4

ในชุดที่ 1 ห้องที่ 5 – 6 ประโยคที่ 5 เริ่มด้วยการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงเหมือนกับห้องที่ 3 – 4 ประโยคเดียวกัน หลังจากนั้นในทำนองต่อไปเป็นการบรรเลงในรูปแบบการซ้ำสำนวนเพลง แต่จะมีการเปลี่ยนลูกตกท้ายห้องเพลงโดยมีการเคลื่อนที่ของเสียงมี ลงมาหา เสียงโด ดังนี้

- ซ - ซ	- ซ - -
- - ม -	- ม - ม

- ซ - ซ	- ซ - -
- - ม -	- ม - ร

- ซ - ซ	- ซ - -
- - ม -	- ม - ค

ในประโยคที่ 6 ห้องที่ 1 – 8 และประโยคที่ 7 ห้องที่ 1 – 4 ก็จะบรรเลงในลักษณะทำนองเดียวกัน

ส่วนในชุดที่ 2 นั้น มีลักษณะการบรรเลงที่คล้ายกับชุดที่ 1 เพียงแต่เปลี่ยนสำนวนทางฆ้อง ให้มีความแตกต่างกัน แต่ขยับลูกตกที่เหมือนกันซึ่งเปรียบเทียบได้ดังนี้

ชุดที่ 1

ล ท	--- ล	- ซ - ซ	- ซ - -	- ซ - ซ	- ซ - -	- ซ - ซ	- ซ - -
- ซ	- ล - -	- - ม -	- ม - ม	- - ม -	- ร - ร	- - ม -	- ค - ค

ชุดที่ 2

ล ท	--- ล	- ค - ร	- - ม ม	- ล - ซ	- ม - ร	- ซ - ม	- ร - ค
- ซ	- ล - -	- ค - ร	- ม - -	- ล - ซ	- ม - ร	- ซ - ม	- ร - ค

และในชุดที่ 2 นั้นยังเป็นทำนองเพลงที่นำทางไปสู่สำนวนการจบประโยค ในประโยคที่ 8 ห้องที่ 5 – 8

ช่วงที่ 5 ตั้งแต่ประโยคที่ 9 – 10

ประโยคที่ 9

- - ล ล	- ล - ล	-- ล ท	- - - - ล	- รี้ - -	คี้ รี้ - คี้	-- ล ท	- - - - ล
- - - -	- - - - ม	- ช - -	- ล - -	-- ล ท	- - - - ช	- ช - -	- ล - -

ประโยคที่ 10

- รี้ - -	คี้ รี้ - ค	-- ล ท	- - - - ล	- มี้ - รี้	- คี้ - มี้	- รี้ - คี้	- ท - ล
- - ล ท	- - - - ช	- ช - -	- ล - -	- ม - ร	- ค - ม	- ร - ค	- - ล -

บันไดเสียง

ประโยคที่ 9 - 10 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญามูล ครมXชลX โดยมีเสียงที เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 9 ห้องที่ 1 – 4 เริ่มด้วยการขึ้นทำนอง โยนเสียงลา และห้องที่ 5- 8 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองไปหาเสียงโดสูง ส่วนประโยคที่ 10 ห้องที่ 1 – 4 มีการบรรเลงซ้ำทำนอง ประโยคที่ 9 ห้องที่ 5 - 8 และในประโยคที่ 10 ห้องที่ 5 – 8 นั้น มีการเคลื่อนที่ของเสียงมีสูง ลงมาหาเสียงลา มี้ รี้ คี้ ล

ช่วงที่ 6

ประโยคที่ 11

- มี้ รี้ -	รี้ - รี้ -	- - - - ช	-- ล ท	- - ล ท	- คี้ - รี้	- มี้ - รี้	- - มี้ มี้
- - - - ท	- ล - ช	- ร - -	- ช - -	ล ช - -	- ค - ร	- ม - ร	- ม - -

บันไดเสียง

ประโยคที่ 11 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ห้องที่ 1 – 4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง และห้องที่ 5 – 8 เปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้ทางเพียงออบน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 11 ห้องที่ 1 – 4 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ ซึ่งการใช้มือฆ้องมอญมีลักษณะคล้ายคลึงกับมือฆ้องไทยคั้งนี้ฆ้องไทย คั้งนี้

ส่วนในห้องที่ 5 – 8 นั้น มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเพลง โดยการตีเรียงเสียงจากซอลขึ้น ไปหาเสียงมีสูง

ช่วงที่ 7

ประโยคที่ 12

- ล - ฐ	- ม - รั	- ฐ - ม	- รั - ค	ล ท	- - ล ล	ท ล - -	- ฐ - ล
- ล - ฐ	- ม - รั	- ฐ - ม	- รั - ค	- ฐ	- ล - -	- - ฐ ม	- รั - ม

บันไดเสียง

ประโยคที่ 12 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาล ครมXชลX โดยมีเสียงที่ เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 12 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของเสียงลาสูงลงมาหาเสียงโดสูง คือ ล ฐ ม รั ค ส่วนในท่อนที่ 5 – 8 เป็นสำนวนการจบประโยคเพลง ซึ่งการจบประโยคเพลงในทำนองนี้เป็นการจบประโยคที่เป็นเอกลักษณ์ของเพลงมอญต่างๆ ไปเป็นส่วนใหญ่

จากการวิเคราะห์เพลงเลอทอ ผู้วิจัยพบว่าเพลงนี้มีการใช้บันไดเสียง 4 ทาง คือ บันไดเสียงทางเพียงออบน บันไดเสียงทางเพียงออล่าง บันไดเสียงทางนอกและบันไดเสียงทางขวา ส่วนลักษณะการดำเนินทำนองจะมีลักษณะทำนองห่างๆ คล้ายลูกโยนและมีการบรรเลงซ้ำทำนองในท่อนเพลง ซึ่งในการซ้ำก็จะมีทำนองแยกเพื่อบอกในทำนองต่อไป ส่วนท่อนที่ 1 และ 2 มีลักษณะการบรรเลงทำนองเหมือนกันแต่จะเปลี่ยนเสียงในการบรรเลง ซึ่งลักษณะเพลงคล้ายกับเพลงกลมเพลงเหาะ เป็นต้น และการเปลี่ยนเสียงยังมีระยะห่างของเสียงประสานคู่สี่พอดิ

เพลงที่ 4 จ้ากมัวกะป้าต

1. สังกิตลักษณะ

เพลงจ้ากมัวกะป้าต มีรูปแบบดังนี้

ก / ข / ค / ง /

โดยกำหนดให้ ก แทนท่อนหนึ่ง

ข แทนท่อนสอง

ค แทนท่อนสาม

ง แทนท่อนสี่

2. จังหวะ

จังหวะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. จังหวะฉิ่ง

ในเพลงจิ้งจอกแก้วจะปิด จะใช้จังหวะฉิ่ง สองชั้น ซึ่งจังหวะฉิ่งจะตีเปิด - ปิด
ดังนี้

--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ
----------	---------	----------	---------	----------	---------	----------	---------

2. จังหวะหน้าทับ

ในเพลงพระฉันทมอญ เพลงที่ 3 เพลงจิ้งจอกแก้ว จะไม่มีจังหวะหน้าทับ
มากำกับ

ท่อนที่ 1

ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ประโยคที่ 1-4

ประโยคที่ 1

-- ล ล	- ล - ล	-- ล ท	--- ล	-- ล ท	--- ล	- ล - ฉ	- ฟ - ม
----	--- ร	- ช --	- ล --	- ช --	- ล --	- ล - ช	-- ม ม

ประโยคที่ 2

- ล - ฉ	- ม - ร	- ฉ - ม	- ร - ค	-- ล ท	--- ล	ท ล --	- ช - ล
- ล - ช	- ม - ร	- ช - ม	- ร - ค	- ช --	- ล --	-- ช ม	- ร - ม

ประโยคที่ 3

-- ล ล	- ล - ล	-- ล ท	--- ล	-- ล ท	--- ล	- ล - ฉ	- ฟ - ม
----	--- ร	- ช --	- ล --	- ช --	- ล --	- ล - ช	-- ม ม

ประโยคที่ 4

- ล - ฉ	- ม - ร	- ฉ - ม	- ร - ค	-- ล ท	--- ล	- ช --	ล ล - ช
- ล - ช	- ม - ร	- ช - ม	- ร - ค	- ช --	- ล --	- ช - ล	--- ช

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1-4 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 1 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 2 ห้องที่ 1-4 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้ทางเพียงออบน และห้องที่ 5-8 กลับไปใช้
บันไดเสียงทางเพียงออล่างตามเดิม ส่วนประโยคที่ 3 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 4 ห้องที่ 1-4 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้ทางเพียงออบน และห้องที่ 5-8 กลับไปใช้
บันไดเสียงทางเพียงออล่างตามเดิม

การดำเนินทำนอง

ในประโยคที่ 1 ห้องที่ 1- 4 เริ่มทำนองด้วยลูกโยนเสียงลา หลังจากนั้นห้องที่ 5- 6 มีการเล่นซ้ำทำนองเพลงของห้องที่ 3- 4 ซึ่งเป็นการเล่นทำนองย่ำเสียงลา และห้องที่ 7- 8 มีการกระโดดข้ามเสียงลาต่ำไปหาเสียงลาสูง จากนั้นมีการเคลื่อนที่ทำนองไล่เสียงลงมาจากเสียงลาสูงมาหาเสียงมีสูง โดยมีเสียงหลักคือ ลໍ ซໍ ฟໍ มໍ แต่จะมีเสียงฟาเข้ามาเป็นเสียงจร

ส่วนประโยคที่ 2 ห้องที่ 1- 4 ซึ่งมีลักษณะทำนองการใช้คู่แปดตีไล่เสียงลงมาหาเสียงต่ำ โดยมีเสียงหลักคือ ลໍ ซໍ มໍ รໍ ซໍ มໍ รໍ คฺ และในห้องที่ 5- 8 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงกลับไปใช้ทางเพียงออล่างตามเดิม ซึ่งทำนองเพลงเป็นสำนวนการจบประโยค

ประโยคที่ 3 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 1 ส่วนในประโยคที่ 4 ห้องที่ 1- 6 ก็มีลักษณะการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 2 แต่ในห้องที่ 7- 8 จะมีการเปลี่ยนทำนองเพลง โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองไปหาเสียงซอล

ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ประโยคที่ 5 - 8

ประโยคที่ 5

-- ซ ซ	- ซ - ซ	-- ซ ล	--- ซ	-- ซ ล	--- ซ	- ลໍ - ซໍ	- ฟໍ - มໍ
----	--- ค	- ม --	- ซุ --	- ม --	- ซุ --	- ล - ซ	-- ม ม

ประโยคที่ 6

- ลໍ - ซໍ	- มໍ - รໍ	- ซໍ - มໍ	- รໍ - คฺ	-- ล ท	--- ล	ท ล --	- ซ - ล
- ล - ซ	- ม - ร	- ซ - ม	- ร - ค	- ซ --	- ลุ --	-- ซ ม	- ร - ม

ประโยคที่ 7

-- ล ล	- ล - ล	-- ล ท	--- ล	-- ล ท	--- ล	- ลໍ - ซໍ	- ฟໍ - มໍ
----	--- ร	- ซ --	- ลุ --	- ซ --	- ลุ --	- ล - ซ	-- ม ม

ประโยคที่ 8

- ลໍ - ซໍ	- มໍ - รໍ	- ซໍ - มໍ	- รໍ - คฺ	- รໍ - มໍ	- ซໍ - ลໍ	-- ทํ ท	- มໍ - ทํ
- ล - ซ	- ม - ร	- ซ - ม	- ร - ค	- ล - ท	- ซ - ล	- ท --	- ท - ท

บันไดเสียง

ประโยคที่ 5- 8 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 5 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ประโยคที่ 6 ห้องที่ 1- 4 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้ทางเพียงออบน และห้องที่ 5- 8 กลับไปใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่างตามเดิม ส่วนประโยคที่ 7 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ประโยคที่ 8 ห้องที่ 1- 4 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้ทางเพียงออบน และห้องที่ 5- 8 กลับไปใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่างตามเดิม

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 5 มีลักษณะรูปแบบทำนองเพลงเหมือนกับประโยคที่ 1 หรือจะเรียกว่าการกลับต้นก็ได้ แต่จะมีการเปลี่ยนเสียงของทำนองเพลงเป็นลูกโยนเสียงซอลแทน ส่วนประโยคที่ 6 มีลักษณะการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 2

ประโยคที่ 7 มีลักษณะการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 3 แต่มาในห้องที่ 5- 8 ของประโยคที่ 8 มีการเปลี่ยนทำนองเพลง โดยมีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง ซึ่งมีเสียงหลักคือ ริ มั ะ ลั ทั

ช่วงที่ 3 ตั้งแต่ประโยคที่ 9 - 12

ประโยคที่ 9

- ริ - ริ	- ริ - -	มั ริ - ริ	- ริ - -	- - - ริ	- ริ - -	มั ริ - ริ	- ริ - -
- - ท -	- ท - ท	- - ท -	- ท - ท	- - ท -	- ท - ท	- - ท -	- ท - ท

ประโยคที่ 10

- - - ริ	- ริ - -	- มั - ริ	- ริ - -	- - - ริ	- ริ - -	- มั - ริ	- ริ - -
- - ท -	- ล - ล	- - - -	- ล - ล	- - ท -	- ช - ช	- - - -	- ช - ช

ประโยคที่ 11

- - - ม	- ช - ล	- ท - ริ	- ริ - -	มั ริ - ริ	- ริ - -	มั ริ - ริ	- ริ - -
- ร - -	- - - -	- - - -	- ท - ท	- - ท -	- ล - ล	- - ท -	- ช - ช

ประโยคที่ 12

- - - ม	- ช - ล	- ท - ริ	- ริ - -	มั ริ - ริ	- ริ - -	มั ริ - ริ	- ริ - -
- ร - -	- - - -	- - - -	- ท - ท	- - ท -	- ล - ล	- - ท -	- ช - ช

บันไดเสียง

ประโยคที่ 9- 12 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญจมูล ซลทXรมX การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 9 - 12 มีลักษณะการดำเนินทำนองซึ่งสามารถแจกแจงทำนองเป็น 2 ชุดคือ

ชุดที่ 1 ประโยคที่ 9 - 10

ชุดที่ 2 ประโยคที่ 11 - 12

ในชุดที่ 1 เป็นการเล่นสำนวนเพลงที่มีลักษณะทำนองการตีสำนวนเพลงซ้ำกัน แต่จะมีลูกตกต่างกัน โดยมีเสียงหลักคือ ท ล ช ซึ่งเป็นการเคลื่อนที่ของเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ

ส่วนในชุดที่ 2 นั้น เป็นการเล่นสำนวนเพลงที่มีลักษณะเดียวกัน โดยมีเสียงหลักคือ ท ล ช แต่ลักษณะทำนองที่บรรเลงนั้นเหมือนกับการทอนทำนองเพลงของชุดที่ 1 มาใช้

ท่อนที่ 2

ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ประโยคที่ 1 - 8

ประโยคที่ 1

---ช	---ช	---ช	---ช	-ท-ท	รืท--	-ล-ล	ทล--
---ค	---ช	---ค	---ช	--ล-	--ลช	--ช-	--ชม

ประโยคที่ 2

-ท-ล	รืท--	-ล-ล	ทล--	-ลช-	ช-ช-	ค้ค้--	รืรื-ม่
--ล-	--ลช	--ช-	--ชม	---ม	-ร-ค	---ร	---ม

ประโยคที่ 3

----	-ช้-รื	---รื	-ม่-ช้	---ล้	-ช้-ม่	--รืม่	-ช้-ล้
----	-ช-ล	-ท-ล	-ท-ช	---ล	-ช-ท	-ค้--	-ช-ล

ประโยคที่ 4

---ท้	---ม่	---ม่	---ท้	---ช้	-ล้-ท้	-ท้-ท้	-ล้-ช้
---ท	---ท	---ท	---ท	-ช--	-ล-ท	-รื-ท	-ล-ช

ประโยคที่ 5

---ช	---ช	---ช	---ช	-ท-ท	รืท--	-ล-ล	ทล--
---ค	---ช	---ค	---ช	--ล-	--ลช	--ช-	--ชม

ประโยคที่ 6

-ท-ล	รืท--	-ล-ล	ทล--	-ลช-	ช-ช-	ค้ค้--	รืรื-ม่
--ล-	--ลช	--ช-	--ชม	---ม	-ร-ค	---ร	---ม

ประโยคที่ 7

----	-ช้-รื	---รื	-ม่-ช้	---ล้	-ช้-ม่	--รืม่	-ช้-ล้
----	-ช-ล	-ท-ล	-ท-ช	---ล	-ช-ท	-ค้--	-ช-ล

ประโยคที่ 8

---ท้	---ม่	---ม่	---ท้	---ช้	-ล้-ท้	-ท้-ท้	-ล้-ช้
---ท	---ท	---ท	---ท	-ช--	-ล-ท	-รื-ท	-ล-ช

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1- 8 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 1 ประโยคที่ 2 ห้องที่ 1- 4 และ ประโยคที่ 3- 4 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออต่าง ส่วนประโยคที่ 2 ห้องที่ 5- 8 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน และประโยคที่ 5- 8 มีการใช้บันไดเสียงที่เหมือนกับประโยคที่ 1- 4

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1 ห้องที่ 1-4 จะมีลักษณะทำนองลูกโยนเสียงซอลด้วยทำนองห่างๆ โดยใช้การตีคู่ตีสลับกับคู่แปด 2 เที้ยว จากนั้นห้องที่ 5-8 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงจากเสียงสูงไปหาเสียงต่ำ ซึ่งมีเสียงหลักคือ ท ล ช ม โดยใช้การตีสลับมือขวา - ซ้าย - ขวา ไล่เสียงลงมา ห้องที่ 5 - 8 ของประโยคที่ 2 มีลักษณะทำนองของการเคลื่อนที่ของเสียงต่ำไปหาเสียงสูง โดยมีเสียงหลักคือ ช ค ี ร ี ม

ประโยคที่ 3 ลักษณะทำนองเพลงในห้องที่ 1 มีการเว้นจังหวะ 1 ห้องเพลง จากนั้นห้องที่ 2-4 มีลักษณะการดำเนินทำนองด้วยเสียงซอลสูงเคลื่อนที่ทำนองลงมาหาเสียงเรสูง และกลับไปหาเสียงซอลสูงตามเดิม ส่วนห้องที่ 5 - 8 ก็มีลักษณะที่เหมือนกัน แต่จะเริ่มด้วยเสียงลาสูงลงมาหาเสียงมีสูง จากนั้นก็กลับไปหาเสียงลาสูงตามเดิม ประโยคที่ 4 ห้องที่ 1 - 4 เริ่มทำนองเพลงด้วยการตีขึ้นเสียงที่สูง โดยการตีคู่แปดสลับกับเสียงมีสูงคู่สี่ ส่วนห้องที่ 5 - 8 เป็นสำนวนการจบประโยค โดยมีลักษณะทำนองขึ้นด้วยเสียงซอลสูงเคลื่อนที่ไปหาเสียงที่สูง และมีมือซ้ายอยู่ที่เสียงเรสูง จากนั้นมีการใช้ลูกเสี้ยวมือซ้าย โดยมีมือขวาอยู่ที่เสียงที่สูงและมีมือซ้ายอยู่ที่เสียงเรสูง แล้วจึงเคลื่อนที่ทำนองเพลงกลับลงมาหาเสียงซอลสูงตามเดิม

ประโยคที่ 5 - 8 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 1 - 4 ซึ่งมีลักษณะทำนองเพลงเหมือนกัน

ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ประโยคที่ 9 - 12

ประโยคที่ 9

---ช	---ช	---ช	---ช	-ท-ท	รีท--	-ล-ล	ทล--
---ค	---ช	---ค	---ช	--ล-	--ลช	--ช-	--ชม

ประโยคที่ 10

-ท-ล	รีท--	-ล-ล	ทล--	-ลช-	ช-ช-	คค--	รีรี-มี
--ล-	--ลช	--ช-	--ชม	---ม	-ร-ค	---ร	---ม

ประโยคที่ 11

----	-ช-รี	---รี	-มี-ช	---ล	-ช-มี	--รีมี	-ช-ล
----	-ช-ล	-ท-ล	-ท-ช	---ล	-ช-ท	-ค--	-ช-ล

ประโยคที่ 12

--ท-	ทท--	ลล--	ชช--	-รี-มี	-ช-ล	--ทท	-มี-ท
---ท	---ล	---ช	---ท	-ล-ท	-ช-ล	-ท--	-ท-ท

บันไดเสียง

ประโยคที่ 9- 12 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 9 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ประโยคที่ 10 ห้องที่ 1- 4 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้ทางเพียงออบน และห้องที่ 5- 8 กลับไปใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่างตามเดิม ส่วนประโยคที่ 11 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ประโยคที่ 12 ห้องที่ 1- 4 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้ทางเพียงออบน และห้องที่ 5- 8 กลับไปใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่างตามเดิม

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 9 – 11 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 1 – 3 เหมือนกับการกลับต้นเพลงอีก 1 เที้ยว แต่ครั้งนี้ในประโยคที่ 12 มีการเปลี่ยนทำนองเพลงคล้ายกับเป็นท่อนแยก ซึ่งมีลักษณะทำนองเพลงคือ ในห้องที่ 1 – 4 เป็นการตีทำนองคู่แปด โดยการตีสลับมือ ขวา – ซ้าย – ซ้าย โต้เสียงลงมาหาเสียงมีสูง ซึ่งมีเสียงหลักคือ ทิ ลี ซึ มี่ จากนั้นในห้องที่ 5 – 8 เป็นการตีทำนองคู่สี่ขึ้นไปหาคู่แปด ซึ่งมีการเคลื่อนที่ของเสียงต่ำไปหาเสียงสูง โดยมีเสียงหลักคือ ริ มี่ ซึ ลี ทิ

ช่วงที่ 3 ตั้งแต่ประโยคที่ 13 - 16

ประโยคที่ 13

- ริ - ริ	- ริ - -	มี ริ - ริ	- ริ - -	--- ริ	- ริ - -	มี ริ - ริ	- ริ - -
- - ท -	- ท - ท	- - ท -	- ท - ท	- ท - -	- ท - ท	- - ท -	- ท - ท

ประโยคที่ 14

--- ริ	- ริ - -	- มี - ริ	- ริ - -	--- ริ	- ริ - -	- ม - ริ	- ริ - -
- ท - -	- ล - ล	----	- ล - ล	- ท - -	- ช - ช	----	- ช - ช

ประโยคที่ 15

--- ม	- ช - ล	- ท - ริ	- ริ - -	มี ริ - ริ	- ริ - -	มี ริ - ริ	- ริ - -
- ริ - -	----	----	- ท - ท	- - ท -	- ล - ล	- - ท -	- ช - ช

ประโยคที่ 16

--- ม	- ช - ล	- ท - ริ	- ริ - -	มี ริ - ริ	- ริ - -	มี ริ - ริ	- ริ - -
- ริ - -	----	----	- ท - ท	- - ท -	- ล - ล	- - ท -	- ช - ช

บันไดเสียง

ประโยคที่ 13- 16 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญจมูล ซลทXรมX นอกจากนี้ในการกลับต้นเพลงท่อนที่ 2 เที้ยว 2 ของประโยคที่ 16 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงมาเป็นทางเพียงออบน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 13 - 16 มีลักษณะการดำเนินทำนองซึ่งสามารถแจกแจงทำนองเป็น 2 ชุดคือ

ชุดที่ 1 ประโยคที่ 13 - 14

ชุดที่ 2 ประโยคที่ 15 - 16

ในชุดที่ 1 เป็นการเล่นสำนวนเพลงที่มีลักษณะทำนองการตีสำนวนเพลงซ้ำกัน แต่จะมีลูกตกต่างกัน โดยมีเสียงหลักคือ ท ล ซ ซึ่งเป็นการเคลื่อนที่ของเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ

ส่วนในชุดที่ 2 นั้น เป็นการเล่นสำนวนเพลงที่มีลักษณะเดียวกัน โดยมีเสียงหลักคือ ท ล ซ แต่ลักษณะทำนองที่บรรเลงนั้นเหมือนกับการทอนทำนองเพลงของชุดที่ 1 มาใช้

ประโยคที่ 16 เทียวที่ 2

----	-ซ-ล	---ท	----	---ม	---ม	-คํ-ม	-ร-ค
-ร-ม	----	-ซ--	-ล-ซ	--ม-	-ร--	ค-ร-ม	-ร-ค

ซึ่งประโยคที่ 16 เทียวที่ 2 มีการเปลี่ยนทำนองเพลงโดยมีการเคลื่อนที่ทำนองจากเสียงเรขึ้นไปหาเสียงโดสูง และทำนองเพลงยังเป็นทำนองที่บ่งบอกถึงการเปลี่ยนท่อน 2 ไปหาท่อนที่ 3 ของเพลง

ท่อนที่ 3

ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ประโยคที่ 1-5

ประโยคที่ 1

--คํ	-ค-ค	-ท-ท	คํ-ค	-ท-ร	ทล--	ซล--	ซลทค
----	-ซ-ค	--ล-	---ซ	---ล	--ซม	--รม	---ค

ประโยคที่ 2

---ค	---ร	---ม	---ร	---ร	-ท-ท	ค-คํ	-ร-ค
---ซ	---ร	---ม	---ร	-ร--	--ล-	-ซ-ม	-ร-ค

ประโยคที่ 3

---ค	---ร	---ม	---ร	---ร	-ท-ท	ค-คํ	-ร-ค
---ซ	---ร	---ม	---ร	-ร--	--ล-	-ซ-ม	-ร-ค

ประโยคที่ 4

----	-ท-ท	-ม-ร	-ท-ล	----	-ท-ม	-ม-ร	-ท-ล
---ม	----	-ม-ร	--ล-	---ม	----	-ม-ร	--ล-

ประโยคที่ 5

----	-ช-ช	----	-ช-ล	-ลท	-ร--	-ร--	ท--ม
---ช	----	-ร-ม	----	-ช--	---ล	-ช--	-ลชม

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1- 5 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 1- 3 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน โดยมีเสียงที่เป็นเสียงจร และประโยคที่ 4- 5 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1 เริ่มทำนองด้วยลูกโยนเสียงโคสูง จากนั้นมีลักษณะทำนองการตีเก็บ โดยการตีสลับมือซ้าย – ขวา ได้ระดับเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ และเคลื่อนที่ทำนองขึ้นไปหาเสียงสูงตามเดิม ส่วนประโยคที่ 2 มีลักษณะทำนองห่างๆ โดยใช้การตีคู่ห้าสลับกับคู่แปด และประโยคที่ 3 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 2 ในประโยคที่ 4 มีการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ โดยมีเสียงหลักคือ ม ี ร ี ท ล ซึ่งบรรเลง 2 เที้ยว ส่วนประโยคที่ 5 มีลักษณะทำนองการใช้ลูกสะบัดขึ้นและลูกสะบัดลง

ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ประโยคที่ 6 - 8

ประโยคที่ 6

----	-ม-ม	-ม--	ม--ล	----	-ล-ล	-ม--	ม--ล
---ม	----	-ท--	-ท-ล	---ล	----	-ท--	-ท-ช

ประโยคที่ 7

----	-ล-ล	-ม--	ม--ล	----	-ล-ล	-ม--	ม--ล
---ช	----	-ท--	-ท-ล	---ล	----	-ท--	-ท-ช

ประโยคที่ 8

---ล	-ล-ม	-ร-ม	-ล-ล	-ช-ล	-ร-ม	-ล-ม	-ร-ล
---ล	-ช-ท	-ล--	-ช-ล	-ร-ล	-ร-ม	-ช-ม	-ร-ล

บันไดเสียง

ประโยคที่ 6- 8 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญามูล ครมXชลX โดยมีเสียงที่เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 6-7 มีลักษณะทำนองการใช้คู่แปดสลับกับคู่สี่ โดยยึดรูปแบบทำนองเดิม แต่เพียงเปลี่ยนลูกตกท้ายสำนวนเพลง ซึ่งมีเสียงหลักคือ ล ช ส่วนประโยคที่ 8 เป็นสำนวนการจบประโยคเพลง ซึ่งมีลักษณะทำนองการกระโดดเสียงจากเสียงลาสูง(ห้องที่ 4) ลงมาหาเสียงซอล(ห้องที่ 5) จากนั้นเคลื่อนที่ทำนองไปจบที่เสียงโดสูง

ท่อนที่ 4

ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ประโยคที่ 1-8

ประโยคที่ 1

- คี - -	- คี - คี	รี มี - รี	- ท - ท	รี มี - รี	- ท - ท	- - ล ท	- - ล ล
- ช - ค	- - - ค	- - ร -	- - ล -	- - ร -	- - ล -	ล ช - -	- ล - -

ประโยคที่ 2

- - - ฟี	- - - ฟี	- - มี ฟี	ซึ - - คี	- ทิ - คี	- ซึ - รี	- ท - รี	- มี - ซึ
- - - -	- มี - -	มี รี - -	- ล - -	- ท - ล	- ช - ล	- - - ล	- ท - ช

ประโยคที่ 3

- - ช ช	- ช - ช	- - ล ท	- รี - -	- - ล ท	- รี - -	- - ล ท	- ค - ร
- - - -	- - - ค	- ช - -	- ช - ช	- ช - -	- ช - ช	- ช - -	- ช - ล

ประโยคที่ 4

- คี - รี	มี รี คี -	- - ล ท	- รี - ท	คี่ รี คี -	- คี - รี	- มี - คี	- รี - มี
- ช - -	- - - ท	ล ช - -	ล - ล -	- - - ช	- - - รี	- ม - ค	- ร - ม

ประโยคที่ 5

- - - ลี	- ซึ - มี	- - - ลี	- ซึ - มี	- - - ลี	- ซึ - มี	- มี - ลี	- ซึ - มี
- - - ล	- ช - ท	- - - ล	- ช - ท	- - - ล	- ช - ท	- ท - ล	- ช - ท

ประโยคที่ 6

- - - ฟี	- - - ฟี	- - มี ฟี	ซึ - - คี	- ทิ - คี	- ซึ - รี	- ท - รี	- มี - ซึ
- - - -	- มี - -	มี รี - -	- ล - -	- ท - ล	- ช - ล	- - - ล	- ท - ช

ประโยคที่ 7

- - ช ช	- ช - ช	- - ล ท	- รี - -	- - ล ท	- รี - -	- - ล ท	- ค - ร
- - - -	- - - ค	- ช - -	- ช - ช	- ช - -	- ช - ช	- ช - -	- ช - ล

ประโยคที่ 8

- คี - รี	มี รี คี -	- - ล ท	- รี - ท	คี่ รี คี -	- คี - มี	- ซึ - มี	- รี - คี
- ช - -	- - - ท	ล ช - -	ล - ล -	- - - ช	- - - ม	- ช - ม	- ร - ค

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1 - 8 มีการใช้บันไดเสียง 3 ทาง ซึ่งมีการเปลี่ยนบันไดเสียงไปมา จึงสามารถอธิบายได้ดังนี้

ประโยคที่ 1	ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 2	ห้องที่ 1-4 ใช้บันไดเสียงทางนอก ส่วนห้องที่ 5-8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 3	ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 4	ห้องที่ 1-4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ส่วนห้องที่ 5-8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน
ประโยคที่ 5	ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 6	ห้องที่ 1-4 ใช้บันไดเสียงทางนอก ส่วนห้องที่ 5-8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 7	ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 8	ห้องที่ 1-4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ส่วนห้องที่ 5-8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1 ห้องที่ 1-2 โดยใช้มือฆ้องในลักษณะการถ่างมือ มือซ้ายอยู่ที่ซอลดำและมือขวาอยู่ที่เสียงโดสูง ห้องที่ 3-6 เป็นการเล่นซ้ำทำนองกัน 2 ครั้ง โดยยึดเสียงที่เป็นหลัก จากนั้นลงด้วยเสียงลา ในห้องที่ 8

ประโยคที่ 2 ห้องที่ 1-4 ลักษณะทำนองมีการเคลื่อนที่ของเสียงฟาไปหาเสียงลาสูง จากนั้นห้องที่ 5-8 มีการเคลื่อนที่จากเสียงที่สูงลงมาหาเสียงเรสูง และขึ้นไปหาเสียงจบทที่เสียงซอล

ประโยคที่ 3 ห้องที่ 1-2 เริ่มด้วยทำนองลูกโยนเสียงซอล (โยน 2 ห้องเพลง) จากนั้น ห้องที่ 3-6 เป็นการเล่นซ้ำทำนองกับ 2 ครั้ง โดยมีลักษณะการใช้ลูกสะบัดและการลงจังหวะตกจะใช้มือซ้ายลง (เสียงซอล) ต่อไปในห้องที่ 7-8 เป็นการจบประโยคที่เสียงเรสูง

ประโยคที่ 4 มีลักษณะทำนองเพลงการตีไล่เสียงสูงลงมาหาเสียงดำ จากนั้นในห้องที่ 5-8 มีลักษณะการตีคู่แปด โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงขึ้นไปหาเสียงมีสูง

ประโยคที่ 5 มีลักษณะการดำเนินทำนองย้ำเสียงมีสูง โดยมีเสียงหลักคือ ลໍ ซໍ มໍ ซึ่งในประโยคนี้อาจดำเนินทำนองซ้ำกัน 4 ครั้ง

ประโยคที่ 6 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองของประโยคที่ 6

ประโยคที่ 7 ก็เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองของประโยคที่ 7

ประโยคที่ 8 ห้องที่ 1 – 4 มีลักษณะทำนองเหมือนกับประโยคที่ 4 แต่ห้องที่ 5 – 8 มีการเปลี่ยนมีการเคลื่อนที่ของเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำคือ ช้ มี่ รี่ คี่

ช่วงที่ 2

ประโยคที่ 9

- คี่ - -	- คี่ - รี่	--- มี่	--- รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล	- รี่ - รี่	-- ล ท
- ช้ - ค	--- ร	--- ม	--- ร	-- ร -	-- ล -	--- ช	- ช - -

บันไดเสียง

ประโยคที่ 9 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ห้องที่ 1-4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ส่วนห้องที่ 5-8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงอล่าง

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 9 ห้องที่ 1- 4 มีลักษณะทำนองห่างๆ ส่วนห้องที่ 5- 8 มีลักษณะการตีคู่แปด สลับมือขวา – ซ้าย – ขวา โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ

ช่วงที่ 3 ตั้งแต่ประโยคที่ 10 - 11

ประโยคที่ 10

- คี่ - รี่	มี รี่ - -	- - ล ท	คี่ - - รี่	- มี่ - รี่	- มี่ - ช้	- ท - ล	- ช้ - มี่
- ช้ - -	- - คี่ ท	ล ช้ - -	- ร - -	- - ร -	- ม - ช้	- ท - ล	- ช้ - ม

ประโยคที่ 11

- - รี่ รี่	- มี่ - ช้	- ล - ช้	- มี่ - รี่	- รี่ ค -	- - ล ท	คี่ - คี่ มี	- รี่ - คี่
- ร - -	- ม - ช้	- ล - ช้	- ม - ร	ร - - ท	ล ช้ - -	- ช้ - ม	- ร - ค

บันไดเสียง

ประโยคที่ 10 - 11 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญจมูล ครมXชลX โดยมีเสียงที่ เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 10 ห้องที่ 1 - 4 ทำนองเพลงมีลักษณะการตีไล่เสียงลงและขึ้นไปหาเสียงสูง ห้องที่ 5 – 8 ของประโยคที่ 2 และห้องที่ 1 – 4 ของประโยคที่ 11 เป็นสำนวนเพลงการถาม – ตอบ คือ

ถาม	- มี่ - รี่	- มี่ - ซี่	- ที่ - ถี่	- ซี่ - มี่
	-- ร -	- ม - ษ	- ท - ถ	- ษ - ม

ตอบ	-- รี่ รี่	- มี่ - ซี่	- ถี่ - ซี่	- มี่ - รี่
	- ร --	- ม - ษ	- ถ - ษ	- ม - ร

ส่วนในห้องที่ 5 – 8 ของประโยคที่ 11 เป็นสำนวนการจบประโยค

ช่วงที่ 4

ประโยคที่ 12

- รี่ - คี่	- ท - ถ	- ท - ถ	- ถ - มี่	- ซี่ - มี่	- รี่ - คี่	ล ท	-- - ถ
-- ค -	-- ถ -	-- ถ -	- ม - ม	- ษ - ม	- ร - ค	- ษ	- ถ - -

บันไดเสียง

ประโยคที่ 12 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงป้อนจมูล ครมXชลX โดยมีเสียงที่เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 12 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของเสียงเรสูง ลงมาหาเสียงลา และพบว่ามีการบรรเลงทำนองซ้ำติดต่อกันในห้องที่ 2 – 3 เพื่ออำเสียงลา จากนั้นมีการกระโดดข้ามเสียงจากเสียงลา ไปยังเสียงมีสูง ซึ่งห่างกันห้าเสียง ตามปกติแล้วสามารถบรรเลงลูกเสียงมีต่ำได้และใกล้เสียงลา มากกว่า แต่ในทำนองนี้ใช้ลูกกระโดดเสียงเพื่อให้เกิดจุดเด่นและเพื่อบ่งบอกในการจบประโยคของทำนองต่อไปในห้องที่ 5 – 8

ช่วงที่ 5 ตั้งแต่ประโยคที่ 13 - 16

ประโยคที่ 13

-- ถ ถ	- ถ - ถ	ล ท	-- - ถ	ล ท	-- - ถ	- ษ - ษ	- ษ - -
-- - -	-- - - ร	- ษ	- ถ - -	- ษ	- ถ - -	-- ม -	- ม - ม

ประโยคที่ 14

- ษ - ษ	- ษ - -	- ษ - ษ	- ษ - -	ล ท	-- - ถ	- ษ - ษ	- ษ - -
-- ม -	- ร - ร	-- ม -	- ค - ค	- ษ	- ถ - -	-- ม -	-- ม -

ประโยคที่ 15

- ช - ช	- ช - -	- ช - ช	- ช - -	ล ท	- - - ล	- ค - ร	- - ม - ม
- - ม -	- ร - ร	- - ม -	- ค - ค	- ช	- ล - -	- ค - ร	- ม - -

ประโยคที่ 16

- ล - ช	- ม - ร	- ช - ม	- ร - ค	ล ท	- - - ล	ท ล - -	- ช - ล
- ล - ช	- ม - ร	- ช - ม	- ร - ค	- ช	- ล - -	- - ช ม	- ร - ม

บันไดเสียง

ประโยคที่ 13 - 16 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาคุณ ครมXชลX โดยมีเสียงที่ เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 13 ห้องที่ 1 - 4 นั้น ขึ้นเพลงในลักษณะลูกโยนเสียงลา ส่วนในประโยคที่ 13 - 16 มีลักษณะการดำเนินทำนอง ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ชุด ได้ดังนี้

ชุดที่ 1 ประโยคที่ 13 ห้องที่ 5 - 8

ประโยคที่ 14 ห้องที่ 1 - 8

ประโยคที่ 15 ห้องที่ 1 - 4

ชุดที่ 2 ประโยคที่ 15 ห้องที่ 5 - 8

ประโยคที่ 16 ห้องที่ 1 - 4

ในชุดที่ 1 ห้องที่ 5 - 6 ประโยคที่ 13 เริ่มด้วยการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงเหมือนกับห้องที่ 3 - 4 ประโยคเดียวกัน หลังจากนั้นในทำนองต่อไปเป็นการบรรเลงในรูปแบบการซ้ำสำนวนเพลง แต่จะมีการเปลี่ยนลูกตกทำนองเพลง โดยมีการเคลื่อนที่ของเสียงมี ลงมาหา เสียงโด ดังนี้

- ช - ช	- ช - -
- - ม -	- ม - ม

- ช - ช	- ช - -
- - ม -	- ม - ร

- ช - ช	- ช - -
- - ม -	- ม - ค

ในประโยคที่ 14 ห้องที่ 1 – 8 และประโยคที่ 15 ห้องที่ 1 – 4 ก็จะบรรเลงในลักษณะทำนองเดียวกัน

ส่วนในชุดที่ 2 นั้น มีลักษณะการบรรเลงที่คล้ายกับชุดที่ 1 เพียงแต่เปลี่ยนสำนวนทางฆ้องให้มีความแตกต่างกัน แต่ยังมีลูกตกที่เหมือนกันซึ่งเปรียบเทียบได้ดังนี้

ชุดที่ 1

ล ท	--- ล	-ช-ช	-ช--	-ช-ช	-ช--	-ช-ช	-ช--
-ช	-ล--	--ม-	-ม-ม	--ม-	-ร-ร	--ม-	-ค-ค

ชุดที่ 2

ล ท	--- ล	-คิ-ริ	--มิมิ	-ล-ช	-มิ-ริ	-ช-มิ	-ริ-คิ
-ช	-ล--	-ค-ร	-ม--	-ล-ช	-ม-ร	-ช-ม	-ร-ค

และในชุดที่ 2 นั้นยังเป็นทำนองเพลงที่นำทางไปสู่สำนวนการจบประโยค ในประโยคที่ 16 ห้องที่ 5 – 8

ช่วงที่ 6 ตั้งแต่ประโยคที่ 17 - 18

ประโยคที่ 17

-- ลล	- ล-ล	--ลท	--- ล	-ริ--	คิ ริ - คิ	--ลท	--- ล
---	--- ม	-ช--	-ล--	--ลท	---ช	-ช--	-ล--

ประโยคที่ 18

- ริ --	คิ ริ - ค	--ลท	--- ล	-มิ-ริ	-คิ-มิ	-ริ-คิ	-ท-ล
--ลท	---ช	-ช--	-ล--	-ม-ร	-ค-ม	-ร-ค	--ล-

บันไดเสียง

ประโยคที่ 17 - 18 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปญจมูล ครมXชลX โดยมีเสียงที เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 17 ห้องที่ 1 – 4 เริ่มด้วยการขึ้นทำนองโยนเสียงลา และห้องที่ 5- 8 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองไปหาเสียงโดสูง ส่วนประโยคที่ 18 ห้องที่ 1 – 4 มีการบรรเลงซ้ำทำนองประโยคที่ 17 ห้องที่ 5 - 8 และในประโยคที่ 18 ห้องที่ 5 – 8 นั้น มีการเคลื่อนที่ของเสียงมีสูง ลงมาหาเสียงลา มิ ริ คิ ลี

ช่วงที่ 7

ประโยคที่ 19

- มี่ -	รี่ -	---ช	--ลท	--ลท	-คี่-รี่	-มี่-รี่	--มี่
- - - ท	- ล - ช	- ร - -	- ช - -	ลช - -	- ค - ร	- ม - ร	- ม - -

บันไดเสียง

ประโยคที่ 19 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ห้องที่ 1 – 4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง และห้องที่ 5 – 8 เปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้ทางเพียงออบน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 19 ห้องที่ 1 – 4 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ ส่วนในห้องที่ 5 – 8 นั้น มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเพลง โดยการตีเรียงเสียงจากซอลขึ้นไปหาเสียงมีสูง

ช่วงที่ 8

ประโยคที่ 20

- ลี่ - ชี่	- มี่ - รี่	- ชี่ - มี่	- รี่ - คี่	ลท	--ลล	ทล--	-ช-ล
- ล - ช	- ม - ร	- ช - ม	- ร - ค	-ช	-ล - -	--ชม	-ร-ม

บันไดเสียง

ประโยคที่ 20 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาฆล ครมXชลX โดยมีเสียงที เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 20 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของเสียงลาสูงลงมาหาเสียงโดสูง คือ ลี่ ชี่ มี่ รี่ คี่ ส่วนในห้องที่ 5 – 8 เป็นสำนวนการจบประโยคเพลง ซึ่งการจบประโยคเพลงในทำนองนี้เป็นการจบประโยคที่เป็นเอกลักษณ์ของเพลงมอญทุกๆ ไปเป็นส่วนใหญ่

จากการวิเคราะห์เพลงจ๊ากม้วกะป๊าด ผู้วิจัยพบว่าเพลงนี้มีการใช้บันไดเสียง 3 ทาง คือ บันไดเสียงทางเพียงออบน บันไดเสียงทางเพียงออล่าง และทางนอก ส่วนลักษณะการดำเนินทำนองส่วนมากที่ขึ้นด้วยลูกโยน ซึ่งถ้าลงเสียงไหนก็จะบรรเลงลูกโยนเสียงนั้นของการกลับต้น

เพลง ลักษณะที่พบมากในเพลงนี้คือ การบรรเลงซ้ำในตอนเพลง แต่การซ้ำก็จะมีทำนองแยกที่เป็นจุดเปลี่ยนในทำนองต่อไป

เพลงที่ 5 เพลงชะเตहनก

1. สังกีตลักษณะ

เพลงชะเตहनก มีรูปแบบดังนี้

ก / ข /

โดยกำหนดให้ ก แทนท่อนหนึ่ง

ข แทนทำนองลงเพลง

2. จังหวะ

จังหวะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. จังหวะฉิ่ง

ในเพลงชะเตहनก จะใช้จังหวะฉิ่ง สองชั้น ซึ่งจังหวะฉิ่งจะตีเปิด - ปิดดังนี้

--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ
----------	---------	----------	---------	----------	---------	----------	---------

2. จังหวะหน้าทับ

ในเพลงพระฉันทมอญ เพลงที่ 5 เพลงชะเตहनก จะไม่มีจังหวะหน้าทับมากำกับ

การวิเคราะห์เพลงจะแบ่งออกเป็นประเด็นดังนี้

1. บันไดเสียง

2. การดำเนินทำนอง

ท่อนที่ 1

ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ประโยคที่ 1-5

ประโยคที่ 1

----	----	- ทำ --	ล้ ช้ - รี่	----	--- รี่	- ทำ --	ล้ ช้ - รี่
----	----	- ท --	ล ช - ล	----	--- ล	- ท --	ล ช - ล

ประโยคที่ 2

----	---รื	-ทื--	ลืซื-รื	---ซื	---รื	--มืฟื	--มืซื
----	---ล	-ท--	ลซ-ล	---ซ	---ล	----	มืรื-รื

ประโยคที่ 3

----	---ซื	ฟื-ฟืฟื	-มื-ฟื	---ซื	---ลื	-ซืลืทื	-ลื-ซื
----	---รื	-คื-คื	-ท-ค	---ซ	---ล	ซ-ลท	-ล-ซ

ประโยคที่ 4

----	---ซื	ฟื-ฟืฟื	-ฟื-ซื	--มืรื	-มื-รื	--ลืลื	-ซื-ฟื
----	---ซ	-คื-คื	มื--รื	-คื--	--คืล	-ล--	-ซ-คื

ประโยคที่ 5

----	---ฟื	ซืลื-ซื	-มื-มื	-มื-มื	-มื-มื	ซืมื--	รืมื-รื
----	---คื	--ซ-	--รื-	คื-รื-	คื-รื-	--รืคื	--ร-

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1-5 มีการใช้บันไดเสียง 3 ทางคือ ประโยคที่ 1-2 ใช้บันไดเสียงทางเพียง
 ออกล่าง ประโยคที่ 3-4 ใช้บันไดเสียงทางขวา และประโยคที่ 5 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออกบน
 การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1-2 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงจากเสียงที่สูงลงมาหาเสียงเรสูง
 โดยการตีคู่แปดกับคู่สี่ และมีการกรอลากเสียงยาวของเสียงที่อยู่ท้ายสำนวนเพลง ซึ่งตรงกับเสียง
 เรสูง โดยบรรเลงติดกัน 3 เที้ยว จากนั้นในห้องที่ 5-8 ของประโยคที่ 2 มีการเคลื่อนที่ของทำนอง
 เพลงไปหาเสียงซอลสูง ส่วนประโยคที่ 3 ห้องที่ 1-2 เป็นการกรอลากเสียงซอลสูงที่มาจากท้าย
 ประโยคที่ 2 และทำนองต่อไปมีลักษณะการใช้คู่สี่เสียงฟา สลับกับคู่แปด ส่วนประโยคที่ 5 มี
 ลักษณะทำนองเพลงที่ใช้การตีสลับมือขวา-ซ้าย-ขวา

ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ประโยคที่ 6-9

ประโยคที่ 6

----	---รื	-ทื--	ลืซื-รื	---ซื	---รื	--มืฟื	--มืซื
----	---ล	-ท--	ลซ-ล	---ซ	---ล	----	มืรื-รื

ประโยคที่ 7

----	---ซั	ฟ-ฟฟ	-ม-ฟ	---ซั	---ล	-ซัล	-ล-ซั
----	---ริ	-ค-ค	-ท-ค	---ช	---ล	ช-ลท	-ล-ช

ประโยคที่ 8

----	---ซั	ฟ-ฟฟ	-ฟ-ซั	--มริ	-ม-ริ	--ลล	-ซั-ฟ
----	---ช	-ค-ค	ม--ริ	-ค--	--คล	-ล--	-ช-ค

ประโยคที่ 9

----	---ฟ	ชล-ช	-ม-ม	-ม-ม	-ม-ม	-ช--	-ม-ช
----	---ค	--ช-	--ร-	ช-ร-	ช-ร-	---ร	---ช

บันไดเสียง

ประโยคที่ 6-9 มีการใช้บันไดเสียง 3 ทางคือ ประโยคที่ 6 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ประโยคที่ 7-8 ใช้บันไดเสียงทางขวา และประโยคที่ 9 ใช้บันไดเสียงทางเพียงอบบน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 6-8 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 2-4 ซึ่งมีลักษณะทำนองเพลงเหมือนกัน ส่วนประโยคที่ 9 ลักษณะทำนองเพลงมีความคล้ายคลึงกับประโยคที่ 5 แต่เปลี่ยนจากเสียงสูงมาเป็นเสียงต่ำ และเสียงลงท้ายประโยคเปลี่ยนทำนองเป็นเสียงซอล

ช่วงที่ 3 ตั้งแต่ประโยคที่ 10-13

ประโยคที่ 10

---ช	ชช	---ช	--ลท	ลท	-ริ-ริ	-มริ-	ริ-ริ-
---ร	-ช	-ร--	-ช--	-ช	---ท	---ท	-ล-ช

ประโยคที่ 11

-ท-ท	ริท--	--ชล	ช-ช-	-ริค-	--ลท	ค-คมี	-ริ-ค
--ล-	--ลช	-ม--	-ม-ร	ร--ท	ลช--	-ช-ม	-ร-ค

ประโยคที่ 12

- คื - -	คื คื - มื	- รื - คื	- ท - ถ	- - ช -	ช ช - ถ	- - - ท	- คื - รื
- ช - ค	- - - ม	- ร - ค	- - ถ -	- - - ช	- - - ถ	- - - ม	- ค - ร

ประโยคที่ 13

- - มื -	- รื - มื	- ฟื - ชื	- ถื - รื	- ถื - ชื	- - ชื -	ฟ - ร ม	- - รื รื
- - - ร	- ถ - ท	- ค - ช	- ถ - ถ	- ถ - ช	- รื - -	ค - ค	- ร - -

บันไดเสียง

ประโยคที่ 10- 13 มีการใช้บันไดเสียง 3 ทางคือ ประโยคที่ 10 และประโยคที่ 11 ห้องที่ 1- 4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ส่วนประโยคที่ 11 ห้องที่ 5- 8 และประโยคที่ 12 ใช้บันไดเสียงทางเพียงอบน ประโยคที่ 13 ใช้บันไดเสียงทางขวา

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 10 มีลักษณะทำนองการใช้ลูกสะเคาะเสียงซอล และการตีสลับมือซ้าย - ขวา ส่วนประโยคที่ 12 มีการใช้ลูกถ่างมือ โดยมือซ้ายอยู่ที่เสียงซอลต่ำ มือขวาอยู่ที่เสียงโดสูง จากนั้นมีการเคลื่อนที่ของทำนองจากเสียงมีสูงลงมาหาเสียงลา และประโยคที่ 13 ลักษณะทำนองเป็นการตีคู่สี่ สลับกับคู่แปดโดยบรรเลงติดต่อกัน

ช่วงที่ 4 ตั้งแต่ประโยคที่ 14 - 17

ประโยคที่ 14

- - - -	- ถ - ช	- ถ - รื	- คื - ถ	- - - -	- ถ - ช	- ถ - รื	- คื - ถ
- - - -	- ถ - ช	- ถ - ร	- ค - ถ	- - - -	- ถ - ช	- ถ - ร	- ค - ถ

ประโยคที่ 15

- - - ช	- ช ถ คื	- รื - คื	- ถ - ช	- ช - -	- ม - ม	ช - ม ช	- ช - -
- ช - -	ม - - ค	- - ค ค	- - ช ช	- ค - ค	- - ร -	- ร - -	- ค - ค

ประโยคที่ 16

- ม - ม	ช ม - ม	ช ม - ม	- ม - -	- - - -	- ถ - ช	- ถ - รื	- คื - ถ
- - ร -	- - ร -	- - ร -	ร - ร ร	- ร - -	- ถ - ช	- ถ - ร	- ค - ถ

ประโยคที่ 17

- - - ช	- ช ถ คื	- รื - คื	- ถ - ช	- ช - -	- ม - ม	ช - ม ช	- คื - ฟื
- ช - -	ม - - ค	- - ค ค	- - ช ช	- ค - ค	- - ร -	- ร - -	- ค - ค

บันไดเสียง

ประโยคที่ 14 - 17 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 14 – 17 ห้องที่ 1-4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ส่วนประโยคที่ 17 ห้องที่ 5-8 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเป็นทางขวา

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 14 มีลักษณะการตีคู่แปด โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงขึ้น – ลง ซึ่งบรรเลงซ้ำกัน 2 เที้ยว ส่วนประโยคที่ 15 ห้องที่ 5- 8 มีลักษณะการใช้คู่สี่เป็นเสียงประสาน ซึ่งเสียงที่ใช้คือเสียงโดกับซอล(ไม่นับเสียงฟา) จากนั้นลงจังหวะด้วยมือซ้าย ประโยคที่ 16 ลักษณะทำนองใช้การตีสลับมือขวา – ซ้าย – ขวา ซึ่งจบสำนวนเพลงด้วยมือซ้ายเสียงเร และมีการลัดจังหวะในห้องที่ 5 และประโยคที่ 17 มีลักษณะการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 15 แต่ท้ายประโยคมีการเปลี่ยนทำนองลงเป็นเสียงฟา ซึ่งจุดนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง

ช่วงที่ 5 ตั้งแต่ประโยคที่ 18 – 20

ประโยคที่ 18

----	-- ตี ตี	- ตี - ตี	- ซี่ - ฟี่	รี ม	-- รี่ รี่	มี รี่ --	- คี - รี่
----	- ล --	- คี - ล	- - - คี	- ค	- ร --	-- คี ล	- ซ - ล

ประโยคที่ 19

-- มี -	- รี่ - มี	- ฟี่ - ซี่	- ตี - รี่	- ตี - ซี่	-- ซี่ -	ฟ - รี ม	-- รี่ รี่
--- ร	- ล - ท	- ค - ซ	- ล - ล	- ล - ซ	- รี่ --	ค - ค	- ร --

ประโยคที่ 20

ตี - ตี ซี่	- ฟี่ - ซี่	ฟี่ - - -	ฟี่ ซี่ - ฟี่	รี มี	-- รี่ รี่	มี รี่ --	- คี - รี่
- รี่ - -	- คี - -	- มี รี่ มี	- - - คี	- คี	- ร --	-- คี ล	- ซ - ล

บันไดเสียง

ประโยคที่ 18 – 20 มีการใช้บันไดเสียงทางขวา ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญามูล ฟซลXครX โดยมีเสียงมีเป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 18 มีลักษณะทำนองเพลงขึ้นด้วยเสียงลาสูง จากนั้นมีการเคลื่อนที่ทำนองลงมาหาเสียงฟาสูง ส่วนห้องที่ 5- 8 เป็นสำนวนการจบประโยค โดยมีลักษณะการใช้ลูกสะบัดและตีเรียบระดับเสียงไปหาเสียงเรสูง ในประโยคที่ 19 มีลักษณะการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 13 ส่วนประโยคที่ 20 ลักษณะทำนองเป็นการตีสลับเสียงคู่สี่และตีไล่เสียงไปหาเสียงฟา จากนั้น ห้องที่ 5 – 8 เป็นสำนวนการจบประโยค

ทำนองลงเพลง

ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ประโยคที่ 1-4

ประโยคที่ 1

--- คํ	-- รํ รํ	--- มํ	-- รํ รํ	- มํ-ซํ	- มํ--	รํ รํ--	คํ คํ-ท
--- ค	- ร-ร	--- ม	- ร-ร	- ม-ซ	- ม-ร	- ร-ค	- ค-ม

ประโยคที่ 2

- มํ รํ-	รํ-รํ-	--- ซ	-- ลท	- คํ-รํ	มํ รํ--	-- ลท	-- คํ รํ
--- ท	- ล-ซ	- ร--	- ซ--	- ซ--	-- คท	ล ซ--	ล ท--

ประโยคที่ 3

--- คํ	-- รํ รํ	--- มํ	-- รํ รํ	- มํ-ซํ	- มํ--	รํ รํ--	คํ คํ-ท
--- ค	- ร-ร	--- ม	- ร-ร	- ม-ซ	- ม-ร	- ร-ค	- ค-ม

ประโยคที่ 4

- มํ รํ-	รํ-รํ-	--- ซ	-- ลท	คํ รํ ค-	- ค-ม	- ซ-ม	- ร-ค
--- ท	- ล-ซ	- ร--	- ซ--	--- ซ	--- ม	- ซ-ม	- ร-ค

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1-4 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 1 ประโยคที่ 2 และประโยคที่ 4 ห้องที่ 1-4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ส่วนประโยคที่ 3 และประโยคที่ 4 ห้องที่ 5-8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1 ขึ้นทำนองด้วยลูกต่ำเสียงเรสูง และเคลื่อนที่ทำนองเพลงไปหาเสียงที่ลักษณะทำนองเพลงของประโยคที่ 1 มีลักษณะเหมือนกับทำนองเพลงไทยคือ เพลงเต่ากินผักนึ่ง 2 ชั้น ซึ่งจัดอยู่ในประเภทเพลงลาของเพลงไทย ส่วนประโยคที่ 2 มีลักษณะการตีสลับมือขวา-ซ้าย จากนั้นห้องที่ 5-8 ลักษณะทำนองจะเป็นการตีไล่ระดับเสียงต่ำไปหาเสียงสูง ในประโยคที่ 3 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 1 และประโยคที่ 4 เป็นสำนวนการจบประโยค ซึ่งมีลักษณะการตีสลับมือขวา-ซ้าย ห้องที่ 5-8 ลักษณะทำนองเป็นการตีสลับเสียงคู่สี่และใช้คู่แปด เป็นทำนองจบประโยค โดยมีเสียงหลักคือ ซํ มํ รํ คํ

ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ประโยคที่ 9-20

ประโยคที่ 9

- ค- --	- ค- ร	--- ม	--- ร	- ม- ร	- ท- ล	- ร- ร	-- ลท
- ซ- ค	--- ร	--- ม	--- ร	-- ร-	-- ล-	--- ซ	- ซ--

ประโยคที่ 10

- คี - รี่	มี รี่ - -	- - ล ท	คี่ - - รี่	- มี - รี่	- มี - ษ์	- ทิ - ลี่	- ษ์ - มี
- ช - -	- - คี่ ท	ล ช - -	- ร - -	- - ร -	- ม - ช	- ท - ล	- ช - ม

ประโยคที่ 11

- - รี่ รี่	- มี - ษ์	- ลี่ - ษ์	- มี - รี่	- รี่ ค -	- - ล ท	คี่ - คี่ มี	- รี่ - คี่
- ร - -	- ม - ช	- ล - ช	- ม - ร	ร - - ท	ล ช - -	- ช - ม	- ร - ค

ประโยคที่ 12

- รี่ - คี่	- ท - ล	- ท - ล	- ล - มี	- ษ์ - มี	- รี่ - คี่	ล ท	- - - ล
- - ค -	- - ล -	- - ล -	- ม - ม	- ช - ม	- ร - ค	- ช	- ลู - -

ประโยคที่ 13

- - ล ล	- ล - ล	ล ท	- - - ล	ล ท	- - - ล	- ช - ช	- ช - -
- - - -	- - - ร	- ช	- ลู - -	- ช	- ลู - -	- - ม -	- ม - ม

ประโยคที่ 14

- ช - ช	- ช - -	- ช - ช	- ช - -	ล ท	- - - ล	- ช - ช	- ช - -
- - ม -	- ร - ร	- - ม -	- ค - ค	- ช	- ลู - -	- - ม -	- - ม -

ประโยคที่ 15

- ช - ช	- ช - -	- ช - ช	- ช - -	ล ท	- - - ล	- คี่ - รี่	- - มี มี
- - ม -	- ร - ร	- - ม -	- ค - ค	- ช	- ลู - -	- ค - ร	- ม - -

ประโยคที่ 16

- ลี่ - ษ์	- มี - รี่	- ษ์ - มี	- รี่ - คี่	ล ท	- - - ล	ท ล - -	- ช - ล
- ล - ช	- ม - ร	- ช - ม	- ร - ค	- ช	- ลู - -	- - ช ม	- ร - ม

ประโยคที่ 17

- - ล ล	- ล - ล	- - ล ท	- - - ล	- รี่ - -	คี่ รี่ - คี่	- - ล ท	- - - ล
- - - -	- - - ม	- ช - -	- ลู - -	- - ล ท	- - - ช	- ช - -	- ลู - -

ประโยคที่ 18

- รี่ - -	คี่ รี่ - ค	- - ล ท	- - - ล	- มี - รี่	- คี่ - มี	- รี่ - คี่	- ท - ล
- - ล ท	- - - ช	- ช - -	- ลู - -	- ม - ร	- ค - ม	- ร - ค	- - ลู -

ประโยคที่ 19

- มี รี่ -	รี่ย - รี่ -	- - - ช	- - ล ท	- - ล ท	- คี่ - รี่	- มี - รี่	- - มี มี
- - - ท	- ล - ช	- ร - -	- ช - -	ล ช - -	- ค - ร	- ม - ร	- ม - -

ประโยคที่ 20

- ลี่ - ษ์	- มี - รี่	- ษ์ - มี	- รี่ - คี่	ล ท	- - ล ล	ท ล - -	- ช - ล
- ล - ช	- ม - ร	- ช - ม	- ร - ค	- ช	- ลู - -	- - ช ม	- ร - ม

บันไดเสียง

ระโยคที่ 9 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทาง คือ ห้องที่ 1 – 4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน และห้องที่ 5 – 8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

ระโยคที่ 10 – 11 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาคุณ ครมXชลX โดยมีเสียงที่ เป็นเสียงจร

ระโยคที่ 12 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาคุณ ครมXชลX โดยมีเสียงที่ เป็นเสียงจร

ระโยคที่ 13 – 16 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาคุณ ครมXชลX โดยมีเสียงที่ เป็นเสียงจร

ระโยคที่ 17 – 18 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาคุณ ครมXชลX โดยมีเสียงที่ เป็นเสียงจร

ระโยคที่ 19 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ห้องที่ 1 – 4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง และห้องที่ 5 – 8 เปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้ทางเพียงออบน

ระโยคที่ 20 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาคุณ ครมXชลX โดยมีเสียงที่ เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ระโยคที่ 9 ขึ้นต้นทำนองเพลงด้วยการใช้ลูกต่างมือ โดยใช้มือขวาตีเสียงโดสูง เอาไว้ ส่วนมือซ้ายต่างมือไปตีเสียงซอลต่ำ ทำนองนี้จึงเกิดการประสานเสียงคู่ห้าคือ เสียงซอลกับโด แต่ในการต่างมือตีของทำนองนี้เสียงหนักจะอยู่ที่มือซ้ายคือ เสียงซอล จากนั้นในทำนองต่อไปจะสังเกตได้ว่า มีการเคลื่อนที่ของเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำโดยเริ่มจากเสียง มั ริ คั ท ล ซึ่งเป็นเสียงหลักในทำนอง และในห้องที่ 5 – 6 เป็นการดำเนินทำนองที่มีลักษณะการย้ายทำนองของห้องที่ 3 – 4 คือ

ห้องที่ 3 – 4

- ริ - คั	- ท - ล
- ร - ค	- - ล ล

ห้องที่ 5 – 6

- มั - ริ	- ท - ล
- - ร -	- - ล ล

ประโยคที่ 10 ห้องที่ 1 - 4 ทำนองเพลงมีลักษณะการตีไล่เสียงลงและขึ้นไปหาเสียงสูง ห้องที่ 5 - 8 ของประโยคที่ 10 และห้องที่ 1 - 4 ของประโยคที่ 11 เป็นสำนวนเพลงการถาม - ตอบ คือ

	- มี่ - รี่	- มี่ - ชี่	- ที่ - ลี่	- ชี่ - มี่
ถาม	-- ร -	- ม - ช	- ท - ล	- ช - ม

	-- รี่ รี่	- มี่ - ชี่	- ลี่ - ชี่	- มี่ - รี่
ตอบ	- ร --	- ม - ช	- ล - ช	- ม - ร

ส่วนในห้องที่ 5 - 8 ของประโยคที่ 11 เป็นสำนวนการจบประโยค

ประโยคที่ 12 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของเสียงเรสูง ลงมาหาเสียงลา และพบว่ามีการบรรเลงทำนองซ้ำติดต่อกันในห้องที่ 2 - 3 เพื่อย้ำเสียงลา จากนั้นมีการกระโดดข้ามเสียงจากเสียงลา ไปยังเสียงมีสูง ซึ่งห่างกันห้าเสียง ตามปกติแล้วสามารถบรรเลงลูกเสียงมีต่ำได้และใกล้เสียงลามากกว่า แต่ในทำนองนี้ใช้ลูกกระโดดเสียงเพื่อให้เกิดจุดเด่นและเพื่อบ่งบอกในการจบประโยคของทำนองต่อไปในห้องที่ 5 - 8

ประโยคที่ 13 ห้องที่ 1 - 4 นั้น ขึ้นเพลงในลักษณะลูกโยนเสียงลา ส่วนในประโยคที่ 13 - 16 มีลักษณะการดำเนินทำนอง ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ชุด ได้ดังนี้

- ชุดที่ 1 ประโยคที่ 13 ห้องที่ 5 - 8
 ประโยคที่ 14 ห้องที่ 1 - 8
 ประโยคที่ 15 ห้องที่ 1 - 4
 ชุดที่ 2 ประโยคที่ 15 ห้องที่ 5 - 8
 ประโยคที่ 16 ห้องที่ 1 - 4

ในชุดที่ 1 ห้องที่ 5 - 6 ประโยคที่ 13 เริ่มด้วยการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงเหมือนกับห้องที่ 3 - 4 ประโยคเดียวกัน หลังจากนั้นในทำนองต่อไปเป็นการบรรเลงในรูปแบบการซ้ำสำนวนเพลง แต่จะมีการเปลี่ยนลูกตกท้ายห้องเพลงโดยมีการเคลื่อนที่ของเสียงมี ลงมาหาเสียงโด ดังนี้

- ช - ช	- ช - -
-- ม -	- ม - ม

- ช - ช	- ช - -
-- ม -	- ม - ร

- ช - ช	- ช - -
- - ม -	- ม - ค

ในประโยคที่ 14 ห้องที่ 1 – 8 และประโยคที่ 15 ห้องที่ 1 – 4 ก็จะบรรเลงในลักษณะทำนองเดียวกัน

ส่วนในชุดที่ 2 นั้น มีลักษณะการบรรเลงที่คล้ายกับชุดที่ 1 เพียงแต่เปลี่ยนสำนวนทางฆ้องให้มีความแตกต่างกัน แต่ยังมีคติดุคตกที่เหมือนกันซึ่งเปรียบเทียบได้ดังนี้

ชุดที่ 1

ล ท	--- ล	- ช - ช	- ช - -	- ช - ช	- ช - -	- ช - ช	- ช - -
- ช	- ล - -	- - ม -	- ม - ม	- - ม -	- ร - ร	- - ม -	- ค - ค

ชุดที่ 2

ล ท	--- ล	- ค - ร	- - ม ม	- ล - ช	- ม - ร	- ช - ม	- ร - ค
- ช	- ล - -	- ค - ร	- ม - -	- ล - ช	- ม - ร	- ช - ม	- ร - ค

และในชุดที่ 2 นั้นยังเป็นทำนองเพลงที่นำทางไปสู่สำนวนการจบประโยค ในประโยคที่ 16 ห้องที่ 5 – 8

ประโยคที่ 17 ห้องที่ 1 – 4 เริ่มด้วยการขึ้นทำนองโยนเสียงลา และห้องที่ 5- 8 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองไปหาเสียงโดสูง ส่วนประโยคที่ 18 ห้องที่ 1 – 4 มีการบรรเลงซ้ำทำนองประโยคที่ 17 ห้องที่ 5 - 8 และในประโยคที่ 18 ห้องที่ 5 – 8 นั้น มีการเคลื่อนที่ของเสียงมีสูง ลงมาหาเสียงลา ม มี ร ค ล

ประโยคที่ 19 ห้องที่ 1-4 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ ส่วนในห้องที่ 5 – 8 นั้น มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเพลง โดยการตีเรียงเสียงจากซอลขึ้นไปหาเสียงมีสูง

ประโยคที่ 20 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของเสียงลาสูงลงมาหาเสียงโดสูง คือ ล ช ม มี ร ค ส่วนในห้องที่ 5 – 8 เป็นสำนวนการจบประโยคเพลง ซึ่งการจบประโยคเพลงในทำนองนี้เป็นการจบประโยคที่เป็นเอกลักษณ์ของเพลงมอญทั่วๆ ไปเป็นส่วนใหญ่

จากการวิเคราะห์เพลงสะเดहनก ผู้วิจัยพบว่าเพลงนี้มีการใช้บันไดเสียง 3 ทาง คือ บันไดเสียงทางเพียงออบน บันไดเสียงทางเพียงอล่าง และทางชวา ส่วนลักษณะการดำเนินทำนอง เพลงนี้จะมีการกรอข้ามเสียงเพื่อรอจังหวะในการดำเนินทำนองต่อไป และมีการบรรเลงซ้ำในท่อนเพลง ลักษณะพิเศษอีกสำนวนหนึ่งคือ การเล่นสำนวนเพลงโดยการฝากเสียง ในประโยคที่ 13 ส่วนท้ายเพลงจะนำเอาเพลงสะปอยทอ ท่อนที่ 4 มาบรรเลงต่อท้ายเพลง

เพลงที่ 6 เพลงยกตะลุ่ม

1. สังคีตลักษณะ

เพลงยกตะลุ่ม มีรูปแบบดังนี้

ก / ข / ค / ง / จ / ฉ / ช / ซ /

โดยกำหนดให้	ก	แทนท่อนหนึ่ง
	ข	แทนท่อนสอง
	ค	แทนท่อนสาม
	ง	แทนท่อนสี่
	จ	แทนท่อนห้า
	ฉ	แทนท่อนหก
	ช	แทนท่อนเจ็ด
	ซ	แทนท่อนแปด

2. จังหวะ

จังหวะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. จังหวะฉิ่ง

เพลงยกตะลุ่ม จะใช้จังหวะฉิ่งชั้นเดียว ซึ่งจังหวะฉิ่งจะตี เป็ด - ปิด ดังนี้

- ฉิ่ง - ฉับ	- ฉิ่ง - ฉับ	- ฉิ่ง - ฉับ	- ฉิ่ง - ฉับ	- ฉิ่ง - ฉับ	- ฉิ่ง - ฉับ	- ฉิ่ง - ฉับ	- ฉิ่ง - ฉับ
--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

2. จังหวะหน้าทับ

เพลงยกตะลุ่ม นี้มีจังหวะหน้าทับตะโพนมอญกับเปิงมางคอก ชั้นเดียว เข้ามาร่วมกับ ซึ่งลักษณะหน้าทับในเพลงนี้ไม่มีรูปแบบที่ตายตัว แต่ตะโพนมอญกับเปิงมางคอก ต้องบรรเลงให้สอดคล้องมีความสัมพันธ์กับเพลงและจังหวะ

การวิเคราะห์เพลงยกตะลุ่ม จะแบ่งออกเป็นประเด็นดังนี้

1. บันไดเสียง
2. การดำเนินทำนอง

ท่อนที่ 1

ประโยคที่ 1

----	-ช-ล	----	-ช-ล	-ชล-	ชล-ช	-ชล-	ชล-ช
----	-ช-ล	----	-ช-ล	---ค	---ช	---ค	---ช

ประโยคที่ 2

---ริ	-ค-ท	---ท	-ล-ช	---ริ	-ค-ท	---ท	-ล-ช
--ล-	-ช-ม	--ม-	-ม-ร	--ล-	-ช-ม	--ม-	-ม-ร

ประโยคที่ 3

-ล--	ชล-ล	ทล--	-ช--	-ล--	ชล-ล	ทล--	-ช--
--ชม	--ช-	--รม	-ร--	--ชม	--ช-	--รม	-ร--

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1 – 3 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 1 ใช้บันไดเสียงทางเพียงขอบบน ส่วนประโยคที่ 2 – 3 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเป็นทางเพียงออล่าง

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1 มีลักษณะการตีคู่แปดขึ้นเสียงลากับซอล ซึ่งห้องที่ 5 – 8 มีการเล่นทำนองเพลงของห้องที่ 1 – 4 ส่วนประโยคที่ 2 ลักษณะทำนองมีการใช้คู่สี่ โดยตีไล่เสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชุดคือ ชุดที่ 1 ริ คี ทิ , ชุดที่ 2 ท ล ช โดยบรรเลงซ้ำทำนองเพลง 2 เที้ยว และประโยคที่ 3 มีลักษณะทำนองของการตีสลับ ขวา – ซ้าย โดยเคลื่อนที่ทำนองไปหาเสียงซอล ซึ่งบรรเลงซ้ำทำนองเพลง 2 เที้ยว

ท่อนที่ 2

ประโยคที่ 4

-ค-ล	-ค-ริ	-ค--	---ล	---ค	---ช	-ลชช	---ช
-ค-ม	-ค-ร	-ค-ล	-ช--	-ช--	-ม--	---ค	-ช--

ประโยคที่ 5

-ค-ล	-ค-ริ	-ค--	---ล	---ค	---ช	-ลชช	---ช
-ค-ม	-ค-ร	-ค-ล	-ช--	-ช--	-ม--	---ค	-ช--

บันไดเสียง

ประโยคที่ 4 – 5 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญามูล ครมXชลX

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 4 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองโดยการตีคู่แปดสลับกับคู่สี่ และการตีข้ามเสียง(เสียงซอลกับโดสูง) ส่วนท้ายประโยคจบด้วยทำนองลูกโยนเสียงซอล ประโยคที่ 5 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 4

ท่อนที่ 3

ประโยคที่ 6

-- คํ คํ	-- รํ รํ	- ท - ท	- ท - ท	- คํ - รํ	คํ -- คํ	รํ คํ --	ท คํ --
- ค --	- ร --	ช - ล -	ช - ล -	- ช --	- ล - ช	-- ช ล	- ช --

ประโยคที่ 7

-- คํ คํ	-- รํ รํ	- ท - ท	- ท - ท	- คํ - รํ	คํ -- คํ	รํ คํ --	ท คํ --
- ค --	- ร --	ช - ล -	ช - ล -	- ช --	- ล - ช	-- ช ล	- ช --

บันไดเสียง

ประโยคที่ 6 – 7 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญามูล ครมXชลX

โดยมีเสียงที่เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 6 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองโดยการตีคู่แปดสลับมือซ้าย – ขวา – ซ้าย จากนั้นมีการตีสลับมือซ้าย – ขวา และจบประโยคด้วยลักษณะทำนองการตีได้ระดับเสียงซอลไปหาเสียงโดสูง ส่วนประโยคที่ 7 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 6

ท่อนที่ 4

ประโยคที่ 8

- รํ - คํ	-- คํ คํ	- คํ - ฟํ	-- คํ คํ	- มํ - คํ	- คํ - ฟํ	- คํ - คํ	- ฟํ --
- ร - ค	- ล --	- ช - ค	- ล --	- ท - ล	- ช - ค	- ล - ช	- ค --

ประโยคที่ 9

- รํ - คํ	-- คํ คํ	- คํ - ฟํ	-- คํ คํ	- มํ - คํ	- คํ - ฟํ	- คํ - คํ	- ฟํ --
- ร - ค	- ล --	- ช - ค	- ล --	- ท - ล	- ช - ค	- ล - ช	- ค --

บันไดเสียง

ประโยคที่ 8 – 9 มีการใช้บันไดเสียงทางขวา ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญามูล ฟชลXครX

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 8 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงโดยการตีคู่แปดสลับกับคู่สี่ ซึ่งดำเนินทำนองไปหาเสียงฟา และท้ายประโยคมีการเล่นซ้ำทำนองในระหว่างประโยคเพื่อตีย้ำเสียงฟาอีกครั้ง ส่วนประโยคที่ 9 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองของประโยคที่ 8

ท่อนที่ 5

ประโยคที่ 10

-- คํ คํ	-- รํ รํ	- ท - ท	- ท - ท	--- รํ	คํ ท - ล	- ท ล ล	--- ล
- ค --	- ร --	ช - ล -	ช - ล -	- ช --	-- ช -	--- ร	- ล --

ประโยคที่ 11

-- คํ คํ	-- รํ รํ	- ท - ท	- ท - ท	--- รํ	คํ ท - ล	- ท ล ล	--- ล
- ค --	- ร --	ช - ล -	ช - ล -	- ช --	-- ช -	--- ร	- ล --

บันไดเสียง

ประโยคที่ 10 – 11 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญามูล ครมXชลX โดยมีเสียงที่เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 10 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองโดยการตีคู่แปดสลับมือซ้าย – ขวา – ขวา จากนั้นมีการตีสลับมือซ้าย – ขวา และจบประโยคด้วยลักษณะทำนองการตีไล่ระดับเสียงเรสูงลงไปหาเสียงซอล ส่วนประโยคที่ 11 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 10

ท่อนที่ 6

ประโยคที่ 12

- คํ --	- รํ - คํ	- คํ --	- คํ --	- ล - ล	คํ รํ - คํ	- คํ --	- คํ --
- ค --	- ร - ค	- ช - ค	----	-- ช -	--- ค	- ช - ค	----

ประโยคที่ 13

- คํ --	- รํ - คํ	- คํ --	- คํ --	- ล - ล	คํ รํ - คํ	- คํ --	- คํ --
- ค --	- ร - ค	- ช - ค	----	-- ช -	--- ค	- ช - ค	----

บันไดเสียง

ประโยคที่ 12 – 13 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาคุณ ครมXชลX

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 12 มีลักษณะพิเศษของเนื้อทำนอง โดยบรรเลงการลักจังหวะของคู่แปดสลับกับลูกต่างมือ(มือซ้ายอยู่ที่เสียงซอล มือขวาอยู่ที่เสียงโดสูง) และห้องที่ 3-4 กับ 7-8 มีการเล่นซ้ำทำนองเพลงที่อยู่ในระหว่างประโยคเพื่อเน้นการจบสำนวน ส่วนประโยคที่ 13 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 12

ท่อนที่ 7

ประโยคที่ 14

มี รี่ --	- ค --	มี รี่ คั -	- คั - รี่	- คั --	--- คั	- คั --	- คั --
-- คั ล	- ช --	--- ล	----	--- ล	- ช --	- ช - ค	----

ประโยคที่ 15

มี รี่ --	- ค --	มี รี่ คั -	- คั - รี่	- คั --	--- คั	รี่ย คั --	ท คั --
-- คั ล	- ช --	--- ล	----	--- ล	- ช --	-- ช ล	- ช --

บันไดเสียง

ประโยคที่ 14 – 15 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาคุณ ครมXชลX โดยมีเสียงที่เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 14 มีลักษณะพิเศษของเนื้อทำนอง โดยบรรเลงการลักจังหวะของการตีได้ระดับเสียง ซึ่งมี 2 ลักษณะคือ การตีได้ระดับเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ โดยมีเสียงหลักคือ มี รี่ คั ล ค และการตีได้ระดับเสียงต่ำขึ้นไปหาเสียงสูง โดยมีเสียงหลักคือ ช ล ท คั ส่วนประโยคที่ 15 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 14

ประโยคที่ 16

- คั - ล	- คั - รี่	- คั --	--- ล	--- คั	--- ช	- ล ช ช	--- ช
- ค - ม	- ค - ร	- ค - ล	- ช --	- ช --	- ม --	--- ค	- ช --

ประโยคที่ 17

- คั - ล	- คั - รี่	- คั --	--- ล	--- คั	--- ช	- ล ช ช	--- ช
- ค - ม	- ค - ร	- ค - ล	- ช --	- ช --	- ม --	--- ค	- ช --

ประโยคที่ 16 – 17 เป็นการนำเอาทำนองของท่อนที่ 2 (ประโยคที่ 4 – 5) มาบรรเลงซ้ำอีกครั้งเพื่อป้องกันเกิดการจบเพลงในประโยคต่อไป

ท่อนที่ 8

ประโยคที่ 18

- ฟ - ซ	- ฟ - ซ	-- ม -	-- ค -	- ฟ - ซ	- ฟ - ซ	-- ม -	-- ค -
- ค - ร	- ค - ร	- ค - ร	- ม - ร	- ค - ร	- ค - ร	- ค - ร	- ม - ร

บันไดเสียง

ประโยคที่ 18 มีการใช้บันไดเสียงทางขวา ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาฆุฒ ฟซลXครX โดยมีเสียงมีเป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 18 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนอง โดยการตีคู่สี่สลับกับการตีสลับมือซ้าย – ขวา ซึ่งบรรเลง 2 เที้ยว และทำยประโยคมีการเล่นซ้ำทำนองเพลงในระหว่างประโยคของห้องที่ 1 – 2 เพื่อเป็นการย้ำทำนองลงจบเพลง

จากการวิเคราะห์เพลงยกตะลุ่ม ผู้วิจัยพบว่าเพลงนี้มีการใช้บันไดเสียง 3 ทาง คือ บันไดเสียงทางเพียงออบน บันไดเสียงทางเพียงออล่าง และทางขวา เพลงยกตะลุ่มเป็นเพลงเดี่ยวที่มีอัตราจังหวะชั้นเดียวและมีจังหวะหน้าทับกำกับ ในเพลงพระฉันทมอญ ส่วนลักษณะการดำเนินทำนองมีการแบ่งทำนองเพลงออกเป็นหลายท่อน แต่ละท่อนจะบรรเลง 2 เที้ยว ลักษณะพิเศษในเพลงนี้คือ มีการลักจังหวะทำนองเพลงและการเล่นซ้ำทำนองเพลงในตอนท้ายเพลง โดยนำเอาท่อนที่ 2 ท่อนเดียวกลับมาบรรเลงอีกครั้ง เพื่อเป็นการส่งสัญญาณในการจบเพลง

4.2 เพลงพระฉันทมอญ ทางปากลัด

ในการวิเคราะห์เพลงพระฉันทมอญ ทางปากลัด ประกอบด้วยเพลงมอญต่างๆ ดังนี้

เพลงคายนทอ

เพลงแม่นีฮารา

เพลงตีโต้คเกด้าะบี

เพลงเร็วท้ายแม่เพลง

เพลงที่ 1 ดาษทอ

(เพลงนี้เป็นเพลงที่นำไปทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเพลงสะปอยทอ ของทางปทุมธานี ซึ่งมีทำนองคล้ายคลึงกัน สามารถดูรายละเอียดได้จากการเปรียบเทียบ หน้า 146 – 187)

เพลงที่ 2 เพลงแม่นีฮารา

1. สัจคดีลักษณ์

เพลงแม่นีฮารา มีรูปแบบดังนี้

ก / ข / ค / ง /

โดยกำหนดให้ ก แทนท่อนหนึ่ง
ข แทนท่อนสอง
ค แทนท่อนสาม
ง แทนท่อนสี่

2. จังหวะ

จังหวะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. จังหวะฉิ่ง

ในเพลงแม่นีฮารา จะใช้จังหวะฉิ่ง สองชั้น ซึ่งจังหวะฉิ่งจะตีเปิด – ปิดดังนี้

--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ
----------	---------	----------	---------	----------	---------	----------	---------

2. จังหวะหน้าทับ

ในเพลงพระฉันทมอญ เพลงที่ 2 เพลงแม่นีฮารา จะไม่มีจังหวะหน้าทับมา
กำกับ

การวิเคราะห์เพลงแม่นีฮารา แบ่งออกเป็นประเด็น ดังนี้

1. บันไดเสียง
2. การดำเนินทำนอง

ท่อนที่ 1

ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ประโยคที่ 1 - 3

ประโยคที่ 1

-- ล ท	- ท - ล	- รี้ - -	- รี้ - มี	-- ฟี้ ซี้	ลี้ ซี้ - -	-- รี้ มี	ฟี้ - - ซี้
- ล - -	-- ล -	--- ล	----	รี้ มี - -	-- ฟี้ มี	รี้ คี้ - -	- ซ - -

ประโยคที่ 2

--- ช้	ต้ - ต้ ต้	- ต้ - ท้	- ล - ช	-- ช้ ช้	--- ม้	- ฝ้ - ช้	--- ฝ้
----	- ล --	- ล - ท	- ล - ช	- ช --	- ร์ --	----	- ร์ - ค้

ประโยคที่ 3

-- ร์ ม้	-- ร์ ม้	-- ร์ ม้	- ร์ - ช้	ร ม	- ช้ - ต้	- ท้ - ต้	- ช้ - ร์
- ค้ --	ร์ ค้ --	ร์ ค้ --	- ล - ช	- ค	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ล

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1- 3 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 1 และ 3 ใช้บันไดเสียงทางเพิงออบน โดยมีเสียงฟากับเสียงที่เป็นเสียงจร ส่วนประโยคที่ 2 ใช้บันไดเสียงทางขวา โดยมีเสียงมีกับเสียงที่เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1 มีลักษณะทำนองลูกโยนเสียงลาเป็นทำนองขึ้นเพลง และมีการตีไ่ระดับเสียงต่ำขึ้นไปหาเสียงสูง ทำยประโยคมีการกรอลากเสียงซอลสูงไปหาประโยคที่ 2 ลักษณะทำนองของประโยคที่ 2 มีการตีคู่แปดและการตีไ่ระดับเสียง ส่วนประโยคที่ 3 มีลักษณะการเล่นซ้ำทำนองแล้วเคลื่อนที่ไปหาเสียงซอล ห้องที่ 5 - 8 เป็นสำนวนการจบประโยคที่มีลักษณะทำนองการใช้ลูกสะบัด และการเคลื่อนที่ของเสียงไปหาเสียงเร

ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ประโยคที่ 4 - 8

ประโยคที่ 4

-- ม้ ม้	- ร์ - ท	ล ท	- ร์ - ม้	--- ฝ้	ฝ ฝ	ต้ - ต้ ต้	- ต้ - ต้
- ม --	- ร - ม	- ช	- ร - ม	--- ค้	- ฝ	- ฝ - ร์	- ม - ฝ

ประโยคที่ 5

----	--- ต้	- ท้ - ต้	- ช้ - ฝ้	--- ต้	--- ม้	ร์ -- ร์	- ม้ - ช้
----	--- ฝ	- ท - ล	- ร์ - ค้	- ม้ --	- ร์ --	- ท - ล	- ท - ช

ประโยคที่ 6

----	--- ฝ้	ฝ ฝ	--- ต้	च् ---	- ม้ --	-- ต้ ต้	- ช้ - ร์
----	--- ค้	- ฝ	- ฝ --	- ฝ ม้ ร์	--- ร์	- ล --	- ช - ล

ประโยคที่ 7

-- มี่ มี่	- รี่ - ท	ล ท	- ร - ม	--- ฟี่	ฟ ฟ	ลี้ - ลี้ ลี้	- ลี้ - ลี้
- ม - -	- ร - ม	- ช	- ร - ม	--- คี่	- ฟ	- ฟี่ - รี่	- มี่ - ฟ

ประโยคที่ 8

----	--- ลี้	- ที้ - ลี้	- ชี่ - ฟี่	--- ลี้	--- มี่	รี้ -- รี้	- มี่ - ชี่
----	--- ฟ	- ท - ล	- รี่ - คี่	- มี่ --	- รี่ --	- ท - ล	- ท - ช

บันไดเสียง

ประโยคที่ 4 – 8 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 4 ห้องที่ 1- 4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ห้องที่ 5- 8 เปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้ทางนอก ส่วนประโยคที่ 5 ห้องที่ 1- 4 ใช้บันไดเสียงทางนอก ห้องที่ 5- 8 เปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้ทางเพียงออล่าง ประโยคที่ 6 มีการใช้บันไดเสียงทางนอก และประโยคที่ 7 และ 8 ใช้บันไดเสียงเหมือนกับประโยคที่ 4 และประโยคที่ 5

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 4 มีลักษณะทำนองของการใช้ลูกสะบัด 3 เสียง(ชลท) และลูกสะเคาะ(ฟี่ฟี่) ส่วนท้ายประโยคมีการกรอลากเสียงลาสูงไปหาประโยคที่ 5 ลักษณะทำนองของประโยคที่ 5 มีการตีคู่แปดกับคู่สี่ และตีข้ามเสียงคู่ห้า(เสียงมีกับลา)

ประโยคที่ 6 มีการเล่นจังหวะของทำนองเพลง โดยมีลักษณะทำนองการใช้ลูกสะเคาะ(ฟี่ฟี่) และการตีไล่ระดับเสียงลาสูงไปหาเสียงเรสูง ส่วนประโยคที่ 7- 8 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 4 และ 5

ช่วงที่ 3 ตั้งแต่ประโยคที่ 9 – 12

ประโยคที่ 9

-- ลี้ ลี้	- ชี่ - มี่	รี้ มี่	- ชี่ - ลี้	- ที้ - ที้	- ท - -	ลี้ ลี้ --	ชี่ ชี่ - รี้
- ล - -	- ช - ท	- คี่	- ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	--- ช	- - - ล

ประโยคที่ 10

----	- รี่ - มี่	- ฟี่ - ชี่	-- ลี้ ลี้	-- ชี่ ชี่	-- ฟี่ ฟี่	-- รี่ มี่	-- รี่ รี้
----	- ล - ท	- คี่ - รี้	- ล - -	- ช - -	- คี่ - -	- คี่ - -	- ร - -

ประโยคที่ 11

----	--- ตั	--- ตั	--- มั	----	--- รึ	- คั - รึ	- มั - ชั
----	--- ล	--- ล	--- ท	----	--- ล	- ช - ล	- ท - ช

ประโยคที่ 12

----	--- ชั	- ทั - ตั	- ชั - ฟั	--- ตั	--- มั	รึ -- รึ	- มั - ชั
----	--- ช	- ท - ล	- รึ - คั	- มั --	- รึ --	- ท - ล	- ท - ช

บันไดเสียง

ประโยคที่ 9 – 12 มีการใช้บันไดเสียง 4 ทางคือ ประโยคที่ 9 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ส่วนประโยคที่ 10 เปลี่ยนมาใช้บันไดเสียงทางขวา ประโยคที่ 11 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน และประโยคที่ 12 มี 2 บันไดเสียงคือ ห้องที่ 1- 4 ใช้บันไดเสียงทางนอก ส่วนห้องที่ 5- 8 เปลี่ยนมาใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 9 มีลักษณะทำนองการใช้ลูกสะบัด 3 เสียง(คัรึมั) เคลื่อนที่ทำนองด้วยการตีคู่แปด และเสี้ยวมือมือซ้ายเสียงเร จากนั้นใช้การตีสลับมือคู่แปด ซ้าย – ขวา – ขวา ส่วนประโยคที่ 10 มีการเล่นจังหวะของทำนองเพลง โดยมีลักษณะทำนองการใช้คู่สี่และการตีสลับมือคู่แปด ซ้าย – ขวา – ขวา ในประโยคที่ 11 มีลักษณะทำนองห่างๆ ทำยประโยคมีการกรอลากเสียงซอลสูงไปหาประโยคที่ 12 ซึ่งลักษณะทำนองของประโยคที่ 12 นั้น มีลักษณะการตีคู่แปดกับคู่สี่ และการตีข้ามเสียงคู่ห้า

ช่วงที่ 4 ตั้งแต่ประโยคที่ 13 – 15

ประโยคที่ 13

-- ตั ตั	- ชั - มั	รึ มั	- ชั - ตั	- ทั - ทั	- ท - --	ตั ตั --	ชั ชั - รึ
- ล - -	- ช - ท	- คั	- ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	--- ช	- - - ล

ประโยคที่ 14

----	- รึ - มั	- ฟั - ชั	-- ตั ตั	-- ชั ชั	-- ฟั ฟั	-- รึ มั	-- รึ รึ
----	- ล - ท	- คั - รึ	- ล - -	- ช - -	- คั - -	- คั - -	- ร - -

ประโยคที่ 15

----	- ล - ช้	-- ท -	ท ห - ล	----	- ล - ช้	-- ท -	ท ห - ล
----	- ล - ช	--- ท	- - - ล	----	- ล - ช	--- ท	- - - ล

บันไดเสียง

ประโยคที่ 13 – 15 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 13 และประโยคที่ 15 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ส่วนประโยคที่ 14 ใช้บันไดเสียงทางขวา

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 13 และ 14 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 9 กับประโยคที่ 10 ส่วนประโยคที่ 15 มีลักษณะทำนองการตีคู่แปด โดยมีเสียงหลักคือ เสียงลาสูง ซึ่งจะบรรเลง 2 เที้ยว

ช่วงที่ 5 ตั้งแต่ประโยคที่ 16 – 20

ประโยคที่ 16

- ล - -	ช ล - ค	- ร - ค	- ล - ช	-- ช้ ช้	--- ม	- ฟ - ช้	----
--- ม	- - - ค	-- ค ค	-- ช ช	- ช - -	- ร - -	----	--- ค

ประโยคที่ 17

- ม - -	ช้ ม - -	ช้ ม - -	ช้ ม - -	-- ล ล	-- ล ล	- ช - ม	- ช - ล
-- ร ม	- - ร ม	- - ร ร	- - ร ม	- ล - -	- ล - -	- ช - ล	- ช - ล

ประโยคที่ 18

- ล - -	ช ล - ค	- ร - ค	- ล - ช	-- ช้ ช้	--- ม	- ฟ - ช้	----
--- ม	- - - ค	-- ค ค	-- ช ช	- ช - -	- ร - -	----	--- ค

ประโยคที่ 19

- ม - -	ช้ ม - -	ช้ ม - -	ช้ ม - -	-- ล ล	-- ล ล	- ช - ม	- ช - ล
-- ร ม	- - ร ม	- - ร ร	- - ร ม	- ล - -	- ล - -	- ช - ล	- ช - ล

ประโยคที่ 20

- ล - -	ช ล - ค	- ร - ค	- ล - ช	-- ช้ ช้	--- ม	- ฟ - ช้	--- ฟ
--- ม	- - - ค	-- ค ค	-- ช ช	- ช - -	- ร - -	----	- ค - ค

บันไดเสียง

ประโยคที่ 16 – 20 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 16 – 20 ห้องที่ 1- 4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน โดยมีเสียงฟาเป็นเสียงจร ส่วนประโยคที่ 20 ห้องที่ 5- 8 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้ทางขวา

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 16 – 20 (ห้องที่ 1- 7) มีลักษณะการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงไปมา โดยมีลักษณะการตีสลับมือขวา – ซ้าย – ขวา และการตีคู่แปดในการจบสำนวนเพลง ส่วนประโยคที่ 20 ห้องที่ 8 นั้น มีการเปลี่ยนทำนองเพลงไปลงเสียงฟาจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง

ช่วงที่ 6 ตั้งแต่ประโยคที่ 21 – 23

ประโยคที่ 21

--- ฟี	- มี่ - รี่	- คี่ - รี่	- มี่ - ซี่	รี่ มี่	- ซี่ - ลี่	- ที่ - ลี่	- ซี่ - รี่
--- คี่	- ท - ล	- ซ - ล	- ท - ซ	- คี่	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ร

ประโยคที่ 22

-- รี่ มี่	- มี่ - รี่	-- รี่ มี่	- มี่ - รี่	- รี่ - คี่	- คี่ - ฟี	- คี่ - ฟี	- มี่ - รี่
- ร - -	- - ร -	- ร - -	- - ร -	- - ค -	- ค - ค	- - ค -	- - ร -

ประโยคที่ 23

- รี่ - คี่	- คี่ - ฟี	- คี่ - ฟี	- มี่ - รี่	- มี่ - รี่	- คี่ - ท	- - ล ท	- คี่ - รี่
- - ค -	- ค - ค	- - ค -	- - ร -	- ม - ร	- ค - -	ล ซ - -	- ค - ร

บันไดเสียง

ประโยคที่ 21 – 23 มีการใช้บันไดเสียง 3 ทางคือ ประโยคที่ 21 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ส่วนประโยคที่ 22 – 23 ห้องที่ 1- 4 ใช้บันไดเสียงทางขวา และประโยคที่ 23 ห้องที่ 5- 8 เปลี่ยนมาใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 21- 23 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงไปหาเสียงเร โดยแบ่งออกเป็นชุดได้ดังนี้

ชุดที่ 1 ประโยคที่ 21 ห้องที่ 5- 8 มีลักษณะการใช้คู่แปดในการดำเนินทำนอง

ชุดที่ 2 ประโยคที่ 22 ห้องที่ 1- 4 มีลักษณะการใช้ทำนองลูกโยนเสียงเร

ชุดที่ 3 ประโยคที่ 22 ห้องที่ 5- 8 และประโยคที่ 23 ห้องที่ 1- 4 มีลักษณะการใช้ลูกต่างมือ โดยมีมือซ้ายอยู่ที่เสียงโดและมือขวาอยู่ที่เสียงฟา

ชุดที่ 4 ประโยคที่ 23 ห้องที่ 5- 8 มีลักษณะทำนองการตีไถ่ระดับเสียง

ช่วงที่ 7 ตั้งแต่ประโยคที่ 24 – 26

ประโยคที่ 24

- ถ้ - ฐ้	- ฝ้ - ฐ้	ฝ้ ม้ - ม้	ฝ้ ฐ้ - ฝ้	ร้ ม้	-- ร้ ร้	- ฐ้ - ถ้	- ฐ้ - ร้
- ถ - ฐ	- ด --	- - ร้ -	- - - ค้	- ค้	- ร - -	- ฐ - ถ	- ฐ - ร

ประโยคที่ 25

----	- ร้ - ม้	- ฝ้ - ฐ้	-- ถ้ ถ้	-- ฐ้ ฐ้	-- ฝ้ ฝ้	-- ร้ ม้	-- ร้ ร้
----	- ถ - ท	- ค้ - ร้	- ถ - -	- ฐ - -	- ค้ - -	- ค้ - -	- ร - -

ประโยคที่ 26

- ถ้ - ฐ้	- ฝ้ - ฐ้	ฝ้ ม้ - ม้	ฝ้ ฐ้ - ฝ้	ร้ ม้	-- ร้ ร้	- ฐ้ - ถ้	- ฐ้ - ร้
- ถ - ฐ	- ด --	- - ร้ -	- - - ค้	- ค้	- ร - -	- ฐ - ถ	- ฐ - ร

บันไดเสียง

ประโยคที่ 24 – 26 มีการใช้บันไดเสียงทางขวา ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาผล พชลXครX โดยมีเสียงมีเป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 24 ห้องที่ 1- 4 มีลักษณะการดำเนินทำนองของการตีไถ่ระดับเสียงลาสูงไปหาเสียงฟาสูง ส่วนห้องที่ 5- 8 เป็นสำนวนการจบประโยค โดยมีลักษณะการใช้ลูกสะบัด 3 เสียง (ค้ ร้ ม้) และเคลื่อนที่ทำนองเพลงไปหาเสียงเร และประโยคที่ 25 มีการเล่นจังหวะของทำนองเพลง โดยมีลักษณะทำนองการใช้คู่สี่และการตีสลับบมือคู่แปด ซ้าย – ขวา – ขวา ส่วนประโยคที่ 26 เป็นการจบประโยคเพลง โดยมีลักษณะการบรรเลงซ้ำทำนองของประโยคที่ 24 อีกครั้ง

ท่อนที่ 2

ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ประโยคที่ 1-4

ประโยคที่ 1

-- ร้ ม้	- ม้ - ร้	-- ร้ ม้	- ม้ - ร้	- ม้ - ฐ้	- ม้ - -	ร้ ร้ - -	ค้ ค้ - ท
- ร - -	- - ร -	- ร - -	- - ร -	- ม - ฐ	- ม - ร	- - - ค	- - - ม

ประโยคที่ 2

- ม้ ร้ -	ร้ - ร้ -	--- ฐ	-- ถ ท	- ค้ - ร้	ม้ ร้ ค้ -	-- ถ ท	ค้ - - ร้
- - - ท	- ถ - ฐ	- ร - -	- ฐ - -	- ฐ - -	- - - ท	ถ ฐ - -	- ร - -

ประโยคที่ 3

-- ล ท	คํ-รํรํ	-- ล ท	คํ-รํรํ	-มํ-ซํ	-มํ--	รํรํ--	คํคํ-ท
-ซ- -	-ร- -	-ซ- -	-ร- -	-ม-ซ	-ม-ร	-- -ค	-- -ม

ประโยคที่ 4

-มํ รํ-	รํ-รํ-	---ซ	-- ล ท	-คํ-รํ	มํรํคํ-	-- ล ท	คํ--รํ
-- -ท	-ล-ซ	-ร- -	-ซ- -	-ซ- -	-- -ท	ลซ- -	-ร- -

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1- 4 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงอย่างเดียว ซึ่งกลุ่มเสียงปัญญาคุณ ซลทXรมX โดยมีเสียงโคเป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1 ขึ้นทำนองด้วยลูกโยนเสียงเรสูง และเคลื่อนที่ทำนองเพลงไปหาเสียงที ส่วนประโยคที่ 2 มีลักษณะการตีสลับมือขวา-ซ้าย จากนั้นห้องที่ 5- 8 ลักษณะทำนองจะเป็นการตีได้ระดับเสียงต่ำไปหาเสียงสูง และประโยคที่ 3 ลักษณะทำนองเพลงเหมือนกับประโยคที่ 1 แต่มีการเปลี่ยนทำนองในห้องที่ 1- 4 คือ ลักษณะทำนองเป็นการตีได้ระดับเสียงซอลขึ้นไปหาเสียงเรสูง โดยบรรเลง 2 เที้ยว ส่วนประโยคที่ 4 มีลักษณะการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 2

ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ประโยคที่ 5- 8

ประโยคที่ 5

-- ล ท	คํ-รํรํ	-- ล ท	คํ-รํรํ	-- ลํ-	-ลํ-ลํ	-- ลํ-	-ลํ-ลํ
-ซ- -	-ร- -	-ซ- -	-ร- -	--- ล	--- ล	--- ล	--- ล

ประโยคที่ 6

-ลํ-ลํ	-ลํ-ซํ	-ฟํ- -	ฟํซํ-ฟํ	ร ม	---รํ	-ซํ-ลํ	-ซํ-รํ
-รํ-คํ	-ล-ซ	-- รํมํ	--- คํ	-ค	-ร- -	-ซ-ล	-ซ-ร

ประโยคที่ 7

-- รํมํ	-มํ-รํ	-- รํมํ	-มํ-รํ	-รํ-คํ	-คํ-ฟํ	-คํ-ฟํ	-มํ-รํ
-ร- -	-- ร- -	-ร- -	-- ร- -	-- ค-	-ค-ค	-- ค-	-- ร-

ประโยคที่ 8

-รํ-คํ	-คํ-ฟํ	-คํ-ฟํ	-มํ-รํ
-- ค-	-ค-ค	-- ค-	-- ร-

บันไดเสียง

ประโยคที่ 5-8 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 5 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง และประโยคที่ 6-8 ใช้บันไดเสียงทางขวา

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 5 ห้องที่ 1-4 มีลักษณะทำนองการตีไล่ระดับเสียงซอลขึ้นไปหาเสียงเรสูง โดยบรรเลง 2 เที้ยว จากนั้นเป็นการตีขึ้นทำนองเสียงลาสูง ส่วนประโยคที่ 6 มีการตีลูกเดี่ยวมือซ้าย ซึ่งมีเสียงหลักคือ เรกับโด ห้องที่ 5-8 เป็นสำนวนการจบประโยค โดยมีลักษณะการใช้ลูกสะบัด 3 เสียง และเคลื่อนที่ทำนองเพลงไปหาเสียงเร ส่วนประโยคที่ 7-8 มีลักษณะการใช้ทำนองลูกโยนเสียงเรสูง จากนั้นมีการใช้ลูกถ่างมือโดยมือซ้ายอยู่ที่เสียงโดมือขวาอยู่ที่เสียงฟา และเคลื่อนที่ทำนองไปหาเสียงลงที่เสียงเร

ท่อนที่ 3

ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ประโยคที่ 1-3

ประโยคที่ 1

---ช	---ร	---ม	---ช	--ช ล	-ล-ช	--ช ล	-ล-ช
---ช	---ล	---ล	---ช	-ช--	--ช-	-ช--	--ช-

ประโยคที่ 2

----	-ช-ล	ทล--	ชล-ช	----	-ช-ล	-ท-ล	----
-ร-ม	----	--ชม	----	-ร-ม	----	----	-ช-ม

ประโยคที่ 3

--มี-	มีมี--	-มี-ริ	-มี-ซึ	---ช	มม	---ล	ช--ช
---ม	----	-ม-ร	-ม-ช	---ร	-ม	-ม--	-ม-ร

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1-3 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ซึ่งกลุ่มเสียงปัญจมูล ซลทขรมX

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1 มีลักษณะทำนองห่างๆ ค่อยๆ ทำนองลูกโยนเสียงซอล ส่วนประโยคที่ 2 มีลักษณะทำนองสำนวนการถาม-ตอบ โดยห้องที่ 1-4 เป็นสำนวนถาม ห้องที่ 5-8 เป็นสำนวนตอบ และประโยคที่ 3 ลักษณะทำนองเป็นการตีคู่แปด ซึ่งมีการเคลื่อนที่จากเสียงมีสูงไปหาเสียงซอลสูง จากนั้นกระโดดข้ามเสียงลงมาหาเสียงซอล

ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ประโยคที่ 4 - 8

ประโยคที่ 4

----	-ช-ช	---ช	--ลท	ลท	-ร-ม	-ร-ท	-ล-ช
---ช	----	-ร--	-ช--	-ช	-ร-ม	-ร-ช	-ม-ร

ประโยคที่ 5

----	-ช-ล	ทล--	ชล-ช	----	-ช-ช	---ช	--ลท
-ร-ม	----	--ชม	---ร	---ช	----	-ร--	-ช--

ประโยคที่ 6

ลท	-ร-ม	-ร-ท	-ล-ช	----	---ร	---ร	---ม
-ช	-ร-ม	-ร-ช	-ม-ร	----	---ร	---ร	---ม

ประโยคที่ 7

-ช-ม	-ร-ค	ลท	--ลล	--ลท	-ท-ล	--ลท	-ท-ล
-ช-ม	-ร-ค	-ช	-ล--	-ล--	--ล-	-ล--	--ล-

ประโยคที่ 8

--ลท	-ท-ล	---ช	--ลท	-ค-ร	มรค-	--ลท	ค--ร
-ล--	--ล-	-ร--	-ช--	-ช--	---ท	ลช--	-ร--

บันไดเสียง

ประโยคที่ 4 - 8 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 4-6 ประโยคที่ 7 ห้องที่ 5-8 และประโยคที่ 8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงอย่างเดียว ส่วนประโยคที่ 7 ห้องที่ 1-4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีเสียงที่เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 4-6 มีลักษณะการซ้ำทำนองเพลงไปมา โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองไปหาเสียงซอล ส่วนประโยคที่ 7 ลักษณะทำนองใช้การตีคู่เปิดจากเสียงซอลสูงเคลื่อนที่ลงมาหาเสียงโดสูง จากนั้นต่อทำนองด้วยลูกสะบัด 3 เสียง และห้องที่ 5-8 มีลักษณะการใช้ทำนองลูกโยนเสียงลาที่มีความต่อเนื่องไปยังประโยคที่ 8 จากนั้นเป็นการตีไล่ระดับเสียงต่ำขึ้นไปหาเสียงสูง

ช่วงที่ 3 ตั้งแต่ประโยคที่ 9 - 12

ประโยคที่ 9

--ร-ร	----	-ค-ร	ค--ค	----	-ท-ท	-ท-ร	-ท-ล
-ร--	-ล-ท	----	-ล--	---ม	----	-ม-ร	-ม-ม

ประโยคที่ 10

----	-ท-ล	---ช	---คั	----	-ท-ท	---ริ	---ริ
----	-ม-ม	---ร	---ค	---ม	----	-ท--	-ท--

ประโยคที่ 11

---ท	---ช	-ท-ล	----	--ริมี	-มี-ริ	--ริมี	-มี-ริ
-ล--	-ล--	----	-ช-ร	-ร--	--ร-	-ร--	--ร-

ประโยคที่ 12

-ริ-คั	-คั-ฟิ	-คั-ฟิ	-มี-ริ	-ริ-คั	-คั-ฟิ	-คั-ฟิ	-มี-ริ
--ค-	-ค-ค	--ค-	--ร-	--ค-	-ค-ค	--ค-	--ร-

บันไดเสียง

ประโยคที่ 9- 12 มีการใช้บันไดเสียง 3 ทางคือ ประโยคที่ 9 ห้องที่ 1- 4 และประโยคที่ 10 ห้องที่ 1- 4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงอบน โดยมีเสียงที่เป็นเสียงจร ประโยคที่ 9 ห้องที่ 5- 8 และประโยคที่ 10 ห้องที่ 5- 8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงอล่าง ส่วนประโยคที่ 12 ใช้บันไดเสียงทางขบวนการดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 9 – 10 มีลักษณะการตีคู่สี่กับคู่แปด และการกระโดดข้ามเสียง ส่วนประโยคที่ 11 ลักษณะทำนองมีการเคลื่อนที่ของเสียงที่ไปหาเสียงเร เพื่อบรรเลงทำนองลูกโยนเสียงเรสูงต่อไป และประโยคที่ 12 เป็นสำนวนการจบประโยค โดยมีลักษณะการใช้ลูกอ่ามมือ ซึ่งมีมือซ้ายอยู่ที่เสียงโดมือขวาอยู่ที่เสียงฟา และเคลื่อนที่ไปหาเสียงจบที่เสียงเร

ท่อนที่ 4

ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ประโยคที่ 1 – 4

ประโยคที่ 1

--ริมี	-มี-ริ	--ริมี	-มี-ริ	-ท--	-ริ--	-ท-ท	คร-ค
-ร--	--ร-	-ร--	--ร-	--ลล	--ชช	--ล-	---ช

ประโยคที่ 2

-ท--	-ริ--	-ท-ท	คร-ค	ลท	---ล	-ร-ม	-ร-ล
--ลล	--ชช	--ล-	---ช	-ช	-ล--	-ร-ม	-ร-ล

ประโยคที่ 3

--ลท	-ท-ล	--ลท	-ท-ล	--ลท	-ท-ล	---ช	--ลท
-ล--	--ล-	-ล--	--ล-	-ล--	--ล-	-ร--	-ช--

ประโยคที่ 4

- คี - รั	ม รั คี -	-- ล ท	คี -- รั	-- รั รั	----	- คี - รั	คี -- คี
- ช - -	--- ท	ล ช - -	- ร - -	- ร - -	- ล - ท	----	- ล - ช

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1-4 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 1 ประโยคที่ 2 ห้องที่ 1-4 และประโยคที่ 4 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน โดยมีเสียงที่เป็นเสียงจร ส่วนประโยคที่ 2 ห้องที่ 5-8 และประโยคที่ 3 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1-2 เริ่มทำนองด้วยลูกโยนเสียงเรสูง จากนั้นเป็นการตีห้าเสียงลากับเสียงซอล และเคลื่อนที่ทำนองไปจบที่เสียงโด โดยบรรเลงซ้ำกัน 2 เที้ยว จากนั้นจบประโยคด้วยการใช้ลูกสะบัด 3 เสียง และเคลื่อนที่ไปหาเสียงลา ส่วนประโยคที่ 3-4 เริ่มด้วยทำนองลูกโยนเสียงลา และมีการตีไล่ระดับเสียงต่ำไปหาเสียงสูง

ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ประโยคที่ 5 - 10

ประโยคที่ 5

----	- ท - ท	--- รั	--- รั	--- ท	--- ช	- ท - ล	----
--- ม	----	- ท - -	- ท - -	- ล - -	- ล - -	----	- ช - ม

ประโยคที่ 6

--- ม	ม ม	- ม - -	- ม - ช	--- ร	--- ม	--- ช	--- ล
--- ล	- ม	--- ร	----	--- ล	--- ล	--- ช	--- ล

ประโยคที่ 7

-- ล ท	- ท - ล	-- ล ท	- ท - ล	-- ล ท	- ท - ล	- ท - ล	----
- ล - -	-- ล -	- ล - -	-- ล -	- ล - -	-- ล -	----	- ช - ม

ประโยคที่ 8

----	- มี่ - มี่	- มี่ - รั	- มี่ - รั	รั มี่	- รั - ล	- ท - ล	- รั - มี่
--- ม	----	- ม - ร	- ม - ช	- คี	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม

ประโยคที่ 9

----	- มี่ - มี่	- มี่ - รั	- มี่ - รั	รั มี่	- รั - ล	- ท - ล	- รั - มี่
--- ม	----	- ม - ร	- ม - ช	- คี	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม

ประโยคที่ 10

----	- มี่ - มี่	- มี่ - รั	- มี่ - รั	---	---	---	---
--- ม	----	- ม - ร	- ม - ช	---	---	---	---

บันไดเสียง

ประโยคที่ 5 – 10 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาฆม ซลทXรมX โดยมีเสียงโดเป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 5 มีลักษณะทำนองการตีสลั้มือซ้าย - ขวา โดยมีการเคลื่อนที่จากเสียงสูงลงไปหาเสียงต่ำ ส่วนประโยคที่ 6 ลักษณะทำนองใช้ลูกสะเคาะเสียงมี และมีการกรอยึดทำนองเพลงในห้องที่ 5- 8 จากนั้นประโยคที่ 7 ใช้ทำนองลูกโยนเสียงลา และเคลื่อนที่ทำนองไปหาเสียงมี ในประโยคที่ 8 – 9 มีลักษณะการบรรเลงซ้ำทำนองกัน โดยมีลักษณะทำนองของการใช้คู่แปดในการดำเนินทำนอง และประโยคที่ 10 ลักษณะทำนองมีการใช้คู่แปดในการดำเนินทำนองเหมือนกัน แต่ในห้องที่ 5- 8 เป็นการยึดทำนองห่างๆ โดยมีเสียงหลักคือ รี่ มี่ ซี่ ลี่

ช่วงที่ 3 ตั้งแต่ประโยคที่ 11 – 12

ประโยคที่ 11

- มี - รี่	- ท - ล	--- ซ	-- ล ท	-- ล ท	- คี่ - รี่	- มี - คี่	- รี่ - มี
-- ร -	-- ล -	- ร --	- ซ --	- ซ --	- ค - ร	- ม - ค	- ร - ม

ประโยคที่ 12

- ลี่ - ซี่	- มี - รี่	- คี่ - มี	- รี่ - คี่	ล ท	--- ล	- รี่ - มี	- รี่ - ล
- ล - ซ	- ม - ร	- ค - ม	- ร - ค	- ซ	- ล - --	- ร - ม	- ร - ล

บันไดเสียง

ประโยคที่ 11- 12 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทาง คือ ประโยคที่ 11 ห้องที่ 1- 4 และประโยคที่ 12 ห้องที่ 5- 8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ส่วนประโยคที่ 11 ห้องที่ 5- 8 และประโยคที่ 12 ห้องที่ 1- 4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 11 มีลักษณะทำนองการตีคู่แปดสลั้มือขวา - ซ้าย - ขวา โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองไปหาเสียงลา ห้องที่ 5- 8 พบการเคลื่อนที่ของทำนองจากเสียงซอลขึ้นไปหาเสียงมีสูง ส่วนประโยคที่ 12 มีลักษณะทำนองของการใช้คู่แปดในการดำเนินทำนอง ซึ่งมีการเคลื่อนที่จาก

เสียงลาสูงลงมาหาเสียงโดสูง จากนั้นห้องที่ 5-8 เป็นสำนวนการจบประโยค โดยใช้ลูกสะเคาะ 3 เสียง และเคลื่อนที่ทำงานองไปหาเสียงลา

ช่วงที่ 4 ตั้งแต่ประโยคที่ 13 – 16

ประโยคที่ 13

--ลท	-ท-ล	--ลท	-ท-ล	--ลท	-ท-ล	--มี-	มีมี-มี
-ล--	--ล-	-ล--	--ล-	-ล--	--ล-	---ม	---มี

ประโยคที่ 14

--รี-	รีรี-รี	--ค-	คค-ค	--ลท	---ล	--มี-	มีมี-มี
---ร	---ร	---ค	---ค	-ช--	-ล--	---ม	---ม

ประโยคที่ 15

--รี-	รีรี-รี	--ค-	คค-ค	--ลท	---ล	--มี-	มีมี-มี
---ร	---ร	---ค	---ค	-ช--	-ล--	---ม	---ม

ประโยคที่ 16

--รี-	รีรี-รี	--ค-	คค-ค	--ลท	---ล	-รี-มี	-รี-ล
---ร	---ร	---ค	---ค	-ช--	-ล--	-ร-ม	-ร-ล

บันไดเสียง

ประโยคที่ 13 – 16 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 13 – 16 ห้องที่ 1-4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน โดยมีเสียงที่เป็นเสียงจร และประโยคที่ 16 ห้องที่ 5-8 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเป็นทางเพียงออล่าง

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 13 ห้องที่ 1 – 4 ขึ้นเพลงในทำนองลูกโยนเสียงลา และในประโยคที่ 13 - 16 นั้น มีลักษณะการดำเนินทำนองที่สามารถแบ่งออกเป็น 3 ชุด ได้ดังนี้

ชุดที่ 1 ประโยคที่ 13 ห้องที่ 5 – 8

ประโยคที่ 14 ห้องที่ 1 – 4

ชุดที่ 2 ประโยคที่ 14 ห้องที่ 5 – 8

ประโยคที่ 15 ห้องที่ 1 – 4

ประโยคที่ 16 ห้องที่ 1 – 4

ชุดที่ 3 ประโยคที่ 16 ห้องที่ 5 – 8

ชุดที่ 1 ห้องที่ 5 – 6 ของประโยคที่ 13 เริ่มด้วยการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงเหมือนกับห้องที่ 1- 4 ประโยคเดียวกัน การซ้ำทำนองนี้เหมือนกับการตั้งตัวเพื่อจะได้บรรเลงในทำนองต่อไป

หลังจากนั้นในทำนองต่อไปเป็นการกระโดดข้ามเสียงลาไปหาเสียงมีสูง และมีการเปลี่ยนลูกตกท้ายห้องเพลงโดยมีการเคลื่อนที่ของเสียงมีลงมาหาเสียงโด ดังนี้

--มี-	มีมี-มี
---ม	---ม

--ริ-	ริริ-ริ
---ร	---ร

--คั-	คัคั-คั
---ค	---ค

ประโยคที่ 14 ห้องที่ 5 – 8 ประโยคที่ 15 ห้องที่ 1 – 8 และประโยคที่ 16 ห้องที่ 1 – 4 ก็จะบรรเลงในลักษณะทำนองเดียวกัน

ส่วนชุดที่ 2 เป็นสำนวนการจบประโยค โดยมีลักษณะทำนองการใช้ลูกสะบัด 3 เสียง และเคลื่อนที่ทำนองไปหาเสียงลา

ช่วงที่ 5 ตั้งแต่ประโยคที่ 17 – 18

ประโยคที่ 17

--ลท	-ท-ล	--ลท	-ท-ล	-ท-ล	คัริ-คั	--ลท	---ล
-ล--	--ล-	-ล--	--ล-	--ล-	---ช	-ช--	-ล--

ประโยคที่ 18

-ท-ท	คัริ-คั	--ลท	---ล	-มี-ริ	-คั-มี	-ริ-คั	-ท-ล
--ล-	---ช	-ช--	-ล--	-ม-ร	-ค-ม	-ร-ค	--ล-

บันไดเสียง

ประโยคที่ 17 – 18 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 17 ห้องที่ 1-4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ส่วนประโยคที่ 17 ห้องที่ 5- 8 และประโยคที่ 18 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน โดยมีเสียงที่เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 17 ห้องที่ 1- 4 จะใช้ลักษณะทำนองลูกโยนเสียง ลา จากนั้นในห้องที่ 5- 8 ใช้วิธีการดำเนินทำนองตีสลับมือขวา – ซ้าย โดยเคลื่อนที่ทำนองไปหาเสียง โดสูงและกลับมาจบทำนองที่เสียง ลา

ส่วนประโยคที่ 18 ห้องที่ 1- 4 บรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 17 ห้องที่ 5 - 8 จากนั้นประโยคที่ 18 ห้องที่ 5- 8 มีการเคลื่อนที่ของเสียงมีสูงลงมหาเสียงลา โดยมีเสียงหลักคือ มี่ รี่ คี ล

ช่วงที่ 6 ตั้งแต่ประโยคที่ 19 – 20

ประโยคที่ 19

- มี่ รี่ -	รี่ - รี่ -	--- ซ	-- ล ท	- ล - ท	- ค - ร	- ม - ค	- ร - ม
--- ท	- ล - ซ	- ร --	- ซ --	- ม - ซ	- ค - ร	- ม - ค	- ร - ม

ประโยคที่ 20

- คี - ซ	- มี่ - รี่	- คี - ม	- รี่ - คี	-- ล ท	--- ล	- รี่ - มี่	- รี่ - คี
- ล - ซ	- ม - ร	- ค - ม	- ร - ค	- ซ --	- ล --	- ร - ม	- ร - ล

บันไดเสียง

ประโยคที่ 19 – 20 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 19 ห้องที่ 1- 4 และประโยคที่ 20 ห้องที่ 5- 8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ส่วนประโยคที่ 19 ห้องที่ 5- 8 และประโยคที่ 20 ห้องที่ 1- 4 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน โดยมีเสียงที่เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 19 ห้องที่ 1 – 4 มีจุดที่น่าสังเกตคือ การใช้มือฆ้องมอญวงใหญ่ ในทำนองนี้มีความแตกต่างกับมือฆ้องไทย ดังนี้

มือฆ้องไทย	- มี่ --	รี่ ท --
	-- รี่ ท	-- ล ซ

มือฆ้องมอญ	- มี่ รี่ -	รี่ - รี่ -
	--- ท	- ล - ซ

ทั้ง 2 มือ มีการสวนทำนองที่แตกต่างกัน มือฆ้องมอญจะมีลักษณะการตีสับมือ ส่วนมือฆ้องไทยจะมีลักษณะการตีเรียงมือ ส่วนในห้อยที่ 5 – 8 มีการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง

ส่วนประโยคที่ 20 ห้อยที่ 1 – 4 พบการเคลื่อนที่ของเสียงลาสูง ลงมาหาโดสูง คือ ลໍ ซໍ มໍ รໍ คໍ ส่วนห้อยที่ 5 – 8 เป็นสำนวนการจบประโยคเพลง ซึ่งเพลงมอญส่วนมากจะมีสำนวนการจบประโยคเพลงแบบนี้

จากการวิเคราะห์เพลงแม่ณีฮารา ผู้วิจัยพบว่าเพลงนี้มีการใช้บันไดเสียง 4 ทาง คือ บันไดเสียงทางเพียงออบน บันไดเสียงทางเพียงออล่าง บันไดเสียงทางนอกและบันไดเสียงทางขวา ซึ่งมีการเปลี่ยนบันไดเสียงไปมา ส่วนลักษณะการดำเนินทำนอง ขึ้นต้นด้วยทำนองลูกโยน ทำนองส่วนมากจะบรรเลงด้วยเสียงสูง เพราะใช้ เสียงฟา ซึ่งมีเสียงเดียวในฆ้องมอญวงใหญ่ และลักษณะทำนองเพลงมีการเว้นจังหวะ ลักษณะทำนองที่พบมากในเพลงคือ การบรรเลงซ้ำทำนองในเพลง แต่พอซ้ำแล้วก็จะมีการทำนองที่บ่งบอกของการเปลี่ยนทำนองเพลงในประโยคต่อไป ส่วนท้ายเพลงมีการนำเอาทำนองเพลงคาสทอ ท่อนที่ 4 มาบรรเลงเพื่อลงจบเพลง

เพลงที่ 3 เพลงตีโต้ดเถาะปี

1. สังคีตลักษณะ

เพลงตีโต้ดเถาะปี มีรูปแบบดังนี้

ก / ข / ค / ง /

โดยกำหนดให้ ก แทนท่อนหนึ่ง

ข แทนท่อนสอง

ค แทนท่อนสาม

ง แทนท่อนสี่

2. จังหวะ

จังหวะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. จังหวะฉิ่ง

ในเพลงตีโต้ดเถาะปี จะใช้จังหวะฉิ่ง สองชั้น ซึ่งจังหวะฉิ่งจะตีเปิด – ปิด

ดังนี้

--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ
----------	---------	----------	---------	----------	---------	----------	---------

2. จังหวะหน้าทับ

ในเพลงพระฉันทมอย เพลงตีโต้ดเถาะบี จะไม่มีจังหวะหน้าทับมากำกับ

การวิเคราะห์เพลงตีโต้ดเถาะบี แบ่งออกเป็นประเด็น ดังนี้

1. บันไดเสียง
2. การดำเนินทำนอง

ท่อนที่ 1

ช่วงที่ 1

ประโยคที่ 1

-- ตี ท	- ท - ตี	-- ตี ท	- ท - ตี	-- ตี ท	- ท - ตี	- ตี - ท	- ตี - ท
- ต - --	-- ต -	- ต - --	-- ต -	- ต - --	-- ต -	- ต - ท	- ต - ท

- ช้ - ตี	- ช้ - ฟี่	รึ มี	-- รึ รึ
- ช - ต	- ช - ค	- ค	- ร - --

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ห้องที่ 1- 8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ส่วนห้องที่ 9- 12 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้ทางขวา

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1 มีลักษณะของเนื้อทำนองเกินแปดห้อง โดยขึ้นทำนองด้วยลูกโยนเสียงลา จากนั้นมีการเล่นซ้ำทำนองในระหว่างประโยค โดยนำลูกโยนเสียงลามาบรรเลงซ้ำ (2 ห้องเพลง) อีก 1 เที้ยว เพื่อย้ำทำนอง ส่วนทำนองต่อไปมีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองจากเสียงสูงลงไปหาเสียงต่ำ ซึ่งมีเสียงหลักคือ ท ตี ช้ ฟี่ จากนั้นจบประโยคด้วยทำนองลูกสะบัด 3 เสียง และลงที่เสียงเรสูง

ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ประโยคที่ 2-3

ประโยคที่ 2

--- รึ	-- ตี ตี	- ตี - ท	- ตี - ท	- ช้ - ตี	- ช้ - ฟี่	รึ มี	-- รึ รึ
--- ต	- ต - --	- ต - ท	- ต - ท	- ช - ต	- ช - ค	- ค	- ร - --

ประโยคที่ 3

---ริ	--ลิล	-ล-ท	-ล-ท	-ซ-ล	-ซ-ฟ	ริ ม	--ริริ
---ล	-ล--	-ล-ท	-ล-ท	-ช-ล	-ช-ค	-ค	-ร--

บันไดเสียง

ประโยคที่ 2 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ห้องที่ 1-4 ใช้บันไดเสียงทางขวา ส่วนห้องที่ 5-8 เปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้ทางเพียงออล่าง และประโยคที่ 3 มีการใช้บันไดเสียงเหมือนกับประโยคที่ 2

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 2-3 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 1 ห้องที่ 5-12 ซึ่งมีลักษณะทำนองเหมือนกัน แต่จะแตกต่างกันที่ ห้องที่ 1-2 มีการเปลี่ยนทำนองเป็นลูกต่ำเสียงลาแทนลูกโยนเสียงลาในประโยคที่ 1

ช่วงที่ 3 ตั้งแต่ประโยคที่ 4-5

ประโยคที่ 4

--ริ-	ริริ--	-ท-ล	-ซ-ม	--ม-	มม--	-ม-ริ	-ม-ซ
---ล	----	-ท-ล	-ช-ท	---ท	----	-ท-ล	-ท-ช

ประโยคที่ 5

ริ ม	-ซ-ล	-ท-ล	-ซ-ฟ	--ฟฟ	-ม-ริ	มริ-ริ	-ม-ซ
-ค	-ช-ล	-ท-ล	-ช-ค	-ค--	-ท-ล	--ทล	-ท-ช

บันไดเสียง

ประโยคที่ 4 - 5 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญจมูล ซลทขรมX โดยมีเสียงฟาเป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 4 ห้องที่ 1-4 มีลักษณะการลัดจังหวะ โดยมีการตีคู่สี่สลับมือขวา-ซ้าย กับการตีคู่แปด ซึ่งมีการเคลื่อนที่ของทำนองจากเสียงที่สูงลงมาหาเสียงมีสูง ส่วนห้องที่ 5-8 มีลักษณะทำนองการลัดจังหวะเช่นกัน แต่มีการเคลื่อนที่ของทำนองจากเสียงเรสูงขึ้นไปหาเสียงซอลสูง และประโยคที่ 5 เริ่มด้วยทำนองลูกสะบัด 3 เสียง เป็นการสะบัดเข้าหาเนื้อทำนอง โดยมีลักษณะทำนองการใช้คู่แปดกับคู่สี่ ในการดำเนินทำนอง ซึ่งมีการเคลื่อนที่ของทำนองจากเสียงสูงลงไปหาเสียงต่ำ

ช่วงที่ 4 ตั้งแต่ประโยคที่ 6 – 7

ประโยคที่ 6

รึ มั	- ช้ - ถึ	- ทึ - ถึ	- ช้ - รึ	-- รึ มั	- มึ - รึ	--- ค	-- ร ม
- คึ	- ช - ถ	- ท - ถ	- ช - ร	- ร - -	-- ร -	- ช - -	- ค - -

ประโยคที่ 7

-- ร ม	- ช - ช	- ช - -	-- ร ม	-- ร ม	- ช - -	-- ถ -	ถ ถ - -
ร ค - -	--- ค	--- ค	- ค - -	ร ค - -	--- ร	--- ถ	----

- ช - มึ	- ร - ถ
- ช - ถ	- ถ - ถ

บันไดเสียง

ประโยคที่ 6 – 7 มีการใช้บันไดเสียงทางเพ็ญออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาคุณ ครมXชถX โดยมีเสียงที่เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 6 มีลักษณะการตีลูกสะบัดเข้าหาเนื้อทำนอง และมีการเคลื่อนที่ของทำนองโดยใช้การตีคู่แปด ส่วนประโยคที่ 7 มีลักษณะของเนื้อทำนองเกินแปดห้อง โดยมีการดำเนินทำนองเป็นสำนวนถาม – ตอบ สำนวนการจบประโยค มีลักษณะทำนองการลักจังหวะ และการเคลื่อนที่ทำนองไปหาเสียงลา

ช่วงที่ 5 ตั้งแต่ประโยคที่ 8 – 12

ประโยคที่ 8

- ถ - -	ช ถ - คึ	- รึ - คึ	- ถ - ช	-- ช้ ช้	--- มึ	- ฬึ - ช้	----
--- ม	--- ค	-- ค ค	-- ช ช	- ช - -	- รึ - -	----	--- คึ

ประโยคที่ 9

- มึ - -	ช้ มึ - -	ช้ มึ - -	ช้ มึ - -	-- ถ ถ	-- ถ ถ	- ช - ม	- ช - ถ
-- รึ มึ	-- รึ มึ	-- รึ มึ	-- รึ รึ	- ถ - -	- ถ - -	- ช - ถ	- ช - ถ

ประโยคที่ 10

- ถ - -	ช ถ - คึ	- รึ - คึ	- ถ - ช	-- ช้ ช้	--- มึ	- ฬึ - ช้	----
--- ม	--- ค	-- ค ค	-- ช ช	- ช - -	- รึ - -	----	--- คึ

ประโยคที่ 11

- มี่ --	ซึ่มี่ --	ซึ่มี่ --	ซึ่มี่ --	-- ลล	-- ลล	- ช-ม	- ช-ล
-- รี่มี่	-- รี่มี่	-- รี่มี่	-- รี่รี่ยี่	- ลล --	- ลล --	- ชล-ล	- ชล-ล

ประโยคที่ 12

- ล --	ชล-คี่	- รี่-คี่	- ล-ช	-- ชี่ชี่	--- มี่	- ฟี่-ชี่	--- ฟี่
--- ม	--- ค	-- คค	-- ชช	- ช --	- รี่ --	----	- คี่-คี่

บันไดเสียง

ประโยคที่ 8 – 12 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 8 – 12 ห้องที่ 1- 4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน โดยมีเสียงฟาเป็นเสียงจร ส่วนประโยคที่ 12 ห้องที่ 5- 8 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้ทางขวา

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 8 – 12 (ห้องที่ 1- 7) มีลักษณะการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงไปมา โดยมีลักษณะการตีสลับมือขวา – ซ้าย – ขวา และการตีคู่แปดในการจบสำนวนเพลง ส่วนประโยคที่ 12 ห้องที่ 8 นั้น มีการเปลี่ยนทำนองเพลงไปลงเสียงฟาจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง

ช่วงที่ 6 ตั้งแต่ประโยคที่ 13 – 15

ประโยคที่ 13

-- ฟี่ฟี่	- มี่-รี่ยี่	มี่รี่ยี่-รี่ยี่	- มี่-ช	ร ม	- ชี่-ลล	- ฟี่-ลล	- ชี่-รี่ยี่
- ค --	- ท-ล	-- ทล	- ท-ช	- ค	- ช-ล	- ท-ล	- ช-ร

ประโยคที่ 14

-- รี่มี่ยี่	- มี่-รี่ยี่	-- รี่มี่ยี่	- มี่-รี่ยี่	- รี่-คี่	- คี่-ฟี่	- คี่-ฟี่	- มี่-รี่ยี่
- ร --	-- ร-	- ร --	-- ร-	-- ค-	- ค-ค	-- ค-	-- ร-

ประโยคที่ 15

- รี่-คี่	- คี่-ฟี่	- คี่-ฟี่	- มี่-รี่ยี่	- มี่-รี่ยี่	- คี่-ท	-- ลท	- คี่-รี่ยี่
-- ค-	- ค-ค	-- ค-	-- ร-	- ม-ร	- ค --	ลช --	- ค-ร

บันไดเสียง

ประโยคที่ 13 – 15 มีการใช้บันไดเสียง 3 ทางคือ ประโยคที่ 13 ห้องที่ 1- 4 และประโยคที่ 15 ห้องที่ 5- 8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ประโยคที่ 13 ห้องที่ 5 – 8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ส่วนประโยคที่ 14 – 15 ห้องที่ 1- 4 ใช้บันไดเสียงทางขวา

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 13 - 15 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงไปหาเสียงเร โดยแบ่งออกเป็นชุดได้ดังนี้

ชุดที่ 1 ประโยคที่ 13 ห้องที่ 5-8 มีลักษณะการใช้คู่แปดในการดำเนินทำนอง

ชุดที่ 2 ประโยคที่ 14 ห้องที่ 1-4 มีลักษณะการใช้ทำนองลูกโยนเสียงเร

ชุดที่ 3 ประโยคที่ 14 ห้องที่ 5-8 และประโยคที่ 15 ห้องที่ 1-4 มีลักษณะการใช้ลูกต่างมือ โดยมีมือซ้ายอยู่ที่เสียงโดและมือขวาอยู่ที่เสียงฟา

ชุดที่ 4 ประโยคที่ 15 ห้องที่ 5-8 มีลักษณะทำนองการตีไล่ระดับเสียง

ท่อนที่ 2

ช่วงที่ 1

ประโยคที่ 1

-- รี่ มี่	- มี่ - รี่	--- คี่	-- รี่ มี่	-- รี่ มี่	- ซี่ --	- ซี่ --	- มี่ - รี่
- ร --	-- ร -	- ซ --	- คี่ --	รี่ คี่ --	--- คี่	--- คี่	--- ล

มี่ รี่ - รี่	- มี่ - ซี่
-- ท ล	- ท - ซ

บันไดเสียง

ประโยคที่ 11 มีการใช้บันไดเสียงทางเพ็ชงอบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญามูล ครมXซลX โดยมีเสียงที่เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1 มีลักษณะเนื้อทำนองเกินแปดห้อง โดยมีทำนองลูกโยนเสียงเรสูง (2 ห้อง) ต่อด้วยลักษณะทำนองการตีสลับมือ ซ้าย - ขวา โดยเคลื่อนที่ทำนองไปหาเสียงซอล ส่วนสำนวนจบประโยค มีลักษณะการใช้คู่สี่กับคู่แปด

ช่วงที่ 2

ประโยคที่ 2

รี่ มี่	- ซี่ - ลี่	- ที่ - ลี่	- ซี่ - รี่	--- รี่	-- มี่ มี่	- มี่ - ซี่	- มี่ - ซี่
- คี่	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ร	--- ร	- ม --	- ม - ซ	- ม - ซ

- รี้ - มี่	- รี้ - คี่	ล ท	--- ล
- ร - ม	- ร - ค	- ช	- ล --

บันไดเสียง

ประโยคที่ 2 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาคุณ ครมXชลX โดยมีเสียงที่เป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 2 มีลักษณะเนื้อทำนองกินแปดห้อง มีการใช้ลูกสะบัดเข้าหาเนื้อทำนองเพลง โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองเพลง ซึ่งใช้คู่แปดในการดำเนินทำนองจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ จากนั้นส่วนจบประโยคมีการเล่นซ้ำลูกสะบัดในประโยคเดียวกัน และลงด้วยเสียงลา

ช่วงที่ 3

ประโยคที่ 3

-- ล ท	- ท - ล	--- ช	-- ล ท	- ท --	- ล - ท	-- ล ท	- รี้ - มี่
- ล --	-- ล -	- ร --	- ช --	-- ล ช	----	ล ช --	- ร - ม

บันไดเสียง

ประโยคที่ 3 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาคุณ ชลทXรมX

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 3 มีลักษณะทำนองลูกโยนเสียงลา (2 ห้องแรก) ต่อด้วยการดำเนินทำนองขึ้นลงไปมา ส่วนท้ายประโยคมีส่วนคลี่คลายประโยคด้วยการตีทำนองคู่แปดขึ้นไปหาเสียงมีสูง

ช่วงที่ 4

ประโยคที่ 4

-- มี่ -	มี่ มี่ --	- มี่ - รี้	- มี่ - ชี่	รี้ มี่	- ชี่ - คี่	- ท - คี่	- ชี่ - ฟี่
--- ม	----	- ม - ร	- ม - ช	- คี่	- ช - ล	- ท - ล	- ช - คี่

บันไดเสียง

ประโยคที่ 4 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ซึ่งกลุ่มเสียงปัญญาคุณ ซลทXรมX โดยมีเสียงโดเป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 4 มีลักษณะทำนองการลักจังหวะ จากนั้นเคลื่อนที่ทำนองด้วยคู่แปด ส่วนท้ายประโยคมีการใช้ลูกสะบัด 3 เสียง และเคลื่อนที่ทำนองจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ

ช่วงที่ 5 ตั้งแต่ประโยคที่ 5 – 7

ประโยคที่ 5

-- ฟี ฟี	- มี - ริ	มี ริ - ริ	- มี - ซี่	ริ มี	- ซี่ - ลี	- ที - ลี	- ซี่ - ริ
- คี - -	- ท - ล	-- ท ล	- ท - ซ	- คี	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ร

ประโยคที่ 6

-- ริ มี	- มี - ริ	-- ริ มี	- มี - ริ	- ริ - คี	- คี - ฟี	- คี - ฟี	- มี - ริ
- ร - -	-- ร -	- ร - -	-- ร -	-- ค -	- ค - ค	-- ค -	-- ร -

ประโยคที่ 7

- ริ - คี	- คี - ฟี	- คี - ฟี	- มี - ริ	- มี - ริ	- คี - ท	-- ล ท	- คี - ริ
-- ค -	- ค - ค	-- ค -	-- ร -	- ม - ร	- ค - -	ล ซ - -	- ค - ร

บันไดเสียง

ประโยคที่ 5- 7 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 5 และประโยคที่ 7 ห้องที่ 5 – 8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ส่วนประโยคที่ 6 – 7 ห้องที่ 1 – 4 ใช้บันไดเสียงทางขวา

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 5 - 7 มีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงไปหาเสียงเร โดยแบ่งออกเป็นชุดๆ ได้ดังนี้

ชุดที่ 1 ประโยคที่ 5 ห้องที่ 5-8 มีลักษณะการใช้คู่แปดในการดำเนินทำนอง

ชุดที่ 2 ประโยคที่ 6 ห้องที่ 1-4 มีลักษณะการใช้ทำนองลูกโยนเสียงเร

ชุดที่ 3 ประโยคที่ 6 ห้องที่ 5-8 และประโยคที่ 7 ห้องที่ 1-4 มีลักษณะการใช้ลูกถ่างมือ โดยมีมือซ้ายอยู่ที่เสียงโดและมือขวาอยู่ที่เสียงฟา

ชุดที่ 4 ประโยคที่ 7 ห้องที่ 5-8 มีลักษณะทำนองการตีไล่ระดับเสียง

ท่อนที่ 3

ประโยคที่ 1

---ช	---ร	---ม	---ช	--ชล	-ล-ช	--ชล	-ล-ช
---ช	---ล	---ล	---ช	-ช--	--ช-	-ช--	--ช-

ประโยคที่ 2

----	-ช-ล	ทล--	ชล-ช	----	-ช-ล	-ท-ล	----
-ร-ม	----	--ชม	----	-ร-ม	----	----	-ช-ม

ประโยคที่ 3

--มี-	มีมี--	-มี-ร	-มี-ช	---ช	มม	---ล	ช--ช
---ม	----	-ม-ร	-ม-ช	---ร	-ม	-ม--	-ม-ร

ประโยคที่ 4

----	-ช-ช	---ช	--ลท	ลท	-ร-มี	-ร-ท	-ล-ช
---ช	----	-ร--	-ช--	-ช	-ร-ม	-ร-ช	-ม-ร

ประโยคที่ 5

----	-ช-ล	ทล--	ชล-ช	----	-ช-ช	---ช	--ลท
-ร-ม	----	--ชม	---ร	---ช	----	-ร--	-ช--

ประโยคที่ 6

ลท	-ร-มี	-ร-ท	-ล-ช	----	---ร	---ร	---มี
-ช	-ร-ม	-ร-ช	-ม-ร	----	---ร	---ร	---ม

ประโยคที่ 7

-ช-มี	-ร-ค	ลท	--ลล	--ลท	-ท-ล	--ลท	-ท-ล
-ช-ม	-ร-ค	-ช	-ล--	-ล--	--ล-	-ล--	--ล-

ประโยคที่ 8

--ลท	-ท-ล	---ช	--ลท	-ค-ร	มีรค-	--ลท	ค--ร
-ล--	--ล-	-ร--	-ช--	-ช--	---ท	ลช--	-ร--

ประโยคที่ 9

--ร-ร	----	-ค-ร	ค--ค	----	-ท-ท	-ท-ร	-ท-ล
-ร--	-ล-ท	----	-ล--	---ม	----	-ม-ร	-ม-ม

ประโยคที่ 10

----	-ท-ล	---ช	---ค	----	-ท-ท	---ร	---ร
----	-ม-ม	---ร	---ค	---ม	----	-ท--	-ท--

ประโยคที่ 11

---ท	---ช	-ท-ล	----	--มี	-มี-ร	--มี	-มี-ร
-ล--	-ล--	----	-ช-ร	-ร--	--ร-	-ร--	--ร-

ประโยคที่ 12

- รี้ - คี	- คี - ฟี้	- คี - ฟี้	- มี้ - รี้	- รี้ - คี	- คี - ฟี้	- คี - ฟี้	- มี้ - รี้
-- ค -	- ค - ค	-- ค -	-- ร -	-- ค -	- ค - ค	-- ค -	-- ร -

ท่อนที่ 3 ของเพลงตีโต๊ดเกล้ายี่ปี มีลักษณะการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของท่อนที่ 3 เพลงแม่ะนีฮารา ทั้งบันไดเสียงและการดำเนินทำนอง ซึ่งมีลักษณะทำนองเหมือนกัน

ท่อนที่ 4

ประโยคที่ 1

-- รี้ มี้	- มี้ - รี้	-- รี้ มี้	- มี้ - รี้	- ท - --	- รี้ --	- ท - ท	ค ร - ค
- ร - --	-- ร -	- ร - --	-- ร -	-- ล ล	-- ซ ซ	-- ล -	- -- ซ

ประโยคที่ 2

- ท - --	- รี้ --	- ท - ท	ค ร - ค	ล ท	--- ล	- ร - ม	- ร - ล
-- ล ล	-- ซ ซ	-- ล -	--- ซ	- ซ	- ล --	- ร - ม	- ร - ล

ประโยคที่ 3

-- ล ท	- ท - ล	-- ล ท	- ท - ล	-- ล ท	- ท - ล	--- ซ	-- ล ท
- ล - --	-- ล -	- ล - --	-- ล -	- ล - --	-- ล -	- ร --	- ซ --

ประโยคที่ 4

- คี - รี้	มี้ รี้ คี -	-- ล ท	คี -- รี้	-- รี้ รี้	----	- คี - รี้	คี -- คี
- ซ --	--- ท	ล ซ --	- ร --	- ร --	- ล - ท	----	- ล - ซ

ประโยคที่ 5

----	- ท - ท	--- รี้	--- รี้	--- ท	--- ซ	- ท - ล	----
--- ม	----	- ท --	- ท --	- ล --	- ล --	----	- ซ - ม

ประโยคที่ 6

--- ม	ม ม	- ม --	- ม - ซ	--- ร	--- ม	--- ซ	--- ล
--- ล	- ม	--- ร	----	--- ล	--- ล	--- ซ	--- ล

ประโยคที่ 7

-- ล ท	- ท - ล	-- ล ท	- ท - ล	-- ล ท	- ท - ล	- ท - ล	----
- ล - --	-- ล -	- ล - --	-- ล -	- ล - --	-- ล -	----	- ซ - ม

ประโยคที่ 8

----	- มี้ - มี้	- มี้ - รี้	- มี้ - ซี้	รี้ มี้	- ซี้ - ลี้	- ที้ - ลี้	- ซี้ - มี้
--- ม	----	- ม - ร	- ม - ซ	- คี	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม

ประโยคที่ 9

----	- มี่ - มี่	- มี่ - รี่	- มี่ - ฌี่	รี่ยี่	- ฌี่ - ตี่	- ที่ - ตี่	- ฌี่ - มี่
--- ม	----	- ม - ร	- ม - ฌ	- คี่	- ฌ - ต	- ท - ต	- ฌ - ม

ประโยคที่ 10

----	- มี่ - มี่	- มี่ - รี่	- มี่ - ฌี่	--- รี่	--- มี่	--- ฌี่	--- ตี่
--- ม	----	- ม - ร	- ม - ฌ	--- ต	--- ท	--- ฌ	--- ต

ประโยคที่ 11

- มี่ - รี่	- ท - ต	--- ฌ	-- ต ท	-- ต ท	- คี่ - รี่	- มี่ - คี่	- รี่ - มี่
-- ร -	-- ต -	- ร --	- ฌ --	- ฌ --	- ค - ร	- ม - ค	- ร - ม

ประโยคที่ 12

- ตี่ - ฌี่	- มี่ - รี่	- คี่ - มี่	- รี่ - คี่	ต ท	--- ต	- รี่ - มี่	- รี่ - ต
- ต - ฌ	- ม - ร	- ค - ม	- ร - ค	- ฌ	- ต --	- ร - ม	- ร - ต

ประโยคที่ 13

-- ต ท	- ท - ต	-- ต ท	- ท - ต	-- ต ท	- ท - ต	-- มี่ -	มี่ยี่ - มี่
- ต - -	-- ต -	- ต - -	-- ต -	- ต - -	-- ต -	--- ม	-- มี่

ประโยคที่ 14

-- รี่ -	รี่ยี่ - รี่	-- คี่ -	คี่ คี่ - คี่	-- ต ท	--- ต	-- มี่ - -	มี่ยี่ - มี่
--- ร	--- ร	--- ค	--- ค	- ฌ - -	- ต --	--- ม	--- ม

ประโยคที่ 15

-- รี่ -	รี่ยี่ - รี่	-- คี่ -	คี่ คี่ - คี่	-- ต ท	--- ต	-- มี่ - -	มี่ยี่ - มี่
--- ร	--- ร	--- ค	--- ค	- ฌ - -	- ต --	--- ม	--- ม

ประโยคที่ 16

-- รี่ -	รี่ยี่ - รี่	-- คี่ -	คี่ คี่ - คี่	-- ต ท	--- ต	- รี่ - มี่	- รี่ - ต
--- ร	--- ร	--- ค	--- ค	- ฌ - -	- ต --	- ร - ม	- ร - ต

ประโยคที่ 17

-- ต ท	- ท - ต	-- ต ท	- ท - ต	- ท - ต	คี่ รี่ - คี่	-- ต ท	--- ต
- ต - -	-- ต -	- ต - -	-- ต -	-- ต -	--- ฌ	- ฌ - -	- ต - -

ประโยคที่ 18

- ท - ท	คี่ รี่ - คี่	-- ต ท	--- ต	- มี่ - รี่	- คี่ - มี่	- รี่ - คี่	- ท - ต
-- ต -	--- ฌ	- ฌ - -	- ต - -	- ม - ร	- ค - ม	- ร - ค	-- ต -

ประโยคที่ 19

- มี่ รี่ -	รี่ยี่ - รี่	--- ฌ	-- ต ท	- ต - ท	- ค - ร	- ม - ค	- ร - ม
--- ท	- ต - ฌ	- ร --	- ฌ --	- ม - ฌ	- ค - ร	- ม - ค	- ร - ม

2. จังหวะหน้าทับ

เพลงเร็วท้ายแม่เพลงนี้ มีจังหวะหน้าทับตะโพนมอญกับเปิงมางคอก ชั้นเดียวเข้ามากำกับ ซึ่งลักษณะหน้าทับในเพลงนี้ไม่มีรูปแบบที่ตายตัว แต่ตะโพนมอญกับเปิงมางคอกต้องบรรเลงให้มีความสัมพันธ์กับเพลงและจังหวะ

การวิเคราะห์เพลงจะแบ่งออกเป็นประเด็น ดังนี้

1. บันไดเสียง
2. การดำเนินทำนอง

ท่อนที่ 1

ประโยคที่ 1

- รี่ - -	- ล - ท	- ท - ท	คี่ รี่ - คี่	- รี่ - คี่	- ล - ซ	- ลี - ซี่	- มี่ - รี่
- - - ซ	- - ซ ม	- - ล -	- - - ซ	- - ค -	- - ซ -	- - ซ -	- - ร -

ประโยคที่ 2

- - รี่ มี่	พี่ - - ซี่	- ลี - ซี่	- มี่ - รี่	- - ที่ ที่	- ลี - ซี่	- - - ซี่	พี่ มี่ - มี่
- คี่ - -	- ซ - -	- - ซ -	- - ร -	- ท - -	- ล - ซ	- ซ - -	- - รี่ -

- มี่ - ซี่	- มี่ - รี่	- รี่ - -	- รี่ - -
คี่ - รี่ -	รี่ยี่ - คี่ -	- ซ - ร	- - - -

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1-3 มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ประโยคที่ 1 และประโยคที่ 2 ห้องที่ 1 – 4 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ส่วนประโยคที่ 2 ห้องที่ 5 – 8 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1 – 2 มีลักษณะทำนอง 3 ลักษณะคือ ลักษณะที่ 1 ห้องที่ 1 – 4 มีลักษณะทำนองการตีสลับมือ ขวา – ซ้าย และคู่สี่ โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองเสียงซอลขึ้นไปหา

เสียงโดสูง

ลักษณะที่ 2 ห้องที่ 5 – 8 มีลักษณะทำนองการตีคู่แปดสลับมือขวา – ซ้าย – ขวา โดยมีการเล่นซ้ำทำนองในระหว่างประโยค เพื่อย้ำเสียงซอล

ลักษณะที่ 3 ประโยคที่ 2 ห้องที่ 1 – 2 มีลักษณะทำนองการดีไ้ระดับเสียงโดสูงขึ้นไปหาเสียงซอลสูง และการดีคู่แปดสลับมือขวา – ซ้าย – ขวา โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองเสียงลาสูงลงมาหาเสียงเรสูง

ส่วนประโยคที่ 2 ห้องที่ 5 – 12 มีลักษณะเนื้อทำนองเพลงเกินแปดห้อง ส่วนลักษณะทำนองเป็นสำนวนซ้ำทำยประโยค ซึ่งมีการดีไ้ระดับเสียงและการดีสลับมือซ้าย – ขวา โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองเสียงที่สูงลงมาหาเสียงเรสูง และทำยประโยคมีการลงลักจังหวะ

ท่อนที่ 2

ประโยคที่ 1

- - ล ท	ค้ - - รี้	- ล - ซ	- ซ - -	- รี้ - -	รี้ ม้ - รี้	- - - ค้	- ท - รี้
- ซ - -	- ร - -	- - ซ -	- ร - ร	- - - ค้	- - ค้ ล	- - - ท	- - ล -

ประโยคที่ 2

- ท้ - ล้	- - ซ้ ซ้	- - - -	ซ้ ล้ - ซ้	- - ล ท	ค้ - - รี้	- ล - ซ	- ซ - -
- ท - ล	- ซ - -	- รี้ - มี้	- - - รี้	- ซ - -	- ร - -	- - ซ -	- ร - ร

ประโยคที่ 3

- รี้ - -	รี้ ม้ - รี้	- - ค้ -	- ท - รี้	- ท้ - ล้	- - ซ้ ซ้	- - - -	ซ้ ล้ - ซ้
- - - ค้	- - ค้ ล	- - - ท	- - ล -	- ท - ล	- ซ - -	- รี้ - มี้	- - - ร

ประโยคที่ 4

- - - ซ้	ฟ้ - ฟ้ ซ้	- ล้ - ซ้	ฟ้ ม้ - รี้	- - ท้ ท้	- ล้ - ซ้	- - - ซ	ฟ้ ม้ - มี้
- ซ - -	- มี้ - ซ	- - ซ -	- - ร -	- ท - -	- ล - ซ	- ซ - -	- - รี้ -

- มี้ - ซ้	- มี้ - รี้	- รี้ - -	- รี้ - -
- ค้ - ร -	รี้ - ค้ -	- ซ - ร	- - - -

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1 – 4 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาฆูต ซลทXรมX โดยมีเสียงโดเป็นเสียงจร

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1 มีลักษณะการลักจังหวะของทำนองเพลง โดยใช้การดีไ้ระดับเสียงต่ำไปหาเสียงสูง และการดีสลับมือซ้าย – ขวา จากนั้นประโยคที่ 2 ห้องที่ 1 – 4 มีลักษณะทำนองการดีคู่แปด ซึ่งมีการเคลื่อนที่ของเสียงที่สูงลงมาหาเสียงซอลสูง ในประโยคที่ 2 ห้องที่ 5 – 8 ถึงประโยคที่ 3 นั้น เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองกลับต้นเพลงอีกครั้ง จากนั้นประโยคที่ 4 ห้องที่ 1 – 4

มีลักษณะทำนองของการตีไถ่ระดับเสียงซอลสูงลงมาหาเสียงเรสูง ส่วนห้องที่ 5 – 12 มีลักษณะทำนองเป็นสำนวนซ้ำทำโยค ซึ่งมีการตีไถ่ระดับเสียงและการตีสลับมือซ้าย – ขวา โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองเสียงที่สูงลงมาหาเสียงเรสูง และทำโยคมีการลงลักจังหวะ

ทางลงเพลงเร็ว

(ท่อนที่ 2 ประโยคที่ 4 ห้องที่ 9 – 12)	--- มี่	- ซี่ - มี่	- รี่ - คี่	-- คี่ คี่	-- มี่ มี่
	--- ม	- ซ - ม	- ร - ค	- ค --	- ม --

- ซี่ - มี่	- รี่ - มี่	- ซี่ - มี่	- รี่ - มี่	- ซี่ - มี่	- รี่ - คี่	-- คี่ คี่	-- มี่ มี่
- ซ - ม	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ค	- ค --	- ม --

- ซี่ - มี่	- รี่ - มี่	- ซี่ - มี่	- รี่ - มี่	- ซี่ - มี่	- รี่ - คี่	-- มี่ มี่	- รี่ - คี่
- ซ - ม	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ค	- ม --	- ร - ค

-- มี่ มี่	- รี่ - คี่	-- มี่ มี่	- รี่ - คี่	-- มี่ มี่	- รี่ - คี่	- มี่ รี่ คี่	- มี่ รี่ คี่
- ม --	- ร - ค	- ม --	- ร - ค	- ม --	- ร - ค	- ม ร ค	- ม ร ค

(ถอนซำลง)

- มี่ รี่ คี่	- มี่ รี่ คี่	--- คี่
- ม ร ค	- ม ร ค	--- ค

บันไดเสียง

ทางลงเพลงเร็ว มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีกลุ่มเสียงปัญญาคุณ ครมXซลX

การดำเนินทำนอง

ลักษณะของทางลงเพลงเร็ว จะบรรเลงติดต่อกับท่อนที่ 2 ประโยคที่ 4 ห้องที่ 9 – 12 ในเที่ยวสองไปเลย โดยมีการฝากเสียงมีสูงไว้ในทำโยคของท่อนที่ 2 ซึ่งลักษณะทำนองเพลงมีการตีคู่แปด โดยมีการเคลื่อนที่ของเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ ซึ่งมีเสียงหลักคือ ซี่ มี่ รี่ คี่ จากนั้นมีการทอนทำนองเพลงลงมาเรื่อยๆ แล้วเพิ่มความเร็วของจังหวะให้เร็วขึ้นเรื่อยๆ โดยมีเสียงหลักคือ มี่ รี่ คี่ ครบ 4 เที่ยว จึงทอนซำลงที่เสียงโดสูง

จากการวิเคราะห์พบว่า เพลงเร็วท้ายแม่เพลง มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางคือ ทางเพียงออล่าง และทางเพียงออบน ซึ่งมีลักษณะการดำเนินทำนองใช้การตีสลับมือซ้าย – ขวา คู่แปดและการตีไล่ระดับเสียง และมีเนื้อทำนองที่พิเศษคือ ทั้ง 2 ท่อน มีเนื้อทำนองที่เกินแปดห้อง นอกจากนี้ในท่อนที่ 2 ยังมีการบรรเลงลักจังหวะของทำนองเพลง ฟังดูเหมือนขัดจังหวะแต่จะเต็มจังหวะในท้ายประโยค และลักษณะทำนองเพลงในส่วนท้ายประโยคยังมีทำนองซ้ำท้ายประโยคทั้ง 2 ท่อน ส่วนทางลงเพลงเร็วในลักษณะนี้ ทางปากลัดถือว่าการจบเพลงที่เป็นเอกลักษณ์ของทางเฉพาะ และส่วนมากเพลงมอญทางปากลัดก็จะจบทำนองนี้เสมอ

4.3 การเปรียบเทียบลักษณะการใช้มือห้องมอญวงใหญ่ในเพลงพระฉันทมอญ ของบ้านคนตรีเสนาะ และบ้านนายชื่น หริมพานิช

ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆในเรื่องเพลงพระฉันทมอญ ของบ้านคนตรีเสนาะและบ้านนายชื่น หริมพานิช ผู้วิจัยพบว่า มีลักษณะที่เหมือนและแตกต่างกัน ในส่วนที่แตกต่างกันคือ

1. จำนวนเพลงที่ใช้

ทางบ้านคนตรีเสนาะ มีเพลงในเพลงพระฉันทมอญ 6 เพลง

ทางบ้านนายชื่น หริมพานิช มีเพลงในเพลงพระฉันทมอญ 4 เพลง

2. การใช้เพลง

บ้านคนตรีเสนาะ	บ้านนายชื่น หริมพานิช
1. เพลงละครชาตกอปอน	1. เพลงคายนทอ
2. เพลงชะปอยทอ	2. เพลงแม่นีฮารา
3. เพลงเลอทอ	3. เพลงตีโต้คเกล้าะบี
4. เพลงจ๊ากมัวกะป้าต	4. เพลงเร็วท้ายแม่เพลง
5. เพลงชะเคหนก	
6. เพลงยกตะลุ่ม	

3. การดำเนินทำนอง โดยมีลักษณะมือห้องที่แตกต่างกัน

และในส่วนที่เหมือนกัน ผู้วิจัยพบว่าเพลงพระฉันทมอญ ของทางบ้านคนศรีสะเกษและบ้านนายชื่น
 หริมพานิช มีเพลงที่มีทำนองใกล้เคียงกันอยู่คือ เพลงชะปวยทอกับเพลงคายทอ จึงจะนำเสนอเพื่อ
 เปรียบเทียบในด้านรูปแบบการดำเนินทำนองและการใช้มือฆ้อง ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์เปรียบเทียบ
 ในประเด็นที่ว่าด้วยความเหมือนและความแตกต่างตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. บันไดเสียง
2. การดำเนินทำนอง

เพลงชะปวยทอ

1. สังกีตลักษณ์

เพลงชะปวยทอ มีรูปแบบดังนี้

ก / ข / ค / ง /

โดยกำหนดให้ ก แทนท่อนหนึ่ง
 ข แทนท่อนสอง
 ค แทนท่อนสาม
 ง แทนท่อนสี่

2. จังหวะ

จังหวะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. จังหวะฉิ่ง

ในเพลงชะปวยทอ จะใช้จังหวะฉิ่ง สองชั้น ซึ่งจังหวะฉิ่งจะตีเปิด - ปิดดังนี้

--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ
----------	---------	----------	---------	----------	---------	----------	---------

2. จังหวะหน้าทับ

ในเพลงพระฉันทมอญ เพลงที่ 2 เพลงชะปวยทอ จะไม่มีจังหวะหน้าทับมา
 กำกับ

เพลงคายทอ

1. สังกีตลักษณ์

เพลงคายทอ มีรูปแบบดังนี้

ก / ข / ค / ง /

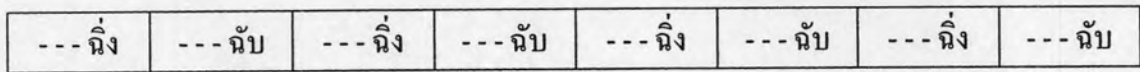
- โดยกำหนดให้ ก แทนท่อนหนึ่ง
 ข แทนท่อนสอง
 ค แทนท่อนสาม
 ง แทนท่อนสี่

2. จังหวะ

จังหวะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. จังหวะฉิ่ง

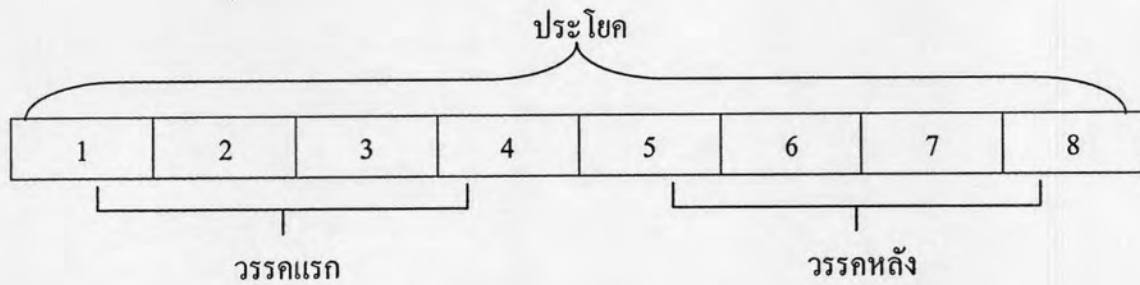
ในเพลงคาสทอ จะใช้จังหวะฉิ่ง สองชั้น ซึ่งจังหวะฉิ่งจะตีเปิด - ปิดดังนี้

2. จังหวะหน้าทับ

ในเพลงพระฉันทมอญ เพลงที่ 1 เพลงคาสทอ จะไม่มีจังหวะหน้าทับมากำกับ

ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพลงพระฉันทมอญทั้ง 2 ทางคือ ทางบ้านคนตรีเสนาะ(ทางปฐมธานี) กับ ทางบ้านนายชื่น หริมพานิช(ทางปากกลัด) และผู้วิจัยมีข้อตกลงเบื้องต้นว่า ใน 4 ห้องเพลงเท่ากับ 1 วรรค และ 2 วรรค เป็น 1 ประโยค ดังแผนภาพต่อไปนี้

ซึ่งมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

ท่อนที่ 1

ประโยคที่ 1

ทางปฐมธานี 1

--- ล	ม ม	--- ล	ช -- ช	-- ท ล	--- ช	-- ม ม	- ร - ค
--- ม	- ม - -	- ม - -	- ม - ร	----	ช ม - ร	- ม - -	- ร - ค

ทางปากลัด 1

---ม	ม ม	-ล--	-ล-ช	---ร	-ม-ช	---ล	-ร-ค
---ล	-ม	---ม	---ร	---ล	-ล-ช	---ล	-ร-ค

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ในประโยคที่ 1 นี้ มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงขอบนเหมือนกัน

การดำเนินทำนอง

มีการขึ้นต้นเพลงที่ใช้ลูกสะบัด 3 เสียงเหมือนกัน

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ห้องที่ 1 ของทั้ง 2 ทาง มีการขึ้นเพลงคนละเสียง ในทางปากลัดจะขึ้นด้วยเสียงมี แต่ในทางปทุมธานีจะขึ้นด้วยเสียงลา ทั้ง 2 ทาง มีลักษณะที่แตกต่างกันคือ ในทางปทุมธานีมี ลักษณะการดำเนินทำนองของการเรียงเสียงกัน โดยมีทำนองหลักคือ ม ล ช ม ช ซึ่งในทางปากลัดจะมีลักษณะการดำเนินทำนองเพลงของการข้ามเสียงไปมา ทางปทุมธานีจะเคลื่อนที่จากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ โดยมีเสียงหลักคือ ล ช ม ร ค ซึ่งในทางปากลัดจะมีการเคลื่อนที่จากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง โดยมีเสียงหลักคือ ร ม ช ล ค

ประโยคที่ 2

ทางปทุมธานี 2

---ค	---ค	-ท-ท	ค ร - ค	-ท ร -	ท ล --	ช ล --	ช ล ท ค
---ช	-ค --	--ล-	---ช	---ล	--ช ม	---ร ม	---ค

ทางปากลัด 2

-ล--	ชช-ค	-ช-ม	-ร-ค	-ท--	-ร--	-ท-ท	ค ร - ค
-ล-ช	-ร-ค	-ช-ม	-ร-ค	--ลล	--ชช	--ล-	---ช

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคที่ 2 มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงขอบนเหมือนกัน

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

วรรคแรกของทั้ง 2 ทาง มีการดำเนินทำนองเพลงที่แตกต่างกัน ในทางปทุมธานีมีการใช้ลูกต่างมือในห้องที่ 1 ส่วนทางปากลัดเป็นการดำเนินทำนองคู่แปด ส่วนวรรคหลังทางปทุมธานีมีลักษณะทำนองเพลงการเรียงเสียงกัน แต่ทางปากลัดจะมีลักษณะทำนองเพลงของการตีย้ำเสียงลากับซอล

ประโยคที่ 3

ทางปทุมธานี 3

- มี่ - รี่	- คี่ - รี่	คี่ ท --	คี่ รี่ - คี่	-- ล ท	-- ล ล	ท ล --	- ซ - ล
- ม - ร	- ค --	-- ล ท	--- ซ	- ซ --	- ล --	-- ซ ม	- ร - ม

ทางปากลัด 3

----	ซ ซ - คี่	- ซี่ - มี่	- รี่ - คี่	ล ท	--- ล	- รี่ - มี่	- รี่ - ล
- ซ - ค	- ร - ค	- ซ - ม	- ร - ค	- ซ	- ล --	- ร - มี่	- รี่ - ม

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคที่ 3 ของทั้ง 2 ทาง มีการใช้บันไดเสียง 2 บันไดเสียงคือ วรรคแรกใช้ทางเพียงออบนและวรรคหลังใช้ทางเพียงออล่างเหมือนกัน

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ในวรรคแรกของทางปทุมธานี มีลักษณะทำนองเพลงการตีเรียงเสียง ส่วนทางปากลัด มีลักษณะทำนองเพลงขึ้นด้วยมือซ้ายตี 2 ลูก และต่อด้วยทำนองการใช้คู่แปด

ประโยคที่ 4 - 5

ทางปทุมธานี 4

---	ค ท - ล	---	ค ท - ล	- มี่ - รี่	ค ท - ล	--- ซ	-- ล ท
-- ร -	-- ล -	-- ร -	-- ล -	-- ร -	-- ล -	- ร --	- ซ --

ทางปากถัด 4

ล ท	--- ล	ล ท	--- ล	ล ท	--- ล	--- ช	-- ล ท
- ช	- ล --	- ช	- ล --	- ช	- ล --	- ร --	- ช --

ทางปทุมธานี 5

- ม ร -	ร - ร -	--- ช	-- ล ท	-- ล ท	- ร --	- ม ร -	ร - ร -
--- ท	- ล - ช	- ร --	- ช --	- ช --	--- ท	--- ท	- ล - ช

ทางปากถัด 5

- ม ร -	ร ท --	--- ช	-- ล ท	ล ท	- ร - ม	- ร - ท	- ล - ช
--- ท	-- ล ช	- ร --	- ช --	- ช	- ร - ม	- ร - ช	- ม - ร

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคที่ 4 และ 5 ของทั้ง 2 ทาง มีการใช้บันไดเสียงเดียวกันคือ ทางเพียงออถ่าง
การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 5 ของทั้ง 2 ทาง เป็นการบรรเลงสำนวนการจบประโยค

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ทางปทุมธานี เป็นการใช้ลักษณะการตีเรียงเสียงกัน โดยไล่เสียงจากเสียงสูงลงมา
หาเสียงต่ำ ส่วนทางปากถัด จะใช้วิธีการสลับสามเสียง ในห้องที่ 5 – 8 มีลักษณะทำนองเพลงที่
แตกต่างกันคือ ทางปทุมธานี ลักษณะทำนองเพลงจะเป็นการตีสับมือซ้ายขวา ส่วนทางปากถัด จะมี
ลักษณะทำนองจะใช้การตีเป็นคู่แปด คู่สี่ คู่สาม

ประโยคที่ 6 – 9

ทางปทุมธานี 6

--- ช	- ม ม	- ม - ล	ช -- ช	-- ท ถ	--- ช	--- ช	-- ล ท
--- ร	- ม --	----	- ม - ร	----	ช ม - ร	- ร --	- ช --

ทางปากถัด 6

--- ช	ม ม	- ล --	- ล - ช	--- ร	- ม - ช	--- ช	-- ล ท
--- ร	- ม	--- ม	--- ร	--- ล	- ล - ช	- ร --	- ช --

ทางปฐมธานี 7

- มี่ -	รี่ -	---ช	--ลท	--ลท	-รี่-	- มี่ -	รี่ -
---ท	-ล-ช	-ร--	-ช--	-ช--	---ท	---ท	-ล-ช

ทางปากลัด 7

- ม ร -	ร ท --	---ช	- - ล ท	ล ท	- รี้ -	- รี้ -	- ล - ช
- - - ท	-- ล ช	- ร --	- ช - -	- ช	- ร - ม	- ร - ช	- ม - ร

ทางปฐมธานี 8

---ช	- ม ม	- ม - ล	ช -- ช	--ทล	---ช	---ช	--ลท
---ร	- ม --	----	- ม - ร	----	ช ม - ร	- ร --	- ช --

ทางปากลัด 8

---ช	ม ม	- ล --	- ล - ช	---ร	- ม - ช	---ช	--ลท
---ร	- ม	---ม	- - - ร	---ล	- ล - ช	- ร --	- ช - ม

ทางปฐมธานี 9

----	- รี้ -	- ท - มี่	- รี้ - ช	----	- ช - ช	---ช	--ลท
---ร	----	- ม - ม	- ร - ร	---ช	----	- ร --	- ช --

ทางปากลัด 9

- - - ท	---รี่	--รี่-	รี่รี่-รี่	--รี่-	รี่รี่-รี่	---ช	- - ล ท
---ม	---ร	---ร	---ช	---ร	---ช	- ร --	- ช --

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคที่ 6-9 ทั้ง 2 ทาง ยังคงใช้บันไดเสียงทางเพียงอย่างเดียวกัน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 8 ของทั้ง 2 ทาง มีลักษณะการบรรเลงที่เหมือนกับประโยคที่ 6 และประโยคที่ 9 ในห้องที่ 7-8 ของทั้ง 2 ทาง มีการบรรเลงที่เหมือนกัน

ลักษณะที่ต่างต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 8 ในทางปากลัด เสียงที่ ห้องที่ 8 มีการกรอลากเสียงที่ไปยังห้องที่ 1 ของประโยคที่ 9 ทางปทุมธานีของประโยคที่ 9 วรรคแรกมีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ และวรรคหลังมีการเคลื่อนที่ของทำนองจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง ส่วนในทางปากลัดนั้น เป็นการดำเนินทำนองในลักษณะการตีขึ้นทำนองเสียงเร และคกจังหวะที่เสียงชอลคู่สี่ โดยบรรเลงติดกัน 2 เที้ยว

ประโยคที่ 10

ทางปทุมธานี10

----	ร้ ม้ ร้ -	ร้ - ร้ -	ร้ ม้ ร้ -	----	ร้ ม้ ร้ -	- ร้ - ร้	-- ล ท
-- ล ท	--- ท	- ล - ท	--- ท	-- ล ท	--- ท	--- ช	- ช --

ทางปากลัด10

--- ร้	- ร้ --	ม้ ร้ - ร้	- ร้ --	ม้ ร้ - ร้	- ร้ --	ม้ ร้ - ร้	- ร้ --
-- ท -	- ท - ท	- - ท -	- ท - ท	- - ท -	- ท - ท	- - ท -	- ท - ท

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคที่ 10 ของทั้ง 2 ทาง ยังคงใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ทางปทุมธานี มีลักษณะการดำเนินทำนองโดยการตีเก็บทำนองไปมา ส่วนทางปากลัด มีลักษณะการดำเนินทำนองการตีขึ้นทำนองเสียงที่ โดยใช้คู่สามเป็นเสียงประสานและมีจังหวะตกที่มือซ้าย ซึ่งบรรเลงซ้ำทำนอง 4 เที้ยว

ประโยคที่ 11

ทางปทุมธานี11

- ม้ ร้ -	ร้ - ร้ -	--- ช	-- ล ท	-- ล ท	- ร --	-- ล ท	- ร้ - ม้
--- ท	- ล - ช	- ร --	- ช --	- ช --	--- ท	ล ช --	- ร - ม

ทางปากลัด11

- ม้ ร้ -	ร้ ท --	--- ช	- - ล ท	- ท - -	- ล - ท	-- ล ท	- ร้ - ม้
--- ท	-- ล ช	- ร --	- ช --	-- ล ช	----	ล ช --	- ร - ม

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคที่ 11 ทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ห้องที่ 5 – 6 ที่มีการใช้มือฆ้องต่างกันคือ ทางปทุมธานี จะตีในทำนองขึ้น – ลง

/ - ซลท / - รี่ - ท / ส่วนทางปากถัด จะตีทำนองลง – ขึ้น / - ทลซ / - ล - ท /

ประโยคที่ 12 – 13

ทางปทุมธานี 12

--- มี่	--- มี่	- ลี่ - ซี่	- มี่ - รี่	- มี่ รี่ รี่	--- รี่	--- ซ	-- ล ท
--- ล	- ม --	- ล - ซ	- ม - ร	--- ซ	- ร --	- ร --	- ซ --

ทางปากถัด 12

----	ซี่ - ซี่ ซี่	- ลี่ - ซี่	- มี่ - รี่	--- คี่	--- ท	-- ล ท	----
----	- ซ - -	- ล - ซ	- ม - ร	--- ซ	----	ล ซ - ม	----

ทางปทุมธานี 13

- มี่ รี่ -	รี่ - รี่ -	--- ซ	-- ล ท	-- ล ท	- รี่ --	- มี่ รี่ -	รี่ - รี่ -
--- ท	- ล - ซ	- ร --	- ซ --	- ซ --	--- ท	--- ท	- ล - ซ

ทางปากถัด 13

- ม ร -	ร ท --	--- ซ	-- ล ท	ล ท	- รี่ - มี่	- รี่ - ท	- ล - ซ
- - - ท	-- ล ซ	- ร --	- ซ - -	- ซ	- ร - ม	- ร - ซ	- ม - ร

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคที่ 12 - 13 ทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

การดำเนินทำนอง

ทำนองในห้องที่ 3 – 4 ของทั้ง 2 ทาง มีลักษณะการเคลื่อนที่ของเสียงสูงลงไปหาเสียงต่ำ โดยมีเสียงหลักคือ ลี่ ซี่ มี่ รี่ ที่เหมือนกัน

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ส่วนทำนองเพลงในวรรคแรกมีส่วนที่แตกต่างบ้างในห้องที่ 1 – 2 ทางปทุมธานี จะใช้ลักษณะทำนองตีเสียงมีคู่ห้าและกลับไปเสียงมีคู่แปด ส่วนทางปากลัดในห้องที่ 1 จะเว้น ทำนอง 1 ห้องเพลง แล้วไปตีเสียงซอลสูงในห้องที่ 2 และวรรคหลังทางปทุมธานี จะมีลักษณะ ทำนองลูกโยนเสียงเรสูง ในห้องที่ 5 – 6 และต่อด้วยการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงจากเสียงต่ำไปหา เสียงสูง ส่วนทางปากลัด จะมีลักษณะทำนองเพลงที่มีการเคลื่อนที่จากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ โดยการตีเรียงเสียงกัน มีเสียงหลักคือ คํ ท ล ช ล ท ส่วนทางปากลัดมีการจบประโยคเพลงที่ห้องที่ 7 โดยเว้นจังหวะในห้องที่ 8 เอาไว้ และประโยคที่ 13 ของทั้ง 2 ทาง เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงที่ เหมือนกับประโยคที่ 5 (ดูรายละเอียดการวิเคราะห์ในประโยคที่ 5)

ประโยคที่ 14 – 17

ทางปทุมธานี 14

-- ช ช	- ช - ช	-- ช ล	--- ช	-- ช ล	--- ช	- ล --	ช ช - รี่
----	--- ค	- ม --	- ช --	- ม --	- ช --	- ล - ช	- ร - ร

ทางปากลัด 14

-- ช ล	--- ช	-- ช ล	--- ช	-- ช ล	--- ช	- ล --	ช ช - รี่
- ม - -	- ช --	- ม --	- ช --	- ม --	- ช --	- ล - ช	- - - ร

ทางปทุมธานี 15

- มี่ - ชี่	- มี่ --	รี่ รี่ --	คํ คํ - ท	- ล - ล	ท ล --	ท ล --	ช ช - รี่
- ม - ช	- ม - ร	--- ค	--- ม	-- ช -	-- ช ล	-- ช ม	- ร - ร

ทางปากลัด 15

--- มี่	- ชี่ - รี่	- มี่ - รี่	- คํ - ท	- ล - ล	ท ล --	ท ล - ล	- ช - รี่
--- ม	- ช - ร	- ม - ร	- ค - ม	-- ช -	-- ช ล	-- ช -	- ร - ร

ทางปทุมธานี 16

- มี่ - ชี่	- มี่ --	รี่ รี่ --	คํ คํ - ท	- ล - ล	ท ล --	ท ล --	ช ช - รี่
- ม - ช	- ม - ร	--- ค	--- ม	-- ช -	-- ช ล	-- ช ม	- ร - ร

ทางปากลัด 16

--- มี่	- ชี่ - รี่	- มี่ - รี่	- คํ - ท	- ล - ล	ท ล --	ท ล - ล	- ช - รี่
--- ม	- ช - ร	- ม - ร	- ค - ม	-- ช -	-- ช ล	-- ช -	- ร - ร

ทางปทุมธานี 17

- มี่ - ฌ์	- มี่ --	รึ รึ --	คึ คึ - ท	- ล - ล	ท ล --	ท ล --	ช ล - ช
- ม - ฌ	- ม - ร	--- ค	- - - ม	- - ฌ -	-- ฌ ล	-- ฌ ม	- - - ร

ทางปากลัด 17

--- มี่	- ฌ์ - รึ	- มี่ - รึ	- คึ - ท	ช ล	--- ฌ	- คึ - รึ	- คึ - ฌ
--- ม	- ฌ - ร	- ม - ร	- ค - ท	- ม	- ฌ --	- ค - ร	- ค - ฌ

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคทั้งหมดของทั้ง 2 ทาง มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่างเหมือนกัน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 15 มีทิศทางเคลื่อนที่ของเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำเหมือนกัน ส่วนวรรคหลังมีลักษณะทำนองเพลงที่เหมือนกันทั้ง 2 ทาง

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 14 วรรคแรกของทางปทุมธานี จะมีลักษณะทำนองเป็นลูกโยนเสียงซอล ส่วนทางปากลัด จะมีลักษณะการตีทำนองขึ้นเสียงซอล ประโยคที่ 15 วรรคแรกของทางปทุมธานี มีลักษณะการบรรเลงทำนองเก็บมากกว่าทางปากลัด โดยทางปากลัดจะบรรเลงทำนองห่างๆ

ประโยคที่ 18 – 20

ทางปทุมธานี 18

-- ฌ ฌ	- ฌ - ฌ	-- ฌ ล	--- ฌ	- ฌ --	- ม - ม	ช - ม ฌ	- ฌ - ฬี
--- -	--- ค	- ม --	- ฌ --	- ค - ค	-- ร -	- ร --	- ค - ค

ทางปากลัด 18

-- ฌ ล	- ล - ฌ	-- ฌ ล	- ล - ฌ	-- ฌ์ ฌ์	- รึ - มี่	- ฬี - ฌ์	--- ฬี
- ฌ --	-- ฌ -	- ฌ --	-- ฌ -	- ฌ --	- ล - ท	- คึ - รึ	- รึ - คึ

ทางปทุมธานี 19

--- คึ	--- ฬี	- ฌ - ฬี	- ม - ร	- มี่ รึ รึ	-- รึ รึ	- ท - รึ	- มี่ - ฌ์
--- ค	--- ค	-- ค ค	-- ร ร	--- ฌ	- ร --	- ม - ร	- ม - ฌ

ทางปากถัด 19

--- ฟี่	--- ถี่	- ชี่ - ฟี่	- มี่ - รี่	----	- คี่ - รี่	--- มี่	--- ชี่
--- คี่	--- ถี่	- ช - คี่	- ท - ถี่	----	- ช - ถี่	--- ท	--- ช

ทางปทุมธานี 20

----	ช ถ - ถ	ท ถ --	ช ถ - ช	-- ถ ท	- รี่ --	- มี่ รี่ -	รี่ - รี่ -
-- ร ม	-- ช -	-- ช ม	--- ร	- ช --	--- ท	--- ท	- ถ - ช

ทางปากถัด 20

-- ช ถ	- ถ - ช	-- ช ถ	- ถ - ช	----	- ช - ถ	ท ถ --	ช ถ - ช
- ช --	-- ช -	- ช --	-- ช -	- ร - ม	----	-- ช ม	- - - ร

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคที่ 18 ของทั้ง 2 ทาง วรรคแรกใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ส่วนวรรคหลังมีการเปลี่ยนบันไดเสียงที่เหมือนกันทั้ง 2 ทางคือ บันไดเสียงทางขวา ประโยคที่ 19 ของทั้ง 2 ทาง วรรคแรกยังคงใช้บันไดเสียงทางขวาเหมือนกัน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 20 วรรคแรกและวรรคหลังทางปทุมธานี จะมีลักษณะทำนองการจบประโยคทั้ง 2 วรรค ส่วนทางปากถัดในวรรคแรกจะใช้ลักษณะทำนองโยนเสียงซอล และจึงต่อด้วยทำนองการจบประโยคซึ่งมีลักษณะทำนองเพลงเหมือนกับวรรคแรกของทางปทุมธานี

ลักษณะที่แตกต่างกัน

บันไดเสียง

ประโยคที่ 19 ในวรรคหลังทางปทุมธานีจะใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง แต่ทางปากถัดจะใช้บันไดเสียงทางเพียงออบนเพราะมีการใช้กลุ่มเสียงปัญญามูล ครมXชลX ส่วนประโยคที่ 20 ทางปทุมธานีทั้งวรรคแรกและวรรคหลังจะใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง แต่ทางปากถัดในวรรคแรกยังคงใช้บันไดเสียงทางเพียงออบนอยู่ เพราะเป็นทำนองที่ต่อเนื่องมาจากวรรคหลังของประโยคที่ 19 ส่วนในวรรคหลังมีการเปลี่ยนบันไดเสียงมาใช้ทางเพียงออล่าง เพราะพบกลุ่มเสียงที่ใช้ตรงกับกลุ่มเสียงปัญญามูล ชลทXรมX

การดำเนินทำนอง

ส่วนลักษณะทำนองเพลงของทั้ง 2 ทาง ในทางปทุมธานีวรรคแรกจะมีลักษณะทำนองการใช้ลูกโยนเสียงซอล โดยการตีขึ้นเสียงซอลมือเดียวและเคลื่อนที่ไปหาคู่ห้า จากนั้นกลับไปตีเสียงซอลคู่แปด ซึ่งทำนองโยนนี้ถือเป็นเอกลักษณ์ของทางปทุมธานี ส่วนวรรคแรกของทางปากลัด ก็มีลักษณะการใช้ทำนองโยนเสียงซอลเช่นกัน แต่ลักษณะทำนองมีความแตกต่างกัน โดยทางปากลัดจะมีลักษณะการใช้เสียงซอลคู่แปด และเคลื่อนที่ไปหาเสียงลาจากนั้นกลับไปเล่นเสียงซอลตามเดิม ซึ่งตีซ้ำกัน 2 เที้ยว ทำนองโยนนี้ก็ถือเป็นเอกลักษณ์ของทางปากลัดเช่นกัน ส่วนในวรรคหลังของทางปทุมธานี มีลักษณะการใช้มือฆ้องถ่างมือ โดยมีมือซ้ายจะอยู่ที่เสียงโดและมือขวายู่ที่เสียงฟา ส่วนทางปากลัด มีลักษณะการดำเนินทำนองของการเคลื่อนที่ของเสียงซอลสูงลงมาหาเสียงฟาสูง แต่ใช้คู่สี่ ประโยคที่ 19 วรรคแรกทางปทุมธานียังคงใช้การถ่างมือ โดยมีการเคลื่อนที่ของเสียงซอลสูงลงมาหาเสียงเรสูง ซึ่งมีมือซ้ายตีขึ้นเสียงโดตลอด โดยมีเสียงหลักที่มือขวาคือ ซุ ฟิ มั ริ ส่วนทางปากลัดมีลักษณะการใช้คู่สี่ คู่แปด สลับกัน โดยมีการเคลื่อนที่ของเสียงเหมือนกับทางปทุมธานี โดยมีเสียงหลักคือ ซุ ฟิ มั ริ และในวรรคหลังของทางปทุมธานี มีลักษณะการตีย้ำเสียงเรสูง จากนั้นเคลื่อนที่จากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง โดยมีเสียงหลักคือ ท ริ มั ซุ ส่วนทางปากลัด ในห้องที่ 5 มีการเว้นจังหวะ 1 ห้องเพลง จากนั้นมีการเคลื่อนที่ของเสียงต่ำไปหาเสียงสูงเช่นเดียวกัน โดยมีเสียงหลักที่ไม่เหมือนกับทางปทุมธานีคือ คั ริ มั ซุ

ท่อนที่ 2

ประโยคที่ 1 - 4

ทางปทุมธานี 1

-ซ-ล	ท ล --	----	-ซ-ล	-ท ล ล	--ล ล	---ซ	--ล ท
-ร--	--ซ ม	-ร-ม	-ร-ม	---ร	-ล--	-ร--	-ซ--

ทางปากลัด 1

--ล ล	-ซ-ม	-ร-ม	-ซ-ล	---ท	ท ท	-ริ--	-ล-ท
-ล--	-ซ-ล	-ล-ม	-ซ-ล	---ม	-ท	---ซ	----

ทางปทุมธานี 2

----	-ท-ท	--ริ ริ	-ล-ล	ท ล--	ท ล--	ท ล--	ซ ล-ซ
---ม	---ม	-ร--	--ซ-	--ซ ล	--ซ ล	--ซ ม	---ร

ทางปากลัด 2

---ท	---ท	----	-ซ-ล	ท ล--	-ซ-ล	ท ล--	ซ ล-ซ
---ม	---ม	---ม	----	--ซ ม	-ร-ม	--ซ ม	---ร

ทางปทุมธานี 3

-ช-ด	ท ล --	----	-ช-ด	-ท ล ล	--ลล	---ช	--ลท
-ร--	--ชม	-ร-ม	-ร-ม	---ร	-ล--	-ร--	-ช--

ทางปากลัด 3

--ลล	-ช-ม	-ร-ม	-ช-ด	---ท	ทท	-ร--	-ล-ท
-ล--	-ช-ล	-ล-ม	-ช-ล	---ม	-ท	---ช	----

ทางปทุมธานี 4

----	-ท-ท	--ร-ร	-ล-ล	ทล--	ทล--	ทล--	ชล-ช
---ม	---ม	-ร--	--ช-	--ชล	--ชล	--ชม	---ร

ทางปากลัด 4

---ท	---ท	----	-ช-ด	ทล--	-ช-ด	ทล--	ชล-ช
---ม	---ม	---ม	----	--ชม	-ร-ม	--ชม	---ร

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1-4 ท่อนที่ 2 ของทั้ง 2 ทาง มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงอย่างเดียว

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 1 วรรคแรกของทางปทุมธานี มีลักษณะการดำเนินทำนองการตีเรียงเสียงกันจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำและกลับไปหาเสียงเดิม ส่วนทางปากลัด จะมีลักษณะทำนองที่ตีเป็นคู่แปดกับคู่สี่ วรรคหลังของทางปทุมธานี จะใช้ลูกโยนเสียงลา และเคลื่อนที่ของทำนองไปหาเสียงที่ ส่วนทางปากลัด จะใช้ลักษณะการตีขึ้นเสียงที ด้วยลูกสะเคาะเสียงเดียว ประโยคที่ 2 วรรคแรกของทางปทุมธานี มีลักษณะการดำเนินทำนองเคลื่อนที่ของเสียงต่ำไปหาเสียงสูง ส่วนทางปากลัด มีลักษณะการดำเนินทำนองการตีเสียงที่คู่สี่ ด้วยทำนองห่างๆและในวรรคหลังทางปทุมธานีมีลักษณะการเก็บทำนองมากกว่าทางปากลัด

ในประโยคที่ 3 เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 1 และในประโยคที่ 4 ก็เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 2 เช่นกัน

ประโยคที่ 5 – 6

ทางปทุมธานี 5

-ช-ล	ท ล--	----	-ช-ล	-ท ลล	--ลล	---ช	--ลท
-ร--	--ชม	-ร-ม	-ร-ม	---ร	-ล--	-ร--	-ช--

ทางปากลัด 5

--ลล	-ช-ม	-ร-ม	-ช-ล	---ท	ทท	-ร--	-ล-ท
-ล--	-ช-ล	-ล-ม	-ช-ล	---ม	-ท	---ช	----

ทางปทุมธานี 6

----	ร ม ร -	ร - ร -	ร ม ร -	----	ร ม ร -	-ร-ร	--ลท
--ลท	---ท	-ล-ท	---ท	--ลท	---ท	---ช	-ช--

ทางปากลัด 6

---ร	-ร--	ม ร - ร	-ร--	ม ร - ร	-ร--	ม ร - ร	-ร--
--ท-	-ท-ท	--ท-	-ท-ท	--ท-	-ท-ท	--ท-	-ท-ท

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคที่ 5-6 ของทั้ง 2 ทาง มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 5 วรรคแรกของทางปทุมธานี มีลักษณะการดำเนินทำนองการตีเรียงเสียงกันจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำและกลับไปหาเสียงเดิม ส่วนทางปากลัด จะมีลักษณะทำนองที่ดีเป็นคู่แปดกับคู่สี่ วรรคหลังของทางปทุมธานี จะใช้ลูกโยนเสียงลา และเคลื่อนที่ของทำนองไปหาเสียงที่ ส่วนทางปากลัด จะใช้ลักษณะการตีขึ้นเสียงที่ ด้วยลูกสะเคาะเสียงเดียวส่วนประโยคที่ 6 ทางปทุมธานี มีลักษณะการดำเนินทำนองโดยการตีเก็บทำนองไปมา ส่วนทางปากลัด มีลักษณะการดำเนินทำนองการตีขึ้นทำนองเสียงที่ โดยใช้คู่สามเป็นเสียงประสานและมีจังหวะตกที่มีมือซ้าย ซึ่งบรรเลงซ้ำทำนอง 4 เที้ยว

ประโยคที่ 7-9

ทางปทุมธานี 7

----	-ท-ท	-ม-ร	-ท-ล	-ทลล	--ลล	---ช	--ลท
---ม	---ม	--ร-	--ล-	---ร	-ล--	-ร--	-ช--

ทางปากลัด 7

----	-ท-ท	-ท-ท	-ท-ล	----	-ล-ล	-ท-ช	-ล-ท
---ท	----	-ม-ร	-ท-ล	---ล	----	-ท-ช	-ล-ท

ทางปทุมธานี 8

----	-ท-ท	-ม-ร	-ท-ล	-ทลล	--ลล	---ช	--ลท
---ม	---ม	--ร-	--ล-	---ร	-ล--	-ร--	-ช--

ทางปากลัด 8

----	-ท-ท	-ท-ท	-ท-ล	----	-ล-ล	-ท-ช	-ล-ท
---ท	----	-ม-ร	-ท-ล	---ล	----	-ท-ช	-ล-ท

ทางปทุมธานี 9

-ม-ร	ร-ร	---ช	--ลท	--ลท	-ร--	-ม-ร	ร-ร
---ท	-ล-ช	-ร--	-ช--	-ช--	---ท	---ท	-ล-ช

ทางปากลัด 9

-ม-ร	รท--	---ช	--ลท	ลท	-ร-ม	-ร-ท	-ล-ช
---ท	--ลช	-ร--	-ช--	-ช	-ร-ม	-ร-ช	-ม-ร

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคที่ 7-9 ทั้ง 2 ทาง มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 7 วรรคหลังทางปทุมธานีใช้ทำนองลูกโยนเสียงลาและเคลื่อนที่ไปหาเสียงที่เหมือนกันทั้ง 2 ทาง

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 7 วรรคแรกทางปทุมธานี มีลักษณะทำนองการเคลื่อนที่ของเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ ส่วนทางปากลัด จะใช้เสียงสูงและมีการใช้ลูกเสียวมือซ้ายที่เสียงเรสูง มีสูง และ

ประโยคที่ 8 ทั้ง 2 ทาง เป็นการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 7 ส่วนประโยคที่ 9 ทั้ง 2 ทาง ในห้องที่ 5 – 8 มีลักษณะทำนองเพลงที่แตกต่างกันคือ ทางปทุมธานี ลักษณะทำนองเพลงจะเป็น การตีสับมือซ้ายขวา ส่วนทางปากลัด จะมีลักษณะทำนองจะใช้การตีเป็นคู่แปด คู่สี่ คู่สาม

ประโยคที่ 10 – 12

ทางปทุมธานี 10

--- ม	- ช - ล	- ท - รี่	- รี่ --	มี รี่ - รี่	- รี่ --	มี รี่ - รี่	- ร --
- ร --	----	----	- ท - ท	-- ท -	- ล - ล	-- ท -	- ช - ช

ทางปากลัด 10

----	- ช - ล	- ท - รี่	- รี่ --	มี รี่ - รี่	- รี่ --	มี รี่ - รี่	- รี่ --
- ร - ม	----	----	- ท - ท	-- ท -	- ล - ล	-- ท -	- ช - ช

ทางปทุมธานี 11

--- ม	- ช - ล	- ท - รี่	- รี่ --	มี รี่ - รี่	- รี่ --	มี รี่ - รี่	- ร - ชี่
- ร --	----	----	- ท - ท	-- ท -	- ล - ล	-- ท -	- ช - ช

ทางปากลัด 11

----	- ช - ล	- ท - รี่	- รี่ --	มี รี่ - รี่	- รี่ --	มี รี่ - รี่	- รี่ --
- ร - ม	----	----	- ท - ท	-- ท -	- ล - ล	-- ท -	- ช - ช

ทางปทุมธานี 12

----	- ชี่ - ชี่	- ฟี่ - มี่	-- ฟี่ ชี่	----	ช ล - ล	ท ล --	ช ล - ช
--- ช	----	- ค - ท	ร ม - ช	-- ร ม	-- ช -	-- ช ม	--- ร

ทางปากลัด 12

-- ช ล	- ล - ช	-- ช ล	- ล - ช	----	- ช - ล	ท ล --	ช ล - ช
- ช --	-- ช -	- ช --	-- ช -	- ร - ม	----	-- ช ม	--- ร

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคที่ 10-12 ทั้ง 2 ทาง มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงอย่างเดียวเหมือนกัน

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ประโยคที่ 12 นั้นทั้ง 2 ทาง มีลักษณะทำนองเพลงที่แตกต่างกันคือ วรรคแรกทางปทุมธานีจะมีลักษณะทำนองที่ขึ้นด้วยเสียงซอลสูง และเคลื่อนที่ของเสียงเรียงลงมาและกลับไปหาเสียงซอลสูงตามเดิม โดยมีเสียงหลักคือ ซ ฝ ม รั ซ ส่วนทางปากลัดจะมีลักษณะทำนองลูกโยนเสียงซอล และในวรรคหลังทั้ง 2 ทาง มีลักษณะทำนองที่เหมือนกัน โดยยึดลูกตกเสียงซอล

ท่อนที่ 3

ประโยคที่ 1

ทางปทุมธานี

---ซ	---ล	---ล	---ม	---ซ	-ล-ร	---ร	-ม-ซ
---ซ	---ล	---ล	---ล	---ซ	-ล-ล	-ล-ล	-ล-ซ

ทางปากลัด

----	---ล	---ล	---ม	---ม	---ร	---ร	-ม-ซ
----	---ล	---ล	---ล	---ล	----	-ล-ล	-ล-ซ

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคที่ 1 ทั้ง 2 ทาง มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่างเหมือนกัน

การดำเนินทำนอง

ห้องที่ 2 – 4 มีลักษณะที่เหมือนกัน ลูกตกเดียวกันคือ เสียงมี และในวรรคหลังของทั้ง 2 ทาง ก็มีลักษณะการเคลื่อนที่ของเสียงต่ำไปหาเสียงสูงเหมือนกัน โดยมีเสียงหลักคือ ล ร ม ซ

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

วรรคแรกทางปทุมธานี ในห้องที่ 1 เริ่มด้วยเสียงซอล แต่ทางปากลัดในห้องที่ 1 จะเว้นจังหวะ 1 ห้องเพลง

ประโยคที่ 2

ทางปทุมธานี2

-- ซ ซ	- ซ - ซ	-- ซ ล	--- ซ	- ล - ล	ท ล --	----	- ซ - ล
----	--- ค	- ม --	- ซ --	-- ซ -	-- ซ ม	- ร - ม	- ร - ม

ทางปากลัด2

-- ซ ล	- ล - ซ	-- ซ ล	- ล - ซ	- ม --	ร ร --	ม ม --	ซ ซ - ล
- ซ --	-- ซ -	- ซ --	-- ซ -	- ล - ล	--- ล	-- - ซ	-- - ล

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคที่ 2 ทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่างเหมือนกัน

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ลักษณะการดำเนินทำนองในวรรคแรก ของทางปทุมธานีและทางปากลัด จะมีลักษณะการใช้ลูกโยนเสียงซอลเดียวกันแต่จะแตกต่างกันที่ทำนองไม่เหมือนกัน ส่วนในวรรคหลังทางปทุมธานี การดำเนินทำนองเพลงจะมีลักษณะการตีสับมือโดยมีการเคลื่อนที่ของเสียงต่ำไปหาเสียงสูง โดยมีเสียงหลักคือ ร ม ซ ล ส่วนทางปากลัด การดำเนินทำนองเพลงจะมีลักษณะการตีคู่สี่และคู่แปด

ประโยคที่ 3

ทางปทุมธานี3

----	- ท - ท	- ม - ร	- ท - ล	--- ซ	-- ล ท	- ม ร -	ร - ร -
--- ม	----	- ม - ร	-- ล -	- ร --	- ซ --	--- ท	- ล - ซ

ทางปากลัด3

--- ท	--- ท	----	- ซ - ล	ท ล --	- ซ - ล	ท ล --	ซ ล - ซ
--- ม	--- ม	--- ม	- ร - ม	-- ซ ม	- ร - ม	-- ซ ม	-- - ร

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคที่ 3 ทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

วรรคแรกทางปทุมธานีมีการเคลื่อนที่ของเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ โดยมีเสียงหลักคือ ร ี ท ล ส่วนทางปากลัดมีการเคลื่อนที่จากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง โดยมีเสียงหลักคือ ม ช ล

ประโยคที่ 4

ทางปากลัด 4

-- ช ล	- ล - ช	-- ช ล	- ล - ช	----	- ช - ล	ท ล --	ช ล - ช
- ช --	-- ช -	- ช --	-- ช -	- ร - ม	----	-- ช ม	--- ร

ในประโยคที่ 4 ของทางปากลัดนั้น ประโยคทำนองนี้จะไม่มีในทางปทุมธานีทำให้ทางปากลัดมีทำนองเพลงมากกว่า ซึ่งหลังจากบรรเลงเพลงประโยคที่ 4 ของทางปากลัดแล้วในทางนี้จะบรรเลงกลับคืน ท่อนที่ 3 อีก 1 เที้ยว แล้วจึงบรรเลงทำนองเพลงต่อไป ซึ่งทำให้การวิเคราะห์เปรียบเทียบมีการเลื่อนประโยคเพลงออกไป ดังนี้

ประโยคที่ 4 (ทางปทุมธานี) จะตรงกับประโยคที่ 5 (ทางปากลัด)

ทางปทุมธานี 4

--- ช	--- ช	--- ช	--- ท	--- ม	- ร --	- ม ร -	ร - ร -
--- ค	--- ช	--- ค	--- ม	----	--- ท	--- ท	- ล - ช

ทางปากลัด 5

-- ช ล	- ล - ช	--- ช	ท ท	--- ม	- ร --	- ร --	- ร --
- ช --	-- ช -	--- ร	- ท	- ท --	--- ท	--- ล	--- ช

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่างเหมือนกัน

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

วรรคแรกทางปทุมธานี มีลักษณะทำนองห่างๆเริ่มจากตีเสียงซอลคู่ห้าและกลับไปตีเสียงซอลคู่แปดแล้วไปจบที่เสียงที่ ส่วนทางปากลัด มีลักษณะทำนองลูกโยนเสียงซอล

แล้วไปจบที่เสียงที่เหมือนกัน และในวรรคหลังทางปทุมธานี มีลักษณะทำนองทางเก็บมากกว่าทางปากลัด ซึ่งทางปากลัดนั้นมีลักษณะทำนองคล้ายกับการยึดทำนองของทางปทุมธานี

ประโยคที่ 5 (ทางปทุมธานี) ตรงกับประโยคที่ 6 (ทางปากลัด)

ทางปทุมธานี 5

---ช	ท ท	---ริ	---ริ	--ลท	ริท--	-ล-ล	ทล--
---ร	-ท--	-ท--	-ท--	-ช--	--ลช	--ช-	--ชม

ทางปากลัด 6

---ช	ท ท	---ริ	---ริ	---ท	----	-ท-ล	----
---ร	-ท	-ท--	-ท--	-ล--	-ล-ช	----	-ช-ม

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

การดำเนินทำนอง

ส่วนลักษณะทำนองเพลงในวรรคแรกของทั้ง 2 ทาง มีลักษณะทำนองการเคลื่อนที่ของเสียงต่ำไปหาเสียงสูงเหมือนกัน โดยมีเสียงหลักคือ ท ริ

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

วรรคหลัง ทางปทุมธานีมีลักษณะทำนองการตีเก็บมากกว่าทางปากลัด ซึ่งทางปากลัดจะมีลักษณะการบรรเลงทำนองห่างๆเหมือนกับตีลูกตกของทางปทุมธานี โดยมีเสียงหลักคือ ล ท ล ช ท ล ช ม

ประโยคที่ 6 (ทางปทุมธานี) ตรงกับประโยคที่ 7 (ทางปากลัด)

ทางปทุมธานี 6

--ม่ม	-ช-ริ	-ท-ริ	-ม-ช	--ททำ	-ล-ช	-ล-ช	-ม-ริ
-ม--	-ช-ร	-ม-ร	-ม-ช	-ท--	-ล-ช	--ช-	--ร-

ทางปากลัด 7

--ม-	ม่ม--	-ม-ริ	-ม-ช	---ช	-ล-ช	---ม	---ริ
---ม	----	-ม-ร	-ม-ช	---ช	-ล-ช	---ม	---ร

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่างเหมือนกัน

ลักษณะที่ต่างต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ลักษณะทำนองในวรรคแรก ทางปทุมธานีจะมีลักษณะทำนองที่ใช้คู่แปดและคู่สี่ โดยการเคลื่อนที่ของเสียงต่ำไปหาเสียงสูง ซึ่งมีเสียงหลักคือ ท ริ มี่ ซ้ ส่วนทางปากลัด จะมีลักษณะทำนองที่ใช้แต่คู่แปดและในห้องที่ 1 – 2 มีการใช้ทำนองเสียงมี ลักจังหวะ แต่มีการเคลื่อนที่ของเสียงต่ำไปหาเสียงสูงเหมือนกัน และวรรคหลังๆทางปทุมธานีมีการใช้ทำนองเก็บมากกว่าทางปากลัด

ประโยคที่ 7 (ทางปทุมธานี) ตรงกับประโยคที่ 8 (ทางปากลัด)

ทางปทุมธานี

- ริ - -	ริ ริ - มี่	- ริ - มี่	- ซ้ - ลี่	- ซ - คี่	- ริ - มี่	- ซ้ - มี่	- ริ - คี่
- ล - ร	- - - ม	- ร - ม	- ซ - ล	- ร - ค	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ค

ทางปากลัด

- - - ริ	- - มี่ มี่	- ริ - มี่	- ซ้ - ลี่	- ที่ - ลี่	- ซ้ - มี่	- ลี่ ซ้ มี่	- ริ - คี่
- - - ร	- ม - -	- ร - ม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ล ซ ม	- ร - ค

ลักษณะที่ต่างต่างกัน

บันไดเสียง

ประโยคเพลง ทางปทุมธานีมีการใช้บันไดเสียง 2 บันไดเสียงคือ วรรคแรกจะใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ส่วนวรรคหลังจะใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน และทางปากลัดทั้งวรรคแรกและวรรคหลังมีการใช้บันไดเสียงเดียวกันคือ บันไดเสียงทางเพียงออบน

การดำเนินทำนอง

ส่วนลักษณะทำนองเพลงในวรรคแรกของทั้ง 2 ทาง มีลักษณะทำนอง โดยมีการเคลื่อนที่ทำนองเพลงจากเสียงเรสูงไปหาเสียงลาสูง และในวรรคหลังห้องที่ 5 – 6 ของทางปทุมธานี มีลักษณะทำนองการเคลื่อนที่ของเสียงต่ำไปหาเสียงสูง โดยมีเสียงหลักคือ ซ คี่ ริ มี่ ส่วนในห้อง

ที่ 5 – 6 ทางปากถัด จะมีลักษณะทำนองการเคลื่อนที่ของเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ โดยมีเสียงหลักคือ
ท้ ล้ ฌ้ ม้

ประโยคที่ 8 (ทางปทุมธานี) ตรงกับประโยคที่ 9 (ทางปากถัด)

ทางปทุมธานี8

- ค้ - -	- ค้ - ค้	ร้ ม้ - ร้	- ท - ท	ร้ ม้ - ร้	- ท - ท	- - ล ท	- - ล ล
- ฌ - ค	- - - ค	- - ร -	- - ล -	- - ร -	- - ล -	ล ฌ - -	- ล - -

ทางปากถัด9

- - ค้ ร้	- ร้ - ค้	- ร - -	- - ล ท	- ท - -	- ล - ท	- - ล ท	- - - ล
- ค - -	- - ค -	- - - ฌ	- ฌ - -	- - ล ฌ	- - - -	ล ฌ - -	- ล - -

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ทำนองเพลงในวรรคแรกของทางปทุมธานี มีการใช้ลูกอ่างมือ โดยมีมือซ้ายอยู่ที่เสียงซอลต่ำและมือขวาอยู่ที่เสียงโดสูง จากนั้นจึงเคลื่อนที่ทำนองไปหาเสียงที่ ส่วนทางปากถัดจะมีการใช้ทำนองลูกโยนเสียงโด

ประโยคที่ 9 (ทางปทุมธานี) ตรงกับประโยคที่ 10 (ทางปากถัด)

ทางปทุมธานี9

- - - ร้	- ม้ - ร้	- ร้ - -	- ท - ท	ค้ ร้ ค้ -	- ค้ - ร้	- ม้ - ค้	- ร้ - ม้
- - - ร	- ม - ร	- ฌ - ฌ	- - ล -	- - - ฌ	- - - ร	- ม - ค	- ร - ม

ทางปากถัด10

- - ร้ ร้	- ม้ - ร้	- ค้ - ร้	- - - ท	- ค้ - -	- ค้ - ร้	- - ม้ -	- ม้ - ม้
- ร - -	- ม - ร	- ค - ร	- ล - -	- - - ฌ	- - - ร	- - - ม	- - - ม

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคเพลงทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียง 2 บันไดเสียง คือ วรรคแรกใช้บันไดเสียงเพียงออล่าง วรรคหลังใช้บันไดเสียงเพียงอบบน

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ส่วนลักษณะทำนองเพลงในวรรคแรกของทั้ง 2 ทาง มีลักษณะทำนอง โดยมีการเคลื่อนที่ทำนองเพลงจากเสียงเรสูงลงไปหาเสียงที่ และในวรรคหลังห้องที่ 5 – 6 ของทางปทุมธานี มีลักษณะทำนองการตีเก็บทำนองเพลงมากกว่าทางปากลัด โดยมีการใช้วิธีการตีคู่แปดส่วนทางปากลัดจะใช้วิธีการตีสลับมือ ขวา – ซ้าย - ขวา

ประโยคที่ 10 (ทางปทุมธานี) ตรงกับประโยคที่ 11 (ทางปากลัด)

ทางปทุมธานี10

--- ลี	- ซ้ - มี่	--- ลี	- ซ้ - มี่	--- ลี	- ซ้ - มี่	- รี่ - ซ้	- ลี - ที่
--- ล	- ซ - ท	--- ล	- ซ - ท	--- ล	- ซ - ม	- ล - ซ	- ล - ท

ทางปากลัด11

-- มี่ ฟี่	- ฟี่ - มี่	-- มี่ ฟี่	- ฟี่ - มี่	-- มี่ ฟี่	- ฟี่ - มี่	--- ม	--- ท
- ม - -	-- ม -	- ม - -	-- ม -	- ม - -	-- ม -	--- ค	--- ม

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคทั้ง 2 ทาง มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ลักษณะทำนองเพลงมีความแตกต่างกันคือ ทางปทุมธานีมีลักษณะทำนองการตีคู่แปด แล้วเคลื่อนที่มาตีคู่สี่ โดยมีเสียงหลักคือ ลี ซ้ มี่ ซึ่งจะบรรเลงซ้ำทำนอง 3 เที้ยว จากนั้นในห้องที่ 7 – 8 จึงค่อยเคลื่อนที่ของทำนองไปหาเสียงที่ ส่วนทางปากลัดนั้นจะใช้วิธีการบรรเลงในลักษณะทำนองลูก โยนเสียงมีสูงแทน

ประโยคที่ 11 (ทางปทุมธานี) ตรงกับประโยคที่ 12 (ทางปากลัด)

ทางปทุมธานี11

----	- ที่ - ที่	--- รี่	- ที่ - ลี	----	- ซ้ - ซ้	- ที่ - ลี	- ซ้ - มี่
--- ท	--- ท	--- ท	- ท - ล	--- ซ	--- ซ	- ท - ล	- ซ - ม

ทางปากลัด12

--- ท	--- ท	--- ท	--- ล	--- ล	--- ซ	- ท - ล	----
--- ม	--- ม	--- ม	--- ม	--- ม	--- ร	----	- ซ - ม

ลักษณะที่เหมือนกัน**บันไดเสียง**

ประโยคทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่างเหมือนกัน

ลักษณะที่แตกต่างกัน**การดำเนินทำนอง**

ลักษณะทำนองเพลงของทางปทุมธานีมีการดำเนินทำนองเพลงจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ โดยมีเสียงหลักคือ วรรณแรก รี่ ที่ ลี่ วรรณหลัง ที่ ลี่ ซี่ มี่ ส่วนทางปากลัดจะมีลักษณะการดำเนินทำนองเพลงต่างๆ ซึ่งติดตามลูกตกของทางปทุมธานี โดยมีเสียงหลักคือ ท ล ซ ม แต่จะบรรเลงเสียงต่ำ

ประโยคที่ 12 (ทางปทุมธานี) ตรงกับประโยคที่ 13 (ทางปากลัด)

ทางปทุมธานี 12

--- มี่	-- มี่ มี่	- มี่ --	มี่ มี่ - ที่	--- มี่	- รี่ --	- มี่ รี่ -	รี่ - รี่ -
--- ล	- ม --	- ล - ม	- ล - ท	----	--- ท	--- ท	- ล - ซ

ทางปากลัด 13

-- ม ซ	- ซ - ม	--- ม	ท ท	--- มี่	- รี่ --	- รี่ --	- รี่ --
- ล --	-- ล -	--- ล	- ท	- ท --	--- ท	--- ล	--- ซ

ลักษณะที่เหมือนกัน**บันไดเสียง**

ประโยคทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่างเหมือนกัน

ลักษณะที่แตกต่างกัน**การดำเนินทำนอง**

วรรณแรกของทางปทุมธานี มีลักษณะการดำเนินทำนองการตีขี้เสียงมีสูง ซึ่งใช้วิธีการตีคู่ห้าสลับกับคู่แปด จากนั้นมีการกระโดดเสียงมีสูงขึ้นไปหาเสียงที่สูง ส่วนทางปากลัดจะมีลักษณะการดำเนินทำนองลูกโยนเสียงมีต่ำ และในวรรณหลังทางปทุมธานีมีการเคลื่อนที่ของเสียงเรสูงลงไปหาเสียงซอล ส่วนทางปากลัดนั้นเป็นทำนองเพลงต่างๆ และมีลักษณะการขีดทำนองเพลงของทางปทุมธานี

ประโยคที่ 13 (ทางปทุมธานี) ตรงกับประโยคที่ 14 (ทางปากลัด)

ทางปทุมธานี13

---ช	ทท	---ริ	---ริ	--ลท	ริท--	-ล-ล	ทล--
---ร	-ท--	-ท--	-ท--	-ช--	--ลช	--ช-	--ชม

ทางปากลัด14

---ช	ทท	---ริ	---ริ	---ท	----	-ท-ล	----
---ร	-ท	-ท--	-ท--	-ล--	-ล-ช	----	-ช-ม

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

วรรคหลัง ทางปทุมธานีมีลักษณะทำนองการตีเก็บมากกว่าทางปากลัด ซึ่งทางปากลัดจะมีลักษณะการบรรเลงทำนองห่างๆเหมือนกับตีลูกตกของทางปทุมธานี โดยมีเสียงหลักคือ ล ท ล ช ท ล ชม

ประโยคที่ 14 (ทางปทุมธานี) ตรงกับประโยคที่ 15 (ทางปากลัด)

ทางปทุมธานี14

--มิมิ	-ซึ-ริ	-ท-ริ	-มิ-ซึ	--ททิ	-ลิ-ซึ	-ลิ-ซึ	-มิ-ริ
-ม--	-ช-ร	-ม-ร	-ม-ช	-ท--	-ล-ช	--ช-	--ร-

ทางปากลัด15

--มิ-	มิมิ--	-มิ-ริ	-มิ-ซึ	---ซึ	-ลิ-ซึ	---มิ	---ริ
---ม	----	-ม-ร	-ม-ช	---ช	-ล-ช	---ม	---ร

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่างเหมือนกัน

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ส่วนลักษณะทำนองในวรรคแรก ทางปทุมธานีจะมีลักษณะทำนองที่ใช้คู่แปดและคู่สี่ โดยการเคลื่อนที่ของเสียงต่ำไปหาเสียงสูง ซึ่งมีเสียงหลักคือ ท ริ มิ ซึ ส่วนทางปากลัด จะมี

ลักษณะทำนองที่ใช้แต่คู่แปดและในห้องที่ 1 – 2 มีการใช้ทำนองเสียงมี ลักจังหวะ และวรรคหลังทางปทุมธานีมีการใช้ทำนองเก็บมากกว่าทางปากลัด

ประโยคที่ 15 (ทางปทุมธานี) ตรงกับประโยคที่ 16 (ทางปากลัด)

ทางปทุมธานี15

- รี้ - -	รี้ รี้ - มี	- รี้ - มี	- ช้ - ลี้	- ช - คี้	- รี้ - มี	- ช้ - มี	- รี้ - คี้
- ล - ร	- - - มี	- ร - มี	- ช - ล	- ร - ค	- ร - มี	- ช - มี	- ร - ค

ทางปากลัด16

- - - รี้	- - มี มี	- รี้ - มี	- ช้ - ลี้	- ที้ - ลี้	- ช้ - มี	- ลี้ ช้ มี	- รี้ - คี้
- - - ร	- มี - -	- ร - มี	- ช - ล	- ท - ล	- ช - มี	- ล ช มี	- ร - ค

ลักษณะที่เหมือนกัน

การดำเนินทำนอง

ส่วนลักษณะทำนองเพลงในวรรคแรกของทั้ง 2 ทาง มีลักษณะทำนองที่เหมือนกัน โดยมีการเคลื่อนที่ทำนองเพลงจากเสียงเรสูงไปหาเสียงลาสูง

ลักษณะที่ต่างกััน

บันไดเสียง

ประโยคนี้ ทางปทุมธานีมีการใช้บันไดเสียง 2 บันไดเสียงคือ วรรคแรกจะใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ส่วนวรรคหลังจะใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน และทางปากลัดทั้งวรรคแรกและวรรคหลังมีการใช้บันไดเสียงเดียวกันคือ บันไดเสียงทางเพียงออบน

การดำเนินทำนอง

วรรคหลังห้องที่ 5 – 6 ของทางปทุมธานี มีลักษณะทำนองการเคลื่อนที่ของเสียงต่ำไปหาเสียงสูง โดยมีเสียงหลักคือ ช คี้ รี้ มี ส่วนในห้องที่ 5 – 6 ทางปากลัด จะมีลักษณะทำนองการเคลื่อนที่ของเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ โดยมีเสียงหลักคือ ที้ ลี้ ช้ มี

ประโยคที่ 16 (ทางปทุมธานี) ตรงกับประโยคที่ 17 (ทางปากลัด)

ทางปทุมธานี16

- คี้ - -	- คี้ - คี้	รี้ มี - รี้	- ท - ท	รี้ มี - รี้	- ท - ท	- - ล ท	- - ล ล
- ช - ค	- - - ค	- - ร -	- - ล -	- - ร -	- - ล -	ล ช - -	- ล - -

ทางปากถัด17

-- คีรี	-รี-คิ	-ร--	--ลท	-ท--	-ล-ท	--ลท	---ล
-ค--	--ค-	---ช	-ช--	--ลช	----	ลช--	-ล--

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยคทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ลักษณะทำนองเพลงในวรรคแรกของทางปทุมธานี มีการใช้ลูกต่ำมือ โดยมีซำยอยู่ที่เสียงซอลต่ำและมือขวาอยู่ที่เสียงโดสูง จากนั้นจึงเคลื่อนที่ทำนองไปหาเสียงที่ ส่วนทางปากถัด จะมีการใช้ทำนองลูก โยนเสียงโด

ประโยคที่ 18 – 19 (ทางปากถัด)

ทางปากถัด18

--รีรี	-มิ-รี	-คิ-รี	---ท	--ลท	--คิรี	-รี--	คิรี-คิ
-ร--	-ม-ร	-ค-ร	-ล--	-ช--	ลท--	--ลท	---ช

ทางปากถัด19

--คิรี	-รี-คิ	-รี--	--ลท	-ท--	-ล-ท	--ลท	---ล
-ค--	--ค-	---ช	-ช--	--ลช	----	ลช--	-ล--

ในประโยคที่ 18 – 19 ของทางปากถัดนั้น ประโยคทำนองนี้จะไม่มีในทางปทุมธานีทำให้ทางปากถัดมีทำนองเพลงที่มากกว่า(ซึ่งสามารถดูรายละเอียดการวิเคราะห์ทำนองได้ในเพลงคาสทอ ท่อนที่ 3 ประโยคที่ 18 – 19) ดังนั้นทำให้การวิเคราะห์เปรียบเทียบมีการเคลื่อนประโยคเพลงออกไป ดังนี้

ประโยคที่ 17 (ทางปทุมธานี) ตรงกับประโยคที่ 20 (ทางปากถัด)

ทางปทุมธานี17

---ฟิ	---ฟิ	--มิฟิ	ซึ--ลึ	-ท-ลึ	-ซึ-รี	-ท-รี	-มิ-ซึ
----	-มิ--	มิรี--	-ล--	-ท-ล	-ช-ล	---ล	-ท-ช

ทางปากถัด20

-- ฟี่	- มี่ - ฟี่	- มี่ - ฟี่	- ชี่ - ถี่	- ที่ - ถี่	- ชี่ - มี่	-- รี่ รี่	- มี่ - ชี่
- คี่ - -	- ท - ค	- ท - ค	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ท	- ล - -	- ท - ช

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทาง มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางเหมือนกันคือ วรรคแรกใช้บันไดเสียงทางนอก และวรรคหลังจะใช้บันไดเสียงทางเพียงอย่างเดียว

การดำเนินทำนอง

วรรคหลังของทั้ง 2 ทาง มีลักษณะทำนองที่เหมือนกัน โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงเสียงที่สูงลงมาหาเสียงเรสูงและจากเสียงเรสูงขึ้นไปหาเสียงซอลสูง

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ลักษณะทำนองเพลงในวรรคแรกของทางปทุมธานีนั้น มีลักษณะการดำเนินทำนองซึ่งใช้วิธีการตีสลับมือซ้าย - ขวา โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงจากเสียงเรสูงไปหาเสียงลาสูง ทางปากถัดจะแตกต่างกันที่การดำเนินทำนองเพลง จะใช้วิธีการตีคู่สี่กับคู่แปดแทน

ประโยคที่ 18 (ทางปทุมธานี) ตรงกับประโยคที่ 21 (ทางปากถัด)

ทางปทุมธานี18

-- ช ช	- ช - ช	- ล ท	- รี่ - -	- ล ท	- รี่ - -	-- ล ท	- ค - ร
- - - -	- - - ค	- ช - -	- ช - ช	- ช - -	- ช - ช	- ช - -	- ช - ล

ทางปากถัด21

-- ช ล	- ล - ช	- - - ล	ช - - ช	- - ล ท	รี่ ท - -	- - ช ล	ช - ช -
- ช - -	- - ช -	- ล - -	- ม - ร	- ช - -	- - ล ช	- ม - -	- ม - ร

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียงทางเพียงอย่างเดียวเหมือนกัน

การดำเนินทำนอง

ส่วนลักษณะทำนองเพลง วรรคแรกของทางปทุมธานีจะมีลักษณะการดำเนินทำนองลูกโยนเสียงซอล ที่เป็นเอกลักษณ์ของทางปทุมธานี ส่วนทางปากลัดก็ใช้ลูกโยนเสียงซอล ที่เป็นเอกลักษณ์ของทางปากลัดเช่นเดียวกัน

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

วรรคหลังทางปทุมธานีมีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงไปหาเสียงเรสูง ส่วนทางปากลัดจะมีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงลงไปหาเสียงเรต่ำ

ประโยคที่ 19 (ทางปทุมธานี) ตรงกับประโยคที่ 22 (ทางปากลัด)

ทางปทุมธานี19

- ค - ร	ม ร ค -	-- ล ท	- ร - ท	ค ร ค -	- ค - ร	- ม - ค	- ร - ม
- ซ - -	- - - ท	ล ซ - -	ล - ล -	- - - ซ	- - - ร	- ม - ค	- ร - ม

ทางปากลัด22

- - ร ม	ร - - -	- - - ซ	- - ล ท	- - ล ท	- - ค ร	- - ม -	- ม - ม
- ค - -	- ค ท ล	- ร - -	- ซ - -	- ซ - -	ล ท - -	- - - ม	- - - ม

ลักษณะที่เหมือนกัน

การดำเนินทำนอง

ลักษณะทำนองเพลงทั้ง 2 ทาง มีการเคลื่อนที่ของทำนองเพลง โดยวิธีการตีได้เสียงกันจากเสียงเรสูงลงไปหาเสียงที่ที่เหมือนกัน

ลักษณะที่แตกต่างกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทาง วรรคแรกจะใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ส่วนวรรคหลังของทางปทุมธานีจะมีการเปลี่ยนบันไดเสียงเป็นทางเพียงอบบน แต่วรรคหลังของทางปากลัดยังคงใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่างอยู่

การดำเนินทำนอง

วรรคหลังทางปทุมธานีมีการตีทำนองเกือบมากกว่าทางปากลัด ในห้องที่ 7 – 8 มีการใช้ทำนองที่เป็นคู่แปด ซึ่งแตกต่างจากทางปากลัดที่มีการตีขึ้นเสียงมี เสียงเดียว โดยการตีเสียงมี คู่แปดแต่ตีสลับมือซ้าย – ขวา

ประโยคที่ 20 (ทางปทุมธานี) ตรงกับประโยคที่ 23 (ทางปากลัด)

ทางปทุมธานี20

--- ต	- ช - ม	--- ต	- ช - ม	--- ต	- ช - ม	- ม - ต	- ช - ม
--- ล	- ช - ท	--- ล	- ช - ท	--- ล	- ช - ท	- ท - ล	- ช - ท

ทางปากลัด23

-- ม ฟ	- ฟ - ม	-- ม ฟ	- ฟ - ม	-- ม ฟ	- ฟ - ม	-- ม ฟ	- ฟ - ม
- ม - -	-- ม -	- ม - -	-- ม -	- ม - -	-- ม -	- ม - -	-- ม -

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ลักษณะทำนองเพลงมีความแตกต่างกันคือ ทางปทุมธานีมีลักษณะทำนองการตี คู่แปด แล้วเคลื่อนที่มาตีคู่สี่ โดยมีเสียงหลักคือ ต ช ม ซึ่งจะบรรเลงซ้ำทำนอง 4 เที้ยว ส่วนทางปากลัดนั้นจะใช้วิธีการบรรเลงในลักษณะทำนองลูกโยนเสียงมีสูงแทน

ประโยคที่ 21 (ทางปทุมธานี) ตรงกับประโยคที่ 24 (ทางปากลัด)

ทางปทุมธานี21

--- ฟ	--- ฟ	-- ม ฟ	ช -- ต	- ท - ต	- ช - ร	- ท - ร	- ม - ช
----	- ม --	ม ร --	- ล --	- ท - ล	- ช - ล	- - - ล	- ท - ช

ทางปากลัด24

-- ฟ ฟ	- ม - ฟ	- ม - ฟ	- ช - ต	- ท - ต	- ช - ม	-- ร ร	- ม - ช
- ต - -	- ท - ค	- ท - ค	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ท	- ล - -	- ท - ช

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทาง มีการใช้บันไดเสียง 2 ทางเหมือนกันคือ วรคแรกใช้บันไดเสียงทางนอก และวรคหลังจะใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

การดำเนินทำนอง

วรคหลังของทั้ง 2 ทาง มีลักษณะทำนองที่เหมือนกัน โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงเสียงที่สูงลงมาหาเสียงเรสูงและจากเสียงเรสูงขึ้นไปหาเสียงซอลสูง ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

วรคแรกของทางปทุมธานีนั้น มีลักษณะการดำเนินทำนองซึ่งใช้วิธีการตีสลับมือซ้าย - ขวา โดยมีการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงจากเสียงเรสูงไปหาเสียงลาสูง ในทางปากลัดจะแตกต่างกันที่การดำเนินทำนองเพลง จะใช้วิธีการตีคู่สี่กับคู่แปดแทน

ประโยคที่ 22 (ทางปทุมธานี) ตรงกับประโยคที่ 25 (ทางปากลัด)

ทางปทุมธานี22

-- ซ ซ	- ซ - ซ	- - ล ท	- รี่ - -	- - ล ท	- รี่ - -	- - ล ท	- ค - ร
- - - -	- - - ค	- ซ - -	- ซ - ซ	- ซ - -	- ซ - ซ	- ซ - -	- ซ - ล

ทางปากลัด25

-- ซ ล	- ล - ซ	- - - ล	ซ - - ซ	- - ล ท	รี่ ท - -	- - ซ ล	ซ - ซ -
- ซ - -	- - ซ -	- ล - -	- ม - ร	- ซ - -	- - ล ซ	- ม - -	- ม - ร

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่างเหมือนกัน

การดำเนินทำนอง

วรคแรกของทางปทุมธานีจะมีลักษณะการดำเนินทำนองลูกโยนเสียงซอล ที่เป็นเอกลักษณ์ของทางปทุมธานี ส่วนทางปากลัดก็ใช้ลูกโยนเสียงซอล ที่เป็นเอกลักษณ์ของทางปากลัด เช่นเดียวกัน

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

วรคหลังทางปทุมธานีมีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงไปหาเสียงเรสูง ส่วนทางปากลัดจะมีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงลงไปหาเสียงเรต่ำ

ประโยคที่ 23 (ทางปทุมธานี) ตรงกับประโยคที่ 26 (ทางปากลัด)

ทางปทุมธานี23

- คี - รี่	มี่ รี่ คี -	-- ล ท	- รี่ - ท	คี่ รี่ คี -	- คี - มี่	- ช้ - มี่	- รี่ - คี
- ช - --	- - - ท	ล ช - -	ล - ล -	- - - ช	- - - ม	- ช - ม	- ร - ค

ทางปากลัด26

- - รี่ มี่	รี่ - - -	- - - ช	- - ล ท	- - ล ท	- - คี่ รี่	- รี่ - -	คี่ รี่ - คี
- คี - -	- คี ท ล	- ร - -	- ช - -	- ช - -	ล ท - -	- - ล ท	- - - ช

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทาง วรรคแรกจะใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่างและวรรคหลังจะมีการเปลี่ยนบันไดเสียงเป็นทางเพียงอบบน

การดำเนินทำนอง

ลักษณะทำนองเพลงทั้ง 2 ทางมีการเคลื่อนของทำนองเพลงโดยใช้วิธีการตีไล่เสียงกันจากเสียงเรสูงลงไปหาเสียงที่เหมือนกัน

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

วรรคหลังทางปทุมธานีจะมีการตีทำนองเพลงห่างๆ มากกว่าทางปากลัด ในห้องที่ 7 - 8 มีการใช้ทำนองที่เป็นคู่แปด ซึ่งแตกต่างจากทางปากลัดที่มีการตีเก็บทำนองด้วยการตีสลัดมือซ้าย - ขวา

ตอนที่ 4

ประโยคที่ 1

ทางปทุมธานี1

- คี - -	- คี - รี่	- - - มี่	- - - รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล	- รี่ - รี่	- - ล ท
- ช - ค	- - - ร	- - - ม	- - - ร	- - - ร	- - ล -	- - - ช	- ช - -

ทางปากลัด1

- - - -	- - - รี่	- - - มี่	- - - รี่	- - - ท	ล ล	- รี่ - -	- ล - ท
- - - -	- - - ร	- - - ม	- - - ร	- - - ม	- ล	- - - ช	- - - -

ลักษณะที่แตกต่างกัน

บันไดเสียง

ประโยคทั้ง 2 ทาง ทางปทุมธานีมีการใช้บันไดเสียง 2 บันไดเสียงคือ วรรคแรกใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ในวรรคหลังมีการเปลี่ยนบันไดเสียงเป็นทางเพียงออล่าง ส่วนทางปากลัดวรรคแรกและวรรคหลังจะใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่างบันไดเสียงเดียว

การดำเนินทำนอง

ลักษณะทำนองเพลงมีความแตกต่างกันคือ วรรคแรกทางปทุมธานีในห้องที่ 1 มีการตีลูกต่างมือโดยมือซ้ายอยู่ที่เสียงซอลต่ำและมือขวาอยู่ที่เสียงโดสูง จากนั้นเคลื่อนทำนองไปหาเสียงเรสูง ส่วนทางปากลัดในห้องที่ 1 จะเป็นการเว้นจังหวะ 1 ห้องเพลงแล้วจึงเคลื่อนทำนองไปหาเสียงเรสูง และในวรรคหลังทางปากลัดห้องที่ 5 - 6 มีการใช้ลักษณะทำนองคู่สี่เสียงที่และต่อด้วยทำนองสะเคาะเสียงลาเสียงเดียว จากนั้นเคลื่อนที่ทำนองไปหาเสียงที่ ส่วนในทางปทุมธานี ห้องที่ 5 - 6 จะใช้วิธีการบรรเลงคู่แปดโดยตีสลับมือซ้าย - ขวา

ประโยคที่ 2

ทางปทุมธานี2

- คี - รี	มี รี - -	- - ล ท	คี่ - - รี	- มี - รี	- มี - ซี่	- ที - ลี่	- ซี่ - มี
- ซ - -	- - คี ท	ล ซ - -	- ร - -	- - ร -	- ม - ซ	- ท - ล	- ซ - ม

ทางปากลัด2

- คี - รี	มี รี - -	- - ล ท	- คี - รี	- มี - รี	- มี - ซี่	- ลี่ - ซี่	- ที - มี
- ซ - -	- - คี ท	ล ซ - -	- ค - ร	- ม - ร	- ม - ซ	- ล - ซ	- - ม -

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน

การดำเนินทำนอง

ลักษณะทำนองเพลงของทั้ง 2 ทางมีลักษณะคล้ายกันคือ วรรคแรกมีลักษณะทำนองเพลงการตีไล่เสียงต่ำไปหาเสียงสูง ส่วนวรรคหลังทิศทางของเสียงเหมือนกัน โดยมีเสียงหลักคือ มี รี ซี่ ลี่ ที ลี่ ซี่ มี

ประโยคที่ 3

ทางปทุมธานี3

- - รี้ รี้	- มี่ - ฌี้	- ลี้ - ฌี้	- มี่ - รี้	- รี้ ค -	- - ล ท	คี่ - คี่ มี่	- รี้ - คี่
- ร - -	- ม - ฌ	- ล - ฌ	- ม - ร	ร - - ท	ล ฌ - -	- ฌ - ม	- ร - ค

ทางปากลัด3

- มี่ - รี้	- มี่ - ฌี้	- ลี้ - ฌี้	- มี่ - รี้	- - รี้ รี้	- - - ท	- คี่ - มี่	- รี้ - คี่
- ม - ร	- ม - ฌ	- ล - ฌ	- ม - ร	- ร - -	- ล - -	- ฌ - ม	- ร - ค

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน

การดำเนินทำนอง

ลักษณะทำนองเพลงในวรรคแรกทั้ง 2 ทางมีลักษณะทำนองเพลงที่เหมือนกัน โดยมีการใช้คู่แปดในการดำเนินทำนอง

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

วรรคหลังทางปทุมธานีจะมีลักษณะทำนองการเก็บมากกว่าทางปากลัดที่มีลักษณะทำนองเพลงห่างๆ

ประโยคที่ 4

ทางปทุมธานี4

- รี้ - คี่	- ท - ล	- ท - ล	- ล - มี่	- ฌี้ - มี่	- รี้ - คี่	ล ท	- - - ล
- - ค -	- - ล -	- - ล -	- ม - ม	- ฌ - ม	- ร - ค	- ฌ	- ล - -

ทางปากลัด4

- - - คี่	- - - ล	- ท - ล	- ล - มี่	- ฌี้ - มี่	- รี้ - คี่	- - ล ท	- - - ล
- - - ค	- - - ล	- - ล -	- ม - ม	- ฌ - ม	- ร - ค	- ฌ - -	- ล - -

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทาง จะใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน

การดำเนินทำนอง

วรรคหลังของทั้ง 2 ทางมีลักษณะทำนองเพลงเหมือนกัน มีการเคลื่อนที่ของเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำโดยมีเสียงหลักคือ ซ้ มั รี่ คั ล

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

วรรคแรกทางปทุมธานีมีลักษณะการดำเนินทำนองการตีคู่แปดสลับมือซ้าย – ขวา โดยมีเสียงหลักคือ รี่ คั ท ล จากนั้นมีการกระโดดเสียงไปหาเสียงสูง ส่วนทางปากลัดในห้องที่ 1 – 2 ทางปากลัดจะตีทำนองห่างๆ โดยตีตามลูกตกเสียงของทางปทุมธานี โดยมีเสียงหลักคือ คั ล

ประโยคที่ 5

ทางปทุมธานี 5

-- ล ล	- ล - ล	ล ท	--- ล	ล ท	--- ล	- ซ - ซ	- ซ - -
----	--- ร	- ซ	- ล - -	- ซ	- ล - -	-- ม -	- ม - ม

ทางปากลัด 5

-- ล ท	- ท - ล	-- ล ท	- ท - ล	-- ล ท	- ท - ล	-- มั -	มั มั - มั
- ล - -	- - ล -	- ล - -	- - ล -	- ล - -	- - ล -	--- ม	- - - มั

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทางใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน

การดำเนินทำนอง

วรรคแรกทางปทุมธานีและทางปากลัดจะใช้ลักษณะทำนองโยนเสียงลาเหมือนกัน

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

วรรคหลังทางปทุมธานีมีการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงจากเสียงลาลงไปหาเสียงมี ส่วนทางปากลัดจะมีการเคลื่อนไหวของทำนองเพลงจากเสียงลาขึ้นไปหาเสียงมีสูง ซึ่งในห้องที่ 7 – 8 ทางปทุมธานีมีลักษณะการตีทำนองเสียงมี โดยใช้วิธีการตีคู่สาม แล้วจบด้วยลงเสียง

มือซ้ายมือเดียว ส่วนทางปากกลัดมีลักษณะการตีซ้ำทำนองเหมือนกัน แต่จะใช้วิธีการตีคู่แปดสลับมือ
ซ้าย - ขวา

ประโยคที่ 6

ทางปทุมธานี 6

- ซ - ซ	- ซ - -	- ซ - ซ	- ซ - -	ล ท	- - - ล	- ซ - ซ	- ซ - -
- - ม -	- ร - ร	- - ม -	- ค - ค	- ซ	- ล - -	- - ม -	- - ม -

ทางปากกลัด 6

- - ร -	ร ร - ร	- - ค -	ค ค - ค	- - ล ท	- - - ล	- - ม - -	ม ม - ม
- - - ร	- - - ร	- - - ค	- - - ค	- ซ - -	- ล - -	- - - ม	- - - ม

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ทำนองของประโยคนี้เป็นทำนองต่อเนื่องมาจากประโยคที่ 5 ในวรรคแรกของทางปทุมธานีมีการเล่นซ้ำทำนองในรูปแบบเดียวกัน แต่จะเปลี่ยนเฉพาะลูกตกเป็นเสียงเร(ห้องที่ 2) กับเสียงโด(ห้องที่ 4) ส่วนทางปากกลัดเป็นทำนองต่อเนื่องเหมือนกัน โดยมีลักษณะทำนองการตีรูปแบบเดียวกันแต่เปลี่ยนเสียงตี โดยไล่เสียงลงมาเรื่อยๆ ซึ่งมีเสียงหลักคือ เรสูงกับโดสูง และในวรรคหลังของทั้ง 2 ทางมีลักษณะการบรรเลงทำนองซ้ำกับประโยคที่ 5 วรรคหลัง(ห้องที่ 5 - 8)

ประโยคที่ 7

ทางปทุมธานี 7

- ซ - ซ	- ซ - -	- ซ - ซ	- ซ - -	ล ท	- - - ล	- ค - ร	- - ม ม
- - ม -	- ร - ร	- - ม -	- ค - ค	- ซ	- ล - -	- ค - ร	- ม - -

ทางปากกลัด 7

- - ร -	ร ร - ร	- - ค -	ค ค - ค	- - ล ท	- - - ล	- - ม - -	ม ม - ม
- - - ร	- - - ร	- - - ค	- - - ค	- ซ - -	- ล - -	- - - ม	- - - ม

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทาง ใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ลักษณะทำนองเพลงวรรคแรกของทั้ง 2 ทาง มีการบรรเลงซ้ำทำนองของประโยคที่ 6 (ห้องที่ 1 – 4) ส่วนวรรคหลังทางปทุมธานีมีการเปลี่ยนทิศทางของทำนอง โดยมีการเคลื่อนที่ของเสียงลาขึ้นไปหาเสียงมีสูง โดยมีเสียงหลักคือ ล คี รั มี ส่วนทางปากลัดยังคงบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 6 (ห้องที่ 5 – 8) อยู่

ประโยคที่ 8

ทางปทุมธานี

- ลี - ซึ	- มี - รั	- ซึ - มี	- รั - คี	ล ท	- - - ล	ท ล - -	- ซ - ล
- ล - ซ	- ม - ร	- ซ - ม	- ร - ค	- ซ	- ล - -	- - ซ ม	- ร - ม

ทางปากลัด

- - รั -	รั รั - รั	- - คี -	คี คี - คี	- - ล ท	- - - ล	- รั - มี	- รั - ล
- - - ร	- - - ร	- - - ค	- - - ค	- ซ - -	- ล - -	- ร - ม	- ร - ล

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทางมีการใช้บันไดเสียง 2 บันไดเสียงคือ วรรคแรกใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ส่วนวรรคหลังใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

วรรคแรกทางปทุมธานีมีลักษณะทำนองการตีคู่แปด เคลื่อนที่ทำนองเพลงจากเสียงซอลสูงลงมาหาเสียงโดสูง โดยมีเสียงหลักคือ ซึ มี รั คี ส่วนทางปากลัดยังคงบรรเลงซ้ำทำนองของประโยคที่ 6 (ห้องที่ 1 – 4) และในวรรคหลัง ในห้องที่ 7 – 8 ของทางปทุมธานีจะใช้

วิธีการตีไล่เสียงที่ไปหาเสียงมี แล้วจึงกลับไปหาเสียงลา ส่วนทางปากลัดห้องที่ 7-8 จะใช้วิธีการตีข้ามเสียงจากเสียงลาข้ามไปเสียงเรสูงและมีสูง จากนั้นจึงกลับมาหาเสียงลาตามเดิม

ประโยคที่ 9

ทางปทุมธานี 9

- - ล ล	- ล - ล	-- ล ท	- - - ล	- รี่ - -	คี่ รี่ - คี่	-- ล ท	- - - ล
- - - -	- - - ม	- ช - -	- ล - -	-- ล ท	- - - ช	- ช - -	- ล - -

ทางปากลัด 9

- - ล ท	- ท - ล	-- ล ท	- ท - ล	- ท - ล	คี่ รี่ - คี่	-- ล ท	- - - ล
- ล - -	- - ล -	- ล - -	- - ล -	- - ล -	- - - ช	- ช - -	- ล - -

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทาง มีการใช้บันไดเสียง 2 บันไดเสียงคือ วรรคแรกใช้บันไดเสียงทางเพียงออต่าง ส่วนวรรคหลังจะเปลี่ยนมาใช้บันไดเสียงทางเพียงอบน

การดำเนินทำนอง

วรรคแรกของทั้ง 2 ทาง มีการใช้ลักษณะทำนองลูกโยนเสียงลา และในวรรคหลังของทั้ง 2 ทาง จะมีลักษณะทำนองเพลงคล้ายกัน ซึ่งมีการเคลื่อนที่ของทำนองจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ โดยมีเสียงหลักคือ คี่ ล

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ห้องที่ 5 ของทั้ง 2 ทาง ทางปทุมธานีจะใช้ทำนอง / - รี่ลท / ส่วนทางปากลัดจะใช้ทำนอง / - ทลท /

ประโยคที่ 10

ทางปทุมธานี 10

- รี่ - -	คี่ รี่ - คี่	-- ล ท	- - - ล	- มี่ - รี่	- คี่ - มี่	- รี่ - คี่	- ท - ล
- - ล ท	- - - ช	- ช - -	- ล - -	- ม - ร	- ค - ม	- ร - ค	- - ล -

ทางปากลัด 10

- ท - ท	คี่ รี่ - คี่	-- ล ท	- - - ล	- มี่ - รี่	- คี่ - มี่	- รี่ - คี่	- ท - ล
- - ล -	- - - ช	- ช - -	- ล - -	- ม - ร	- ค - ม	- ร - ค	- - ล -

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทาง มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงอบน

การดำเนินทำนอง

วรรคแรกของทั้ง 2 ทาง พบการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงของประโยคที่ 9 (ห้องที่ 5 – 8) ส่วนในวรรคหลังของทั้ง 2 ทาง ก็มีลักษณะทำนองเพลงที่เหมือนกันคือ มีการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงจากเสียงมีสูงลงไปหาเสียงลา โดยมีเสียงหลักคือ มี่ รี่ คั ล

ประโยคที่ 11

ทางปทุมธานี11

- มี่ รี่ -	รี่ - รี่ -	---ช	-- ลท	- - ลท	- คั - รี่	- มี่ - รี่	-- มี่ มี่
- - - ท	- ล - ช	- ร - -	- ช - -	ลช - -	- ค - ร	- ม - ร	- ม - -

ทางปากลัด11

- มี่ รี่ -	รี่ - รี่ -	---ช	-- ลท	- ล - ท	- ค - ร	- ม - ค	- ร - ม
---ท	- ล - ช	- ร - -	- ช - -	- ม - ช	- ค - ร	- ม - ค	- ร - ม

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทาง มีการใช้บันไดเสียง 2 บันไดเสียงคือ วรรคแรกใช้บันไดเสียงทางเพียงอล่างเพราะว่ามีการใช้เสียงที่อยู่ในกลุ่มปัญญาต ซลทXรมX ส่วนวรรคหลังมีการเปลี่ยนมาใช้บันไดเสียงทางเพียงอบน

การดำเนินทำนอง

วรรคแรกของทั้ง 2 ทาง มีลักษณะการดำเนินทำนองเพลงที่เหมือนกันทั้งใช้มือซ็องและการเคลื่อนที่ของเสียงสูงลงไปหาเสียงต่ำ ส่วนในวรรคหลังก็มีลักษณะทำนองคล้ายกัน โดยมีการเคลื่อนที่ของเสียงต่ำขึ้นไปหาเสียงสูง ซึ่งมีเสียงหลักคือ คั รี่ มี่

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

ห้องที่ 7 – 8 ทางปทุมธานีจะใช้ทำนองว่า / - มี่ - รี่ / - มี่ มี่ / ส่วนทางปากลัดจะใช้ทำนองว่า / - ม - ค / - ร - ม / ซึ่งทางปากลัดจะใช้ทำนองเพลงห่างกว่าทางปทุมธานี

ประโยคที่ 12

ทางปทุมธานี 12

- ลี - ชี	- มี่ - รี่	- ชี - มี่	- รี่ - คี่	ลื ท	- - ลล	ทล - -	- ช - ล
- ล - ช	- ม - ร	- ช - ม	- ร - ค	- ช	- ล - -	- - ชม	- ร - ม

ทางปากลัด 12

- ลี - ชี	- มี่ - รี่	- คี่ - ม	- รี่ - คี่	- - ลท	- - - ล	- รี่ - มี่	- รี่ - ลี่
- ล - ช	- ม - ร	- ค - ม	- ร - ค	- ช - -	- ล - -	- ร - ม	- ร - ล

ลักษณะที่เหมือนกัน

บันไดเสียง

ประโยค ทั้ง 2 ทาง มีการใช้บันไดเสียง 2 บันไดเสียงคือ วรรคแรกจะใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน เพราะว่ามีผลต่อเนื่องมาจากบันไดเสียงของประโยคที่ 11 ส่วนวรรคหลังจะเปลี่ยนมาใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง

การดำเนินทำนอง

วรรคแรกของทั้ง 2 ทาง มีลักษณะการดำเนินทำนองที่เหมือนกัน โดยมีการเคลื่อนที่ของเสียงสูงลงไปหาเสียงต่ำ ซึ่งมีเสียงหลักคือ ชี มี่ รี่ คี่

ลักษณะที่แตกต่างกัน

การดำเนินทำนอง

วรรคหลังของทั้ง 2 ทาง เป็นสำนวนการจบประโยคและจบเพลง ซึ่งทั้ง 2 ทางจะมีเอกลักษณ์ของทำนองเป็นของตัวเองคือ ในทางปทุมธานีห้องที่ 7-8 จะมีลักษณะทำนองการตีไล่เสียงที่ไปหาเสียงมี แล้วจึงกลับไปหาเสียงลา ส่วนในทางปากลัดห้องที่ 7-8 จะมีลักษณะการตีข้ามเสียงจากเสียงลาข้ามไปเสียงเรสูงและมีสูง จากนั้นจึงกลับมาหาเสียงลาตามเดิม

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพลงชะปวยทอ (ทางปทุมธานี) และเพลงคายนทอ (ทางปากลัด) พบว่าการวิเคราะห์บันไดเสียงของทั้ง 2 ทาง มีความเหมือนกันคือ มีการใช้บันไดเสียง 4 ทาง คือ ทางเพียงออบน ทางเพียงออล่าง ทางขวาและทางนอก ส่วนลักษณะการดำเนินทำนองของทั้ง 2 ทางนั้น ทางปทุมธานีจะมีลักษณะทำนองในการตีเก็บทำนองเพลงมากกว่า ส่วนทางปากลัดจะมีลักษณะการดำเนินทำนองห่างๆ เน้นไปทางด้านลูกโยนเสียงต่างๆ ซึ่งในแต่ละทางก็จะมีลักษณะมือห้องที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ทำนองลูกโยน

ทางปทุมธานี	-- ล ล	- ล - ล	-- ล ท	--- ล
	----	--- ม	- ช --	- ล --

ทางปากลัด	-- ล ท	- ท - ล	-- ล ท	- ท - ล
	- ล --	-- ล -	- ล --	-- ล -

ทำนองการจบ

ทางปทุมธานี	-- ล ท	--- ล	ท ล --	- ช - ล
	- ช --	- ล --	ช ม --	- ร - ม

ทางปากลัด	-- ล ท	--- ล	- ร - ม	- ร - ล
	- ช --	- ล --	- ร - ม	- ร - ล

และจากการศึกษาเปรียบเทียบผู้วิจัยพบว่า ทางปากลัดท่อนที่ 3 มีทำนองเพลงยาวกว่าทางปทุมธานี เพราะว่าในทางปากลัด ประโยคที่ 4 มีการดำเนินทำนองเพิ่มซึ่งมีลักษณะการย้ำทำนอง โดยมีเสียงหลักคือ เสียงซอล ส่วนประโยคที่ 18 - 19 คล้ายกับเป็นการบรรเลงซ้ำทำนองในท่อนเดียวกัน แต่ลักษณะทำนองจะเปลี่ยนทำนองลูกตกท้ายประโยคเพิ่มเข้ามา และผู้วิจัยพบอีกว่า ถึงลักษณะการดำเนินทำนองจะไม่เหมือนกันแต่ลูกตกเสียงแต่ละวรรคเพลงตลอดทั้ง 4 ท่อน มีลูกตกเสียงที่เหมือนกัน จึงสันนิษฐานได้ว่า เพลงทั้ง 2 เพลงนี้ เป็นเพลงเดียวกัน ซึ่งแต่ละทางมีชื่อเรียกเพลงไม่เหมือนกัน